

Täysistunto

Perjantai 16.12.2022 klo 9.59—15.03

Täysistunto alkoi klo 09.59. Täysistunto päättyi klo 15.03.

Puhetta johtivat puhemies Matti Vanhanen (9.59—11.57 ja 14.01—15.03) ja ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (11.57—14.01).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. Hallituksen esitykset

Valtioneuvosto on 15.12.2022 antanut hallituksen esityksen HE 317/2022 vp.

2.2. Valtioneuvoston selonteot

Valtioneuvosto on 15.12.2022 antanut eduskunnalle selonteon VNS 15/2022 vp kansallisesta ilmastomuutokseen sopeutumis suunnitelmasta vuoteen 2030: Hyvinvointia ja turvallisuutta muuttuvassa ilmastossa.

2.3. Vastaukset kirjallisiin kysymyksiin

Eduskunnalle ovat saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin KK 575, 576, 584-586, 588, 591, 593, 596, 597, 599-601/2022 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2023

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 talousarvioesityksen (HE 154/2022 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 154/2022 vp

Hallituksen esitys HE 277/2022 vp

Talousarvioaloite TAA 1-472/2022 vp

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 37/2022 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Matti Vanhanen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 37/2022 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 15.12.2022 pidetyssä täysistunnossa.

Siirrytään pääluokkakohdaksi äänestyksiin. Kaikki samaa pääluokkaa koskevat ehdotukset ja kannatukset voi tehdä eduskuntaryhmäkohtaisesti samalla kertaa. Mahdolliset pöytäkirjaan otettavat edustajien korjaukset tehdään vasta, kun koko pääluokka on äänestetty.

3.1. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään pääluokka 23. Yleiskeskustelu päättyi 14.12.2022 pidetyssä täysistunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti keskustelun kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.01.02: Vähennetään 5 000 000 euroa ministereiden, heidän valtiosihteeriensä ja erityisavustajiensa palkkaukseen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 435)
2. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.01.02: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vähentää poliittisten erityisavustajien määrää ja uudistaa valtiosihteerijärjestelmän.” (Vastalause 1)
3. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää koulujen, päiväkotien ja muiden julkisten rakennusten korjaamista ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi.” (Vastalause 1)
4. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.01.25: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus päivittää Terveet tilat 2028 -toimenpideohjelmaa edustaja Vähämäen aloitteen TAA 458/2022 vp mukaisesti siten, että muun muassa riskiarviointi kiinteistössä, jossa esiintyy oireita ja jossa on riskirakenteita tai toteutuneita kosteusvaurioita, määritetään pakolliseksi. Lisäksi rakennusaikana määritetään vastuuhenkilö sille, että rakentamisen kuivaketju toteutuu ja on dokumentoitu koko rakentamiskaaren ajalta.” (Vastalause 1)
5. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää omistajaohjaustoimintojen nykytilan, tarpeet, tavoitteet ja näistä seuraavat toimenpide-ehdotukset.” (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

6. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että omistajaohjauspolitiikassa on jatkossa keskityttävä huoltovarmuuden ja kriittisen infrastruktuurin varmistamiseen ja että tällaiset yritykset pidetään valtion tosiasiallisessa määräysvallassa.” (Vastalause 1)

7. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus tehostaa valtion omistajaohjausta erityisesti niiden yhtiöiden osalta, jotka toimivat kansalaisrajapinnassa ja joilla on tärkeä yhteiskunnallinen palvelutehtävä tai suuri henkilöstö, kuten mm. Posti ja VR, joiden tärkeys ja oikeiden toimintatapojen välttämättömyys ovat pandemian ja sodan myötä korostuneet entisestään.” (Vastalause 1)

8. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus pidättäytyy myymästä valtion tuottavaa tai strategisesti tärkeää omaisuutta.” (Vastalause 1)

9. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus lisää valtionyritysten toimintojen läpinäkyvyyttä ja julkisuutta, että äänestäjillä, oppositiolla ja lehdistöllä olisi edellytykset seurata valtionyritysten toimintojen kehittämistä ja arvioida yritysten johdon sekä poliittisen ohjauksen tavoitteellista ja periaatteellista onnistumista.” (Vastalause 1)

10. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy omistajaohjauksessa toimenpiteisiin valtion hallinnassa olevien kiinteistöyhtiöiden, kuten Senaatti-kiinteistöjen, asiakastytyväisyyden nostamiseksi keskeiseksi tekijäksi yhtiöiden toimintastrategiassa ja johdon palkitsemisen perusteena.” (Vastalause 1)

11. Päivi Räsänen (kd) Sari Essayahin (kd) kannattamana 23.10.88: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin valtion omistajaohjauksen parlamentaarisen valvonnan ja läpinäkyvyyden kehittämiseksi sekä laatii eduskunnalle selvityksen omistajaohjauksen ja sijoitustoiminnan viime vuosien keskeisimmistä ratkaisuksista.” (Vastalause 3)

12. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.20.50: Vähennetään 10 000 000 euroa puolue toiminnan tukemiseen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 436)

13. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.30.01: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa lainvalmistelun ennakkollisen laillisuusvalvonnan onnistumisen kaikissa oloissa ja kohdentaa oikeuskanslerinvirastoon erityisesti valtioneuvosto- ja valvontaan kohdistuvia henkilöstöresursseja.” (Vastalause 1)

14. Jussi Wihonen (ps) Sheikki Laakson (ps) kannattamana 23.90.21: Vähennetään 500 000 euroa kunniamerkkeihin ehdotetusta määrärahasta. (TAA 221)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 31; poissa 49 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 60; poissa 48 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 61; poissa 47 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 36; poissa 48 (äänestys 4). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 62; poissa 45 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 34; poissa 46 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 33; poissa 47 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 35; poissa 46 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33; poissa 45 (äänestys 9). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33; poissa 45 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Päivi Räsänen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 36; poissa 45 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 30; poissa 44 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 33; poissa 43 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jussi Wihosen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 29; poissa 45 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 23 mietinnön mukaisena.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

3.2. Pääluokka 29 Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään pääluokka 29. Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2022 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan 29 yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyt menettelytavan mukaisesti keskustelun kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.01.04: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tuo esityksen jatkuvan oppimisen viraston lakkauttamiseksi ja kohdistaa aidosti vaikuttavia toimia jatkuvan oppimisen edistämiseksi." (Vastalause 2)
2. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.01.50: Vähennetään 772 950 euroa Svenska Finlands folkting -nimisestä järjestöstä annetun lain (1331/2003) mukaiseen valtionavustukseen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 141)
3. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.01.51: Lisätään 100 000 euroa ja lisätään perusteluihin maininta, että määrärahaa voidaan käyttää Turun juutalaisen seurakunnan turvallisuuden parantamiseen. (TAA 470)
4. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lisätään 2 000 000 euroa yrittäjyyspainotteisen lukio-opetuksen kehittämiseen ja siihen liittyviin kokeiluhankkeisiin. (TAA 409)
5. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.10.20: Lisätään 30 000 000 euroa varhaiskasvatuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen. (Vastalause 2)
6. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.10.20: Lisätään 50 000 000 euroa perusopetuksen laadun ja tasa-arvon vahvistamiseen. (Vastalause 2)
7. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tunnistamisessa ja tukemisessa siten, että näiden oppilaiden tosiasiallista osaamista seurattaisiin ja tarvittaessa heitä ohjattaisiin tukiopeutuksen piiriin ja tarpeen vaatiessa erityisluokille tai jäämään luokalle." (Vastalause 1)
8. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus muuttaa opetussuunnitelmaa ja koululaitoksen ohjeistusta siten, että inklusioperiaatteesta luopumista alettaisiin valmistella." (Vastalause 1)
9. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lukutaidon parantamiseksi erityisesti poikien osalta, toisen kotimaisen kielen säätämiseksi valinnaiseksi ja tärkeiden maailmankielten opetuksen lisäämiseksi kouluissa." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

10. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus keskittyy perusopetuksessa lopputuloksen tasoon siten, että valmistuvilla oppilailla olisi mahdollisimman korkea osaamistaso omiin henkilökohtaisiin edellytyksiinsä nähden. Samalla on pyrittävä varmistamaan, että kaikilla peruskoulusta valmistuneilla olisi osa-aluekohtainen minimiosaamistaso mm. lukemisen, kirjoittamisen ja laskemisen kaltaisissa perusasioissa." (Vastalause 1)

11. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää mahdollisuuksia muuttaa peruskoulun opetusaika kännykkä- ja älylaitevapaaksi työrauhan ja keskittymisen turvaamiseksi." (Vastalause 1)

12. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy lainsäädäntömuutoksiin, jotta rehtori voi turvaamistoimena evätä osallistumisen opetukseen kolmen päivän ajaksi, jonka aikana oppilaan tukea edistettäisiin oppilashuollon toimesta, ja jotta oppilaan määräaikaisesta erottamisesta voisi päättää rehtori enintään kahden viikon määräajaksi." (Vastalause 1)

13. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin taloudenhoidon ja rahan käytön opetuksen lisäämiseksi perusopetuksessa ja toisen asteen opetuksessa." (Vastalause 1)

14. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.30: Vähennetään 1 000 000 euroa opetussuunnitelmatyöhön B1-kielen yhden viikkotunnin lisäämiseen ehdotetusta määrärahasta. (TAA 266)

15. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.30: Lisätään 5 000 000 euroa kuntoutuksen ammattilaisten palkkaamiseksi varhaiskasvatukseen. (TAA 462)

16. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.10.30: Lisätään 35 000 000 euroa perustaitojen vahvistamiseen sekä oppimisen tuen kehittämiseen peruskouluissa. (Vastalause 2)

17. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.30: Lisätään 50 000 000 euroa varhaiskasvatuksen ammattilaisten palkkaamiseen, ryhmäkokojen pienentämiseen ja lapsen tarpeiden mukaisen tuen vahvistamiseen. (TAA 463)

18. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varhaiskasvatuksen laadun parantamiseksi ja toteutuvien ryhmäkokojen pienentämiseksi." (Vastalause 3)

19. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin varmistukseksi, että perheillä on

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

aito mahdollisuus valita erilaisia lastenhoidon ja varhaiskasvatuksen muotoja, mukaan lukien kotihoito ja perhepäivähoito." (Vastalause 3)

20. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppimisen eriarvoistumisen pysäyttämiseksi." (Vastalause 3)

21. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.10.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perusopetuksen työolojen kohentamiseksi karsimalla tarpeettomia velvoitteita ja vahvistamalla koulutuksen perusrahoitusta jatkuvien hankkeiden sijaan." (Vastalause 3)

22. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.10.31: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin vapaan sivistystyön roolin vahvistamiseksi koulutuskentän täydentäjänä sekä opistoissa saadun koulutuksen ja osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen kehittämiseksi." (Vastalause 3)

23. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.51: Lisätään 25 000 euroa Vapaa Kielivalinta ry:lle monipuolisen ja vapaaehtoisuuteen perustuvan kielitarjonnan edistämiseen. (TAA 142)

24. Sanna Antikainen (ps) Ville Vähämäen (ps) kannattamana 29.10.51: Lisätään 100 000 euroa Mannerheimin Lastensuojeluliiton Outokummun yhdistyksen toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen. (TAA 13)

25. Sanna Antikainen (ps) Ville Vähämäen (ps) kannattamana 29.10.51: Lisätään 100 000 euroa Marttaliiton lapsiperheille suunnatun toiminnan tukemiseen. (TAA 14)

26. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.51: Lisätään 300 000 euroa käsi- ja taideteollisuusjärjestöjen toimintaan. (TAA 209)

27. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.10.51: Lisätään 400 000 euroa kotitalousneuvontajärjestöjen toimintaan. (TAA 210)

28. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.20.21: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin erityisesti it-, rakennus- ja sote-alojen aloituspaikkojen lisäämiseksi ammatillisessa koulutuksessa, jotta työvoiman lisääntyvään kysyntään näillä aloilla voitaisiin vastata." (Vastalause 1)

29. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.20.21: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin toisen asteen ammatillisen koulutuksen tason parantamiseksi." (Vastalause 1)

30. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.20.21: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin opintotukilain muuttami-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

seksi siten, että ammatillisten opintojen ohella tehdyt oppisopimusjaksot tulevat opintotuen piiriin." (Vastalause 1)

31. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.20.21: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus kehittää oppisopimuskoulutusta, laajentaa sitä useammalle ammattialalle ja edelleen parantaa sen ehtoja." (Vastalause 1)

32. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.20.30: Lisätään 100 000 euroa Ylä-Savon ammattiopistolle vanginvartijakoulutukseen hakeutumisen edistämiseen ja koulutukseen liittyvien uusien toimintamallien kehittämiseen yhdessä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa. (TAA 420)

33. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.20.30: Lisätään 350 000 euroa Kelloseppäkoulun toimintaan. (TAA 72)

34. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.20.30: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin oppisopimuskoulutuksen käytön laajentamiseksi ja kehittämiseksi." (Vastalause 3)

35. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.20.35: Lisätään 10 000 000 euroa lukiokoulutuksen laadun ja saavutettavuuden vahvistamiseen. (Vastalause 2)

36. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.20.35: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus käynnistää lukiokoulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisen, jotta rahoitus vastaa paremmin lukiokoulutuksen järjestämisestä aiheutuvia kustannuksia." (Vastalause 2)

37. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.40.20: Lisätään 150 000 euroa Närpiön murteen tutkimiseen ja säilyttämiseen Vaasan yliopistossa. (TAA 320)

38. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.40.20: Lisätään 15 000 000 euroa korkeakoulujen aloituspaikkojen kasvattamiseen erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon sekä kasvatustieteen aloilla. (Vastalause 2)

39. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.40.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus määrätietoisesti ohjaa Suomen kolmannen asteen oppilaitoksia nykyistä merkittävämpään yhteistyöhön elinkeinoelämän kanssa, jotta opetuksen oleellisuus varmistetaan ja työllistyminen ja tuottavuus paranevat." (Vastalause 1)

40. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.40.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus tukee sananvapauden tosiasiallista toteutumista yliopistomaailmassa ideologisista paineista huolimatta." (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

41. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.40.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että kolmannen asteen koulutuksessa opiskelijoiden kykyä viestiä ja ilmaista itseään jollakin kotimaisella kielellä vahvistetaan." (Vastalause 1)
42. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.40.20: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla varhaiskasvatuksen opettajien aloituspaikkoja nostetaan 1 400:aan vuoden 2023 syksystä alkaen." (Vastalause 2)
43. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.70.55: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin perheellisten opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi." (Vastalause 3)
44. Markku Eestilä (kok) Mia Laihon (kok) kannattamana 29.80.16: Lisätään 1 000 000 euroa taiteilijaeläkkeiden määrän nostamiseksi 51 eläkkeestä sataan eläkkeeseen vuodessa. (TAA 200)
45. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.30: Lisätään 3 000 000 euroa yleisten kirjastojen toimintaan. (TAA 464)
46. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.31: Lisätään 1 000 000 euroa Museoviraston toiminnan parantamiseen. (TAA 284)
47. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.50: Lisätään 20 000 euroa Suomi—Armenia-yhdistys ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 143)
48. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.50: Lisätään 32 000 euroa Suomi—Unkari Seura — Finn—Magyar Tarsasag ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 144)
49. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.50: Lisätään 40 000 euroa Loimaa-Seura ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 145)
50. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.80.50: Lisätään 45 000 euroa Veljesapu-Perinneyhdistys ry:lle tasapuolisen historian tutkimuksen edistämiseen. (TAA 146)
51. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.80.50: Lisätään 60 000 euroa Arkkitehtuuri- ja ympäristökoulu Lastun nuorten osallisuus- ja luovuushankkeeseen ja nuorten yhteisöllisyyden vahvistamiseen taidekasvatuksen keinoin. (TAA 60)
52. Markku Eestilä (kok) Mia Laihon (kok) kannattamana 29.80.51: Lisätään 5 500 000 euroa Taiteilija-allianssin kolmivuotisen kokeilun käynnistämiseen. (TAA 201)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

53. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.80.55: Lisätään 10 000 euroa digilaitteiston ja -ohjelmiston hankintaan Suomen Asutuseon kokoelmien digitoimiseksi. (TAA 61)
54. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.90.50: Lisätään 10 000 euroa Multialla pidettävien potkukelkkailun maailmanmestaruuskisojen tukemiseen. (TAA 178)
55. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.90.50: Lisätään 500 000 euroa Lahden Kisapuistohankkeen suunnitteluun ja projektin aloitukseen. (TAA 267)
56. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.90.50: Lisätään 750 000 euroa Kontiolahden ampumahiihtokeskuksen valaistuksen uusimiseen kansainvälisten suurkilpailujen vaatimusten mukaiseksi. (TAA 52)
57. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.90.50: Lisätään 1 000 000 euroa ja lisätään momentin perusteluihin maininta, että määrärahasta osoitetaan yhteensä 2 500 000 euroa liikunnan yhdenvertaisuuden lisäämiseen. (TAA 62)
58. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.90.50: Lisätään 10 000 000 euroa Kymiringin katurataan. (TAA 285)
59. Timo Heinonen (kok) Markku Eestilän (kok) kannattamana 29.90.50: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa Liikkuvat-ohjelmakokonaisuuden toiminnan jatkuvuuden myös vuoden 2023 aikana." (Vastalause 2)
60. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.91.50: Lisätään 50 000 euroa Lounais-Suomen Partiopiiri ry:lle paikallisten partiolippukuntien toiminnan tukemiseen Lounais-Suomessa. (TAA 147)
61. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.91.50: Lisätään 50 000 euroa Hämeen Partiopiiri ry:n paikallisten partiolippukuntien toiminnan tukemiseen. (TAA 268)
62. Sanna Antikainen (ps) Ville Vähämäen (ps) kannattamana 29.91.50: Lisätään 2 000 000 euroa Loisto settlementti ry:n Poikien Talo -toiminnan kehittämiseen valtakunnalliseksi. (TAA 16)
63. Toimi Kankaanniemi (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 29.91.51: Lisätään 50 000 euroa Monon Side ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 269)
64. Sari Essayah (kd) Peter Östmanin (kd) kannattamana 29.91.51: Lausumaehdotus: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin turvatakseen edellytykset etsivän nuorisotyön ja työpajatoiminnan toteuttamiseen valtakunnallisesti joka puolella maata." (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 28; poissa 43 (äänestys 16). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 20, tyhjiä 1; poissa 45 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 124, ei 31; poissa 44 (äänestys 18). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 35, tyhjiä 1; poissa 42 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 36, tyhjiä 1; poissa 44 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 65; poissa 42 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 34; poissa 47 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 28; poissa 45 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 65; poissa 43 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 40; poissa 44 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 33; poissa 45 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 65; poissa 43 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 28; poissa 44 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 31; poissa 42 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 94, ei 62, tyhjiä 1; poissa 42 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 31; poissa 42 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 65; poissa 43 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 52, tyhjiä 8; poissa 49 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 65; poissa 43 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 28; poissa 42 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sanna Antikaisen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 30; poissa 42 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sanna Antikaisen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 31; poissa 47 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 31; poissa 42 (äänestys 40). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 31; poissa 43 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 64; poissa 42 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 65; poissa 42 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 124, ei 32; poissa 43 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Toimi Kankaanniemen ehdotus 31 ja Sari Essayahin ehdotus 34 ovat saman sisältöisiä, joten niistä äänestetään yhdessä mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 31 ja Sari Essayahin ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 65; poissa 43 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 26, tyhjiä 1; poissa 43 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 29, tyhjiä 3; poissa 45 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Matti Vanhanen: Sari Essayahin ehdotus 34 hylättiin äsken.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 63; poissa 43 (äänestys 48). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 64; poissa 42 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 29; poissa 45 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 63; poissa 44 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 118, ei 38; poissa 43 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 32; poissa 45 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 63; poissa 43 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 64; poissa 43 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Eestilän ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 138, ei 15; poissa 46 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 31; poissa 45 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 129, ei 25; poissa 45 (äänestys 59). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 28; poissa 46 (äänestys 60). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 127, ei 23; poissa 49 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 23; poissa 45 (äänestys 62). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 28; poissa 48 (äänestys 63). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 139, ei 15; poissa 45 (äänestys 64). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Markku Eestilän ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 146, ei 7; poissa 46 (äänestys 65). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 137, ei 15, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 66). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 125, ei 28; poissa 46 (äänestys 67). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 34; poissa 45 (äänestys 68). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 134, ei 22, tyhjiä 1; poissa 42 (äänestys 69). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 128, ei 26; poissa 45 (äänestys 70). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 133, ei 17; poissa 49 (äänestys 71). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 63; poissa 46 (äänestys 72). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 32; poissa 46 (äänestys 73). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 31; poissa 45 (äänestys 74). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sanna Antikaisen ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 126, ei 28; poissa 45 (äänestys 75). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Toimi Kankaanniemen ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 31; poissa 45 (äänestys 76). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Sari Essayahin ehdotus 64 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 64; poissa 44 (äänestys 77). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 29 mietinnön mukaisena.

3.3. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään pääluokka 33. Yleiskeskustelu päättyi 15.12.2022 pidetyssä istunnossa. Nyt ryhdytään pääluokan yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Tehtiin seuraavat pääluokkaa koskevat, hyväksytyn menettelytavan mukaisesti kansliaan kirjallisina jätetyt, edustajille monistettuina ja numeroituina jaetut ehdotukset:

1. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.01.05: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisiin toimenpiteisiin lastensuojelun sijaishoidon epäkohtien korjaamiseksi ja kustannusten alentamiseksi.” (Vastalause 1)
2. Mia Laiho (kok) Terhi Koulumiehen (kok) kannattamana 33.03.04: Lisätään 200 000 euroa vastasyntyneiden seulontojen laajentamiseen. (TAA 255)
3. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.03.04: Lisätään 3 000 000 euroa laaturekistereiden käytön vahvistamiseksi ja laajentamiseksi. (Vastalause 2)
4. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 10 000 euroa Turun Seudun Vanhustuki ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 51)
5. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 75 000 euroa Operaatio Ruokakassi ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 165)
6. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 100 000 euroa SMA Finland ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 23)
7. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 100 000 euroa Joensuun seudun omaishoitajat ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen. (TAA 25)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

8. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 100 000 euroa Pohjois-Savon Omaishoitajat ry:n toiminnan tukemiseen ja kehittämiseen. (TAA 26)
9. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 100 000 euroa Hämeenlinnan seudun omaishoitajat ja läheiset ry:n Kanta-Hämeen piirin toimintaan. (TAA 271)
10. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 100 000 euroa Omaishoitajat ja läheiset ry:n Päijät-Hämeen ry:n piirin toimintaan. (TAA 272)
11. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 200 000 euroa eläinavusteisten menetelmien kehittämiseen ja hyödyntämismahdollisuuksien selvittämiseen. (TAA 44)
12. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 250 000 euroa vanhusten ystävöitymisen edistämiseen. (TAA 45)
13. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 300 000 euroa HOPE — Yhdessä & Yhteisesti ry:n toiminnan tukemiseen. (TAA 24)
14. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 300 000 euroa varhaisen vuorovaikutuksen merkitys lapsen kehitykselle ja kasvulle -kehityshankkeeseen. (TAA 115)
15. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 500 000 euroa lastensuojelun palvelujen laadun parantamiseen Varsinais-Suomessa. (TAA 47)
16. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.03.63: Lisätään 500 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon vaikuttavuustutkimuksen kehittämiseen ja vaikuttavuuskeskuksen käynnistämiseen. (TAA 341)
17. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 1 000 000 euroa ALS-tutkimuksen tuki ry:n toiminnan kehittämiseen ja tukemiseen. (TAA 20)
18. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 1 000 000 euroa vanhusten henkisen ja fyysisen terveyden edistämishankkeeseen. (TAA 48)
19. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 2 000 000 euroa ruoka-apun tarjoamiseen erityisen tuen tarpeessa oleville henkilöille. (TAA 327)
20. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.03.63: Lisätään 3 000 000 euroa vähävaraisten ruoka-apua jakavien järjestöjen toimintaan. (TAA 264)
21. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.03.63: Lisätään 5 000 000 euroa pitkäkestoisen koronataudin (long covid) hoitoon ja hoidon toimintamallien yhtenäistämiseen ja kehittämiseen. (TAA 412)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

22. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.03.63: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ruoka-apua jakavien järjestöjen tuen vakinaistamiseksi ja tuen hakuprosessin sujuvoittamiseksi.” (Vastalause 3)
23. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.10.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lapsiperheiden taloudellisen aseman parantamiseksi tehden lapsilisään tasokorotuksen sekä luomalla tuhannen euron lapsiavustuksen.” (Vastalause 3)
24. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että toteutetaan asumistuen kokonaisuudistus, jotta asumisen kallistumista voidaan hillitä ja asumistukimenoja kohdentaa sellaiseen asumiseen, johon yhteiskunnan tukea aidosti tarvitaan ja jolla saavutetaan yhteensä 350 miljoonan euron tukimenojen tahtuminen.” (Vastalause 2)
25. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että vuokraindeksistä luodaan perälauta asumistuen indeksikorotukselle siten, että mikäli kansaneläkeindeksin pisteluvun kasvu on suurempaa kuin vuokraindeksin, korotetaan asumistukea ainoastaan vuokraindeksin kasvun verran.” (Vastalause 2)
26. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että selvitetään hyväksyttyjen enimmäisasumismenojen määrittäminen nykymallin sijaan työssäkäyntialueiden mukaan sekä enimmäisneliövuokratason asettaminen tuen kriteeriksi.” (Vastalause 2)
27. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että arvioidaan, onko omistusasunnon rahoitusvastikkeen korvaaminen asumistuella tarkoituksenmukaista.” (Vastalause 2)
28. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että perusomavastuun kaavaa tarkistetaan siten, että tuki kohdentuu tarkoituksenmukaisemmin ja asumistukeen sisältyviä kannustinloukkuja voidaan purkaa.” (Vastalause 2)
29. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että uudelleenarvioidaan opiskelijoiden siirto yleisen asumistuen piiriin ja tarvittaessa laaditaan opiskelijoille aidosti yksilöllinen ja riittävä asumisen tukimalli, joka sopii saumattomasti yhteen muiden opintoetuuksien kanssa.” (Vastalause 2)
30. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että yhteiskunnan tukemat kohtuuhintaiset vuokra-asunnot kohdennetaan paremmin erityisryhmille ja kaikkein pienituloisimmille. Yhteiskunnan tuen on kohdistuttava nykyistä paremmin sitä eniten tarvitseville. Tämä hillitsisi myös asumistukimenojen nopeaa kasvua.” (Vastalause 2)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

31. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että kasvavien kaupunkiseutujen kannustimia ja mahdollisuuksia lisätä tontti- ja asuntotarjontaa vahvistetaan ja valtion osallistumista kasvukeskusten asuntotuotannon edellytyksiä parantavien liikennehankkeiden rahoitukseen kasvatetaan.” (Vastalause 2)

32. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että osana asumistukien uudistamista toimeentulotukeen lisätään maltillinen asumismenojen 10 prosentin omavastuuosuus, joka vähentää asumistukimenoja, ja että samalla toimeentulotuen tasoon tehdään tasapainottava 100 miljoonan euron korotus.” (Vastalause 2)

33. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.10.54: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin asumistuen uudistamiseksi asumistukimenojen kasvun hillitsemiseksi ja asumistukijärjestelmään liittyvien kannustinloukkujen purkamiseksi.” (Vastalause 3)

34. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.10.57: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin toimeentulotuessa olevien kannustinloukkujen purkamiseksi siten, että perheen lasten tulot eivät vaikuta vanhempien toimeentulotukea heikentävästi.” (Vastalause 3)

35. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.20.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin ansiosidonnaisen työttömyysturvan porrastamiseksi ja ulottamiseksi kaikille palkansaajille.” (Vastalause 3)

36. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.20.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työmarkkinatuen kielillisän valmistelemiseksi.” (Vastalause 3)

37. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.20.52: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin työttömyysetuuden suojaosan pysyväksi korottamiseksi.” (Vastalause 3)

38. Paula Risikko (kok) Mia Laihon (kok) kannattamana 33.30.60: Lisätään 4 000 000 euroa sotaorpojen kuntouttavien palvelujen mallintamiseen. (TAA 342)

39. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.30.60: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallituksen esitys Kela-korvauksien leikkauksista perutaan.” (Vastalause 2)

40. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.30.60: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimenpiteisiin perusterveydenhuollon hoitojonojen purkamiseksi julkisen ja yksityisen sektorin voimavaroja hyödyntäen ja säilyttää ensi vuoden talousarviossa yksityisten lääkäri- ja muiden hoitopalveluiden sairausvakuutuskorvaukset vähintään vuoden 2022 tasolla.” (Vastalause 3)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

41. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.40.50: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus antaa eduskunnalle pikaisesti esityksen merimieseläkekassan saaman valtionosuuden laskemiseksi niin, että osuuden perusteella maksettava määrä vähenee 10 miljoonaa.” (Vastalause 2)
42. Peter Östman (kd) Päivi Räsänen (kd) kannattamana 33.40.60: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin keliaakikkojen ruokavaliokorvauksen palauttamiseksi.” (Vastalause 3)
43. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.50.53: Lisätään 500 000 euroa sotainvalidien puolisoitten ja sotaleskien tukemiseen. (TAA 46)
44. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.50.55: Lisätään 1 000 000 euroa Sotiemme Veteraanit ja Sotiemme Naiset -varainhankinnan tuotonaleneman kompensointiin. (TAA 95)
45. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.50.57: Lisätään 5 000 000 euroa veteraanien ja puolisoitten kuntoutukseen. (TAA 96)
46. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.60.31: Lisätään 2 000 000 euroa lastensuojelun kehittämiseen auttamalla yhteistyössä kuntien kanssa seksuaalirikoksen uhreiksi joutuneita lapsia ja nuoria sekä ennaltaehkäisemällä lapsiin ja nuoriin kohdistuvia seksuaalirikoksia. (TAA 29)
47. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.60.32: Lisätään 3 800 000 euroa yliopistotasoisien sosiaali- ja terveydenhuollon tutkimuksen vahvistamiseksi. (Vastalause 2)
48. Mia Laiho (kok) Pia Kauman (kok) kannattamana 33.60.32: Lisätään 5 000 000 euroa sairaaloiden ja yliopistojen yhteistyössä tekemään lääketieteelliseen tutkimukseen. (TAA 185)
49. Mia Laiho (kok) Terhi Koulumiehen (kok) kannattamana 33.60.33: Lisätään 2 000 000 euroa lääkäreiden erikoistumisvirkojen perustamiseen erikoislääkäreiden puutealoille. (TAA 254)
50. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.60.37: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus pyrkii minimoimaan laittomasti maassa oleskelevista aiheutuvia kuluja lopettamalla muun muassa kiireellisen sosiaalihuollon laittomasti maassa olevilta.” (Vastalause 1)
51. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.60.39: Lisätään 1 000 000 euroa omaishoidon kehittämiseen. (TAA 49)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

52. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.60.39: Lisätään 12 000 000 euroa omaishoitajien vuosittaisiin käynteihin lääkärillä ja fysioterapeutilla terveyden edistämiseksi. (TAA 339)
53. Timo Heinonen (kok) Jukka Kopran (kok) kannattamana 33.60.39: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee Terapiatakuu-kansalaisaloitteen mukaisesti esityksen mielenterveyden terapiatakuusta ja varaa 35 000 000 euroa sen toteuttamiseen.” (Vastalause 2)
54. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.60.52: Lisätään 50 000 euroa Lahden ensi- ja turvakoti ry:n toiminnan turvaamiseen. (TAA 273)
55. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.70.20: Lisätään 60 000 euroa puutiaisaivokuumerokotuksiin Naantalin saaristoalueille. (TAA 166)
56. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.70.50: Lisätään 500 000 euroa matalan kynnyksen mielenterveyspalvelujen parantamiseen Uudellamaalla. (TAA 305)
57. Mia Laiho (kok) Terhi Koulumiehen (kok) kannattamana 33.70.50: Lisätään 600 000 euroa C-hepatiitin eliminoimiseen. (TAA 256)
58. Mia Laiho (kok) Terhi Koulumiehen (kok) kannattamana 33.70.50: Lisätään 4 350 000 euroa rintasyöpäseulontojen laajentamiseen 70—74-vuotiaisiin naisiin. (TAA 257)
59. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33.80.40: Lisätään 1 000 000 euroa lomituspalvelujen laajentamisen kokeilulle. (TAA 50)
60. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että omaishoitajien lakisääteiset vapaapäivät toteutuvat ja että omaishoidettavien sijaishoito on laadukasta, sekä selvittää mahdollisuudet omaishoitajien hoitopalkkion säätämiseksi verovapaaksi siten, että omaishoitajat eivät menetä oikeuttaan eläkekertymään, tai vaihtoehtoisesti selvittää mahdollisuudet ottaa verotuksessa käyttöön omaishoitajavähennys.” (Vastalause 1)
61. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa omaishoitajien hoitopalkkioiden tason sote-uudistuksen yhteydessä omaishoitajien ja hoidettavien yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi.” (Vastalause 1)
62. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin lain muuttamiseksi siten, että vakuutusyhtiöille ja vakuutuslääkäreille säädetään totuusvelvoite ja käännetty todistustaakka työkyvyttömyyseläkehakemuksia käsiteltäessä.” (Vastalause 1)

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

63. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus vahvistaa lasten ja nuorten mielenterveyspalveluja ja tehostaa koulujen ja terveydenhuollon yhteistyötä ongelmien ennalta ehkäisemiseksi.” (Vastalause 1)

64. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi lasten vuoroasumisen vaikutukset ja muutostarpeet etuuksia ja palveluja koskevaan lainsäädäntöön ja valmistelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset.” (Vastalause 1)

65. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus varmistaa, että sotiemme veteraanit saavat elämänsä loppuun asti täysimääräisesti kuntoutus- ja kotiin vietävät palvelut.” (Vastalause 1)

66. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus laatii suunnitelman omaishoitajien saatavuuden parantamiseksi ikääntyvien määrän kasvaessa.” (Vastalause 1)

67. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus toteuttaa ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan nopean työllistymisen kannustimen.” (Vastalause 1)

68. Jari Koskela (ps) Sanna Antikaisen (ps) kannattamana 33: Lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin mielenterveyspalveluiden matalan kynnyksen saatavuuden parantamiseksi verkkoympäristössä.” (Vastalause 1)

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 64; poissa 46 (äänestys 78). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 102, ei 47; poissa 50 (äänestys 79). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 61; poissa 47 (äänestys 80). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 28; poissa 51 (äänestys 81). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 32; poissa 51 (äänestys 82). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 30; poissa 48 (äänestys 83). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 30; poissa 47 (äänestys 84). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 30; poissa 46 (äänestys 85). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 32; poissa 48 (äänestys 86). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 33; poissa 49 (äänestys 87). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 31; poissa 47 (äänestys 88). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 32; poissa 46 (äänestys 89). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 31; poissa 46 (äänestys 90). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 30; poissa 47 (äänestys 91). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 32; poissa 47 (äänestys 92). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 42; poissa 45 (äänestys 93). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 34; poissa 46 (äänestys 94). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 30; poissa 47 (äänestys 95). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Puhemies Matti Vanhanen: Jari Koskelan ehdotus 19 ja Peter Östmanin ehdotus 20 koskevat samaa määrärahaa, joten ensin äänestetään Peter Östmanin ehdotuksesta 20 Jari Koskelan ehdotusta 19 vastaan ja sen jälkeen voittaneesta mietintöä vastaan.

Äänestysjärjestys hyväksyttiin.

1) Jari Koskelan ehdotus 19 ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 123, ei 21, tyhjiä 4; poissa 51 (äänestys 96). Eduskunta hyväksyi tässä äänestyksessä Jari Koskelan ehdotuksen.

2) Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 34; poissa 45 (äänestys 97). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 30; poissa 47 (äänestys 98). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 22 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 31; poissa 48 (äänestys 99). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 23 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 13; poissa 51 (äänestys 100). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 24 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 62, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 101). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 25 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 62, tyhjiä 2; poissa 45 (äänestys 102). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 26 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 62, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 103). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 27 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 60, tyhjiä 1; poissa 49 (äänestys 104). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 28 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 62; poissa 47 (äänestys 105). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 29 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 37; poissa 47 (äänestys 106). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 30 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 60, tyhjiä 4; poissa 44 (äänestys 107). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 31 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 61, tyhjiä 1; poissa 47 (äänestys 108). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 32 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 57, tyhjiä 5; poissa 47 (äänestys 109). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 33 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 63; poissa 47 (äänestys 110). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 34 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 29, tyhjiä 2; poissa 46 (äänestys 111). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 35 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 63; poissa 46 (äänestys 112). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 36 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 116, ei 35; poissa 48 (äänestys 113). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin 37 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 31; poissa 46 (äänestys 114). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Paula Risikon ehdotus 38 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 107, ei 42, tyhjiä 1; poissa 49 (äänestys 115). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 39 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 63; poissa 47 (äänestys 116). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 40 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 63; poissa 46 (äänestys 117). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 41 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 117, ei 35, tyhjiä 1; poissa 46 (äänestys 118). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Peter Östmanin ehdotus 42 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 34; poissa 50 (äänestys 119). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 43 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 37; poissa 47 (äänestys 120). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 44 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 104, ei 46; poissa 49 (äänestys 121). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 45 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 101, ei 50; poissa 48 (äänestys 122). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 46 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 31; poissa 48 (äänestys 123). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 47 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 63; poissa 45 (äänestys 124). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus 48 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 40; poissa 47 (äänestys 125). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus 49 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 40; poissa 47 (äänestys 126). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 50 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 32; poissa 47 (äänestys 127). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 51 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 62; poissa 47 (äänestys 128). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 52 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 61; poissa 49 (äänestys 129). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Timo Heinosen ehdotus 53 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 63; poissa 46 (äänestys 130). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 54 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 115, ei 35; poissa 49 (äänestys 131). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 55 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 119, ei 31; poissa 49 (äänestys 132). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 56 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 61; poissa 47 (äänestys 133). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus 57 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 40; poissa 46 (äänestys 134). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Mia Laihon ehdotus 58 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 108, ei 45; poissa 46 (äänestys 135). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 59 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 120, ei 30; poissa 49 (äänestys 136). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 60 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 31; poissa 47 (äänestys 137). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 61 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 61; poissa 45 (äänestys 138). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 62 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 28; poissa 49 (äänestys 139). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 63 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 63; poissa 47 (äänestys 140). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 64 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 63; poissa 47 (äänestys 141). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 65 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 62; poissa 49 (äänestys 142). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 66 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 88, ei 62; poissa 49 (äänestys 143). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 67 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 121, ei 30; poissa 48 (äänestys 144). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Jari Koskelan ehdotus 68 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 89, ei 62; poissa 48 (äänestys 145). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirjaan merkittiin seuraavat ilmoitukset: Mia Laiho (kok) ja Mari-Leena Talvitie (kok) tarkoittivat äänestää ”ei” kohdassa 38, Kalle Jokinen (kok) tarkoitti äänestää ”ei” kohdassa 24, Ville Kaunisto (kok) ja Timo Heinonen (kok) tarkoittivat äänestää ”ei” kohdassa 61.

Eduskunta hyväksyi pääluokan 33 mietinnön mukaisena.

3.4. Pääluokka 25 Oikeusministeriön hallinnonala

Puhemies Matti Vanhanen: Esitellään oikeusministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 25.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa 1 tunti 30 minuuttia. — Keskusteluun, edustaja Kiljunen.

Keskustelu

11.07 **Anneli Kiljunen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen nyt oikeusministeriön pääluokan 25.

Oikeusministeriön määrärahatilanne on ollut useita vuosia varsin tiukka, ja onkin myönnettävä, että talousarvioesitykseen sisältyy useita määrärahalisäyksiä. Esitys sisältää muun muassa 12 miljoonan euron lisäyksen oikeudenhoidon turvaamiseen. Uutta pysyvää määrärahaa kohdennetaan muun muassa seksuaalirikoslainsäädännön uudistukseen sekä lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn. Syyteharkinnan ja oikeudenkäyntien käsittelyn lyhentämiseen tulee 4 miljoonaa, ja vankilaturvallisuuden parantamiseen on myös tulossa lisää rahaa. Talousarvioesityksen täydentävässä esityksessä hallinnonalan määrärahoja korotetaan vielä 15,4 miljoonaa euroa, jolla katetaan muun muassa kustannusten noususta aiheutuvia lisäkustannuksia.

Talousarvioesitys ei kuitenkaan korjaa oikeudenhoidon perusrahoituksen puutetta, johon eduskunta on useita kertoja kiinnittänyt huomiota. Oikeudenhoidon perusrahoituksen riittämättömyys on aiheuttanut muun muassa käsittelyaikojen ja oikeusprosessien pidentymistä, henkilöstön uupumista ja alan houkuttelevuuden heikentymistä. Myöskään sähköiset työvälineet eivät ole toistaiseksi tuottaneet niitä odotettuja tehokkuuden ja tuottavuus-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

den lisäyksiä. Pitkät käsittelyajat heikentävät kansalaisten oikeusturvaa ja luottamusta oikeusjärjestelmän toimintaan ja toimivuuteen.

Onkin tärkeää, että hallitus on laatinut eduskunnan edellyttämän selonteon, joka on luovutettu eduskunnalle marraskuussa tänä syksynä. Selonteon mukaan vuoteen 2030 yltävässä tarkastelussa oikeudenhoito edellyttää lähes 1200 henkilötyövuoden lisäystä, minkä lisäksi tarvitaan muun muassa eri prosesseja ja niiden sääntelyn kehittämistä sekä asioiden käsittelyn keventämistä. Oikeudenhoidon toimintaedellytysten turvaamiseksi tarvitaan keskimäärin 90 miljoonan euron pysyvä vuosittainen lisärahoitus.

Oikeusministeriön ja hallinnon osalta valiokunta kiinnittää huomiota ihmiskaupan uhrien auttamiseen ja pitää tärkeänä, että hyvinvointialueille rakennetaan toimivat menettelyt uhrien tunnistamiseksi ja avun pariin ohjaamiseksi. Avustuksia tullaan tähän työhön antamaan 1 200 000 euroa, jotka osoitetaan muun muassa Ihmisoikeusliitto ry:lle, rauhantyön järjestöjen toimintaan, Naisten Linjan toimintaan, Pakolaisneuvonta ry:n toimintaan ja ihmiskaupan uhrien auttamiseen.

Tuomioistuimet ja oikeusapu: Tuomioistuinlaitoksen perusrahoituksen taso on huolestuttava. Henkilöstön riittämättömyyden vuoksi vireillä olevia asioita on paljon. Ruuhkia ei ole saatu myöskään purettua. Myös henkilökunnan jaksaminen on huonontunut. Tuomari-liiton loppuvuonna 21 tekemän selvityksen tulokset osoittavat, että tuomareiden, esittelijöiden ja käräjänotaareiden työmäärät ovat kasvaneet entisestään ja että he ovat vakavasti kuormittuneita. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tuomioistuimen resurssitarpeet arvioidaan oikeudenhoidon selonteon pohjalta ja että erityisesti tuomioistuinten perusrahoitusta tullaan vahvistamaan.

Maksuhäiriöiden ja ulosoton osalta valiokunta pitää tärkeänä, että Ulosottolaitoksen resurssitarpeet arvioidaan uudelleen seuraavassa kehyspäätöksessä.

Sitten syyttäjien osalta: Myös Syyttäjälaitoksen rahoitustilanne on tiukka. Asiakasmäärät sekä myös työn keskimääräinen vaikeus ja vaativuus ovat täällä lisääntyneet, mutta henkilöstön määrä ei ole noussut samassa suhteessa. Tämä on lisännyt vireillä olevien asioiden määrää, minkä lisäksi etenkin vaativien asioiden käsittelyajat ovat pidentyneet kuten myös yli vuoden syyteharkinnassa olevien asioiden määrä. Saadun selvityksen mukaan pääosa syyttäjistä kokee uupumusta. Lakivaliokunnan lausunnon mukaan Suomen Syyttäjäyhdistyksen kesällä 2022 toteuttamassa kyselyssä työuupumusta ja stressioireita koki 79 prosenttia vastanneista. Lisäksi 87 prosenttia vastanneista ilmoitti, ettei normaali työaika riitä töiden tekemiseen, 84 prosenttia ilmoitti työskennelleensä sairaana ja 80 prosenttia kompensoivansa koulutuksen osallistumisen tekemällä töitä vapaa-ajalla. Erittäin huolestuttavaa. Valiokunta halusi juuri tämän takia kiinnittää tähän erityistä huomiota.

Ja sitten rangaistuksen täytäntöönpanoon vielä: valiokunta pitää tärkeänä, että valvonta-henkilökunnan koulutusta lisätään ja että vankiloiden henkilöstöresursseja vahvistetaan niin, että ne pystyvät sekä huolehtimaan turvallisuudesta että järjestämään toimintaa, joka edistää vapautuvien vankien sopeutumista yhteiskuntaan ja vähentää rikosten uusimista.

Arvoisa puhemies! Tässä valiokunnan mietinnöstä hallinnonalalta ja päälukasta 25.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson.

11.14 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies, värderade talman! Aluksi haluan kiittää valiokuntia talousarvioesitystä koskevasta työstänne ja käydyistä

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

keskusteluista ja myös avustusten lisämäärärahoista, jotka oikeusministeriön hallinnonalalle on nyt osoitettu.

Hyvin toimiva oikeudenhoito on oikeusvaltiomme perusta ja tarvitsee tietenkin resursseja toimiakseen. Luottamus oikeusvaltioon on keskeistä yhteiskunnan yhtenäisyyden, demokraattisen toimintakulttuurin, yhteiskuntarauhan ja kansantalouden kannalta. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoilla rahoitetaan demokraattisen oikeusvaltiomme ydintoimintoja, kuten kattava julkinen oikeusapu, laadukas syyttäjätöiminta, koko tuomioistuinlaitoksen toiminta, tehokas ulosottotoiminta, vaikuttava vankeusrangaistusten ja yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpano sekä valtiolliset vaalit. Oikeusvaltion toimintaa edellytysten turvaaminen on eduskunnan tehtävä, ja eduskunnassa on nyt alkanut historian ensimmäisen oikeudenhoidon selonteon käsittely. Selonteossa todetaan, että lisärahoitusta tullaan jatkossa tarvitsemaan oikeudenhoidon alalle yhteensä noin 90 miljoonaa euroa vuositasolla.

Värderade talman! Den finländska demokratin bygger på rättsstaten. Det är riksdagens uppgift att säkerställa rättsstatens verksamhetsförutsättningar och riksdagen har nu börjat behandla historiens första redogörelse om rättsvärden. I den konstateras att det i genomsnitt krävs en tilläggsfinansiering på cirka 90 miljoner euro årligen från och med 2024 framåt.

Tänään keskustellaan kuitenkin ensi vuoden budjetista. Oikeusministeriön hallinnonalan budjetti on ensi vuonna noin 1,1 miljardia euroa. Budjettimitoitus on noin 46 miljoonaa suurempi kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, kun vaalimenot ei huomioida. Koko hallituskaudella on kohdistettu oikeudenhoidon suurimmille toimijoille lähes 80 miljoonaa euroa lisää, kun vertaillaan pysyviä määrärahoja kehyspäätösten mukaisesti. Eli hallitus on tällä hallituskaudella lisännyt merkittävästi varoja oikeudenhoidolle.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetissa korostuvat useiden tärkeiden lainsäädäntömuutosten toimeenpanon määrärahat. Lähestymiskieltoon liittyvä lainsäädäntö uudistetaan uhrien oikeuksien parantamiseksi. Tarkoitus on vähentää lähestymiskiellon rikkomista ja lisätä erityisesti lähisuhdeväkivallan uhrien turvallisuutta. Lapsiin kohdistuvien rikosten lainsäädäntöä uudistetaan kiireellisen käsittelyn takaamiseksi, sillä lapset ovat rikosten uhreina todella haavoittuvassa asemassa. Lisäksi toteutetaan seksuaalirikoslainsäädännön uudistus. Tämä historiallinen uudistus parantaa merkittävästi uhrien asemaa, kun jatkossa raiskauksen määrittelyssä keskeistä on uhrin oma tahto.

Värderade talman! Den historiska sexualbrottsreformen förbättrar avsevärt ställningen för offer för sexualbrott eftersom det centrala i definitionen av våldtäkt i fortsättningen är offrets egen vilja. Nu skärps också straffen, speciellt då det gäller sexualbrott mot barn, och processerna påskyndas.

Budjetissa varataan määrärahoja lähestymiskiellon tehostamiseen, lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn ja seksuaalirikoslainsäädännön uudistukseen. Ensi vuoden talousarvio parantaa myös ulosottovelallisten tilannetta ja selviytymistä tässä vallitsevassa taloustilanteessa, jossa inflaatio on korkea ja kuluttajahinnat nousevat. Ulosoton suojaisuuden määräaikainen korottaminen ja vapaakuukausien lisääminen vahvistavat velallisten ostovoimaa, kun velallisten käyttöön jäävien tulojen määrä kasvaa. Vallitseva ta-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

loustilanne ja inflaatio vaikuttavat myös oikeushallinnon toimintaan, ja olen tyytyväinen, että merkittävästi kasvavia vuokratuloja on ensi vuoden budjetissa kompensoitu, jotta tämä ei olisi pois oikeudenhoidosta. Olen myös tyytyväinen siihen, että tupakoinnin kielto suljetuissa vankiloissa saadaan ensi vuonna toteutettua ja henkilökunnan ja tupakoimattomien vankien terveyttä voidaan suojella.

Arvoisa puhemies! Nykyinen hallitus on merkittävästi korjannut oikeudenhoidon tilannetta ja lisännyt pysyviä resursseja. Ensi vuoden budjetti ei kuitenkaan vielä korjaa pysyvää merkittävää rahoitusvajetta pitkäkestoisella tavalla, ja oikeusministerinä pidänkin välttämättömänä, että myös jatkossa oikeudenhoidon resursseista löydetään oikeudenhoidon selonteon pohjalta yhteinen ymmärrys. — Kiitoksia.

Puhemies Matti Vanhanen: Annan nyt mahdollisuuden minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Heinonen.

11.19 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille. Haluan kiittää tästä lapsiin kohdistuneiden ja seksuaalirikosten lainsäädännön päivittämisestä, nimenomaan siitä, että niitä tutkintoja ja oikeudenkäyntejä pystytään nopeuttamaan. Se on hyvä tässä uudessa lainsäädännössä. Koko oikeusketjun pitää toimia, sen pitää olla nopeaa tutkinnasta aina oikeudenkäyntiin asti, hienotunteisuutta, uhrin kunnioittamista ja uhrin huomioon ottamista, niin että ei kerta toisensa jälkeen revittäisi niitä järkyttäviä muistoja auki.

Laki on ymmärtääkseni hyvä, ainakin tämänsuuntaista palautetta olen saanut, mutta huoli on ollut se, että siihen ei olisi riittävästi resursseja. Kysyisin ministeri Henrikssonilta: onko niin, että nämä resurssit riittävät tämän lain hyvien tavoitteiden toteuttamiseen, ja eihän toisaalta käy niin, että muut tutkinnot ja oikeusprosessit sitten sen takia venyisivät?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

11.20 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitan lakivaliokuntaa hyvästä työstä näin puheenjohtajana ja ministeriä siitä, että saimme tämän oikeudenhoidon selvityksen, ja annan siitä kiitosta kaikille valiokunnan jäsenille. Ja haluan toivottaa ministerille hyvää joulua. Meillä on ollut hyvä yhteistyö, vaikka olemme välillä eri mieltä ja välillä samaa mieltä, mutta oikeudenhoidon resurssien parantaminen ja laadukas lainsäädäntö ovat meidän kaikkien yhteinen tehtävä.

Mutta tietysti olen todella pettynyt. Valiokunta näki todella paljon vaivaa siihen — erityisesti nyt puhun meidän valtiovarainvaliokunnan jäsenille, ketkä täällä ovat — että toivomme kahta miljoonaa tuomioistuimille, syyttäjille ja Rikosseuraamuslaitokselle tässä lisää. Siellä on todella vakava tilanne. Kuten tiedämme oikeudenhoidon selvityksestä, siellä on 1 200 henkilötyövuoden puute ja 90 miljoonan euron puute, eli olen pettynyt valtiovarainvaliokuntaan, että ette voineet tätä pientä toivetta, jonka lakivaliokunta vakavasti esitti, ottaa huomioon. Olen todella pettynyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Bergqvist.

11.21 Sandra Bergqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Jag vill också börja med att tacka regeringen, och speciellt minister Henriksson för de stora satsningar som

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

gjorts under den här regeringsperioden. Precis som redan nämndes är sexualbrottslagstiftningen en väldigt stor förändring som gjorts. Användningen av videomaterial är en annan sak som förbättrar processerna, och också den snabba behandlingen för brott mot barn. Allt det här är jätteviktigt och det har också satsats väldigt mycket pengar till rättssystemet. Också det att vi nu fått den här redogörelsen för rättsvården är någonting som verkligen är jättebra, och som bäst håller vi att behandla den i lagutskottet.

Mutta valitettavasti nämä satsaukset eivät vielä riitä, vaan tarvitaan vielä enemmän. Me kaikki tiedetään, että meillä on tiukat resurssit ja kaikkea ei voida parantaa lisäämällä rahaa, joten kysyn, arvoisa puhemies, ministeri Henrikssonilta: millä muilla keinoilla voidaan parantaa oikeusturvaa Suomessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Keto-Huovinen.

11.22 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tyttöjen sukelinten silpominen on järkyttävä väkivallan muoto, joka uhkaa arvioiden mukaan jopa 3 000:ta tyttöä täällä Suomessa. Eduskunta päätti syksyllä 2020 kansalaisaloitteen pohjalta, että valtioneuvosto ryhtyy mahdollisimman ripeästi toimenpiteisiin, joilla silpominen säädetään rikoslaissa nykyistä selkeämmin rangaistavaksi.

Hallituksen lainsäädäntösuunnitelman mukaan esityksen piti tulla eduskunnan käsitteilyyn marraskuussa. Näin ei kuitenkaan tapahtunut, eikä esitys tullut eduskunnalle vaalikauden viimeisten hallituksen esitysten joukossa.

Kokoomus on peräänkuuluttanut tyttöjen ja naisten suojelemista väkivallalta kaikin keinoin, myös silpomisen rangaistavuuden kiristämisellä.

Arvoisa oikeusministeri Henriksson, kysynkin: ollaanko tämä esitys vielä antamassa? Nimittäin mikäli ei, niin hanke raukeaa tämän vaalikauden osalta, mikä olisi valtava epäonnistuminen tyttöjen ja naisten suojaamisessa väkivallalta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Werning. [Pihla Keto-Huovinen: Minulla on edelleen auki tämä mikrofoni, enkä minä saa kiinni tätä. — Paula Werning: Pahoittelut. No niin, nyt onnistui.]

11.23 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, ministeri, hyvästä esittelystä. Talousarvioesitys sisältää useita määrärahalisäyksiä, ja tämä on ehdottomasti askel oikeaan suuntaan, mutta kuten tässä valiokuntakollegat ja puheenjohtajakin totesivat, silti nämä pannotukset ovat riittämättömiä. Me ollaan valiokunnassa tuotu koko ajan esille sitä huolta, kuinka alan pito- ja vetovoiman käy, koska siellä työntekijät hukkuvat auttamattomasti työkuormaan, ja toivon, että tähän jatkossa kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Erityisesti olen hyvilläni siitä, että ylivelkaantumiseen liittyviä ongelmia pyritään vähentämään nytten reippaasti ja tehdään kovasti töitä, esimerkiksi ulosottovelallisen suojaisuuden esitetyllä väliaikaisella korotuksella vuodelle 2023. Nämä ovat niitä asioita, mitkä tuntuvat etenkin heikko-osaisten ihmisten arjessa, ja on hyvä, että ollaan hallitusohjelman mukaisesti tässäkin toimittu.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huttunen.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

11.24 **Hanna Huttunen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitusohjelmaa tehdessämme teimme kirjauksia velallisen aseman parantamisesta, silloin emme vielä edes tiedäneet koronasta tai tiedäneet tästä sodasta Euroopassa, ja nyt näille kaikille uudistuksille, mitkä liittyvät velallisen asemaan, on erityisen suuri tarve. Hallitus on tehnyt paljon hyviä esityksiä, ja me olemme valiokunnassa saaneet viedä niitä hyvässä yhteisymmärryksessä eteenpäin. Siellä on tullut juuri äsken mainittu maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen lyhentäminen, on toteutettu perintäkulujen kohtuullistamista niin yritys- kuin yksityispuolella, talousvelkaneuvontaan on panostettu lisää, on muutettu yrityssaneerauslakia tällä varhaisella saneerausmenettelyllä, on tulossa positiivisen luottorekisterin käyttöönotto, ja viimeisimpänä ulosoton suojaosuutta korotetaan väliaikaisesti. Kaikki ovat todella hyviä uudistuksia.

Olisin halunnut kuitenkin kysyä vielä ministeri Henrikssonilta tästä ulosoton suojaosuudesta: olisiko mahdollista pohtia sitä, että tämä suojaosuuden nosto otettaisiin pysyvästi käyttöön?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hyrkkö.

11.25 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä oikeusministeriön hallinnonalalle kohdennettavat määrärahalisäykset ovat todella tervetulleita, kuten kollegat täällä edellä ovat kuvanneet. Esimerkiksi uuden seksuaalirikoslain tavoitteet eivät voi toteutua, jos viranomaisilla ei ole aidosti mahdollisuutta ja osaamista muovata omaa toimintaansa sen mukaisesti. Toisaalta on selvää tietysti myös, että tavoitteiden toteutuminen edellyttää koko yhteiskunnassa asenteen ja kulttuurin muutosta. No, iso kysymys on luonnollisesti se, onnistummeko turvaamaan nämä oikeudenhoidon perusvoimavarat. Oikeudenhoidon selonteko on siihen erittäin hyvä alku, ja sen viitoittamaan tiehen toivottavasti kaikki puolueet voivat sitoutua.

Kun puhumme turvallisuudesta ja rikollisuuden vähentämisestä, on puhuttava myös vankiloista. Vankeinhoidon laadun parantaminen olisi vaikuttava keino katkaista rikoskierteitä, ja toivon, että tulevilla hallituskaudella myös siihen paneudutaan.

Loppuun vielä kiitos valtiovarainvaliokunnalle, joka viimeisteli budjetin lisäämällä määrärahoja arvokasta työtä tekeville järjestöille ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja rauhan työn saralla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

11.26 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kansalaisten luottamus oikeuslaitokseen perustuu vahvasti siihen, että oikeusturva toteutuu ja oikeudenkäynnit koetaan asianmukaisiksi ja luotettaviksi. Oikeusprosessit eivät saa myöskään pitkittyä kohtuuttomiksi. On hyvä, että lapsiin kohdistuviin seksuaalirikoksiin on tehty tätä pikakaistaa, mutta valitettavasti se ei näissä muissa tapauksissa auta.

Kyllä tuomioistuimet ovat pahasti ruuhkautuneet tällä hetkellä. Siellä käsitellyt asiat ovat muuttuneet yhä haasteellisemmiksi, ja tämä perusrahoituksen taso on herättänyt huolta jo pitkään. Myös koronasta aiheutuneet käsittelyjonot ovat pahentaneet tilannetta. Kyllä todellakin riittävä perusrahoitus tulisi jatkossa turvata.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ojala-Niemelä.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

11.28 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Myös minulla on huoli perusrahoituksen tasosta. Se on koko ajan laahannut perässä, ja esimerkiksi Lakimiesliitto on esittänyt, että sitä tulisi lisätä 50 miljoonalla, Tuomariliitto 30:tä miljoonaa, ja ainakin SDP on puolueena sitoutunut siihen, että tulevalla vaalikaudella, jos hallituksessa olemme, tulemme tätä korottamaan.

Ottaisin huomioon myös henkilöstön jaksamisen. Siihen on panostettava. Henkilöstö on kuormittunut nyt liian suuren työmäärän alla, samoin avustavan henkilökunnan vaihtuvuus on suurta. Ja kyllä myös tämä tietojärjestelmien puutteellisuus on ongelma. Eli nyt on Aipa- ja Haipa-järjestelmää rakennettu ja niihin on vissiin upotettu jo 60 miljoonaa euroa, mutta se ei paranna tuottavuutta, vaan päinvastoin tuntuu, että työntekijöille aiheutetaan harmaita hiuksia, koska se ei toimi kunnolla. Toivon kyllä tämän osalta lisärahoitusta, niin että saadaan nämä järjestelmät kuntoon. Kysyisinkin ministeriltä tästä, missä mennään.

Sitten ottaisin esille tuomareitten täydennyskoulutuksen. Tuomioistuinvirasto ilmoitti, että iso osa koulutuksista toteutuu vain resurssien niin salliessa, ja muun muassa tältä syksyltä on peruutettu koulutuksia runsain mitoin. Tämä koskee niin siviili-, rikos- kuin hallinto-oikeusasioita. Toivoisin kyllä, että myös tähän panostettaisiin tulevaisuudessa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rantanen.

11.29 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo käytetty erinomaisen hyviä puheenvuoroja oikeudenhoidon tilanteesta ja jatkuvasta resurssivajeesta, mutta sopiiko tässä yhteydessä ministeriltä kuitenkin ihan kysyä sitä, kun on mahdoton ymmärtää, että kun meillä on ensi vuodelle 80 miljardin euron budjetti, ja jos me katsomme yhteiskunnan peruspilareita, niin ne ovat turvallisuus ja oikeudenhoito, niin miten on mahdollista, että nyt noin miljardin euron summa on teidän hallitukseltanne tähän yhteen yhteiskunnan peruspilariin kyetty hoitamaan näin suuresta budjetista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pelkonen.

11.30 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Keto-Huovinen jo nosti esiin omassa puheenvuorossaan tyttöjen sukuelinten silpomisen. Tyttöjen ja naisten suojelemiseksi väkivallalta on todellakin tehtävä kaikki mahdollinen ja otettava kaikki mahdolliset keinot käyttöön, myös eduskunnan edellyttämä muutos rikoslakiin tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen sääntämiseksi rangaistavaksi nykyistä selkeämmin. Kysyisin ministeriltä samaa kuin myös edustaja Keto-Huovinen jo kysyi: Mitä tässä asiassa tapahtui? Vielähän on aikaa, eli saammehan korjattua tämän tärkeän asian?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

11.31 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan ennen kaikkea kiittää ministeri Henrikssonia siitä työstä, jota hän on hallinnonalallaan tehnyt. Me lakivaliokunnan jäsenet tiedämme, miten vaikeaa on saada näitä oikeudenhoitoon liittyviä asioita eteenpäin. Meillä on erittäin ansioitunut puheenjohtaja, joka täällä on pitänyt voimakkaita puheenvuoroja. Monet valiokunnan jäsenet ovat korostaneet syyttäjien, tuomioistuimien, poliisien, koko ketjun hoidon tärkeyttä, mutta silti nämä meidän nostamam-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

me asiat eivät nouse laajaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Välillä tulee uutisia sieltä täältä, että ollaan huolissaan, kun ihmiset eivät saa hoidettua omia asioitaan tuolla tuomioistuimissa. Jotkut myös jättävät nostamatta niitä, koska tietävät, että ne venyvät eivät-kä ratkea vuosiin.

Niin kuin tässä peruspilareista on mainittukin, siinä jokaisen puolueen pitäisi pystyä omalta osaltaan tekemään työtä, että todellakin satsattaisiin enemmän tänne. Kysyisinkin ministeriltä: millaisen testamentin te jätätte seuraajallenne tältä sektorilta?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Soinikoski.

11.32 **Mirka Soinikoski vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi tämän hallituskauden suurimpia ja tärkeimpiä lakiuudistuksia on ollut seksuaalirikoslain uudistaminen, ja sen seurauksena raiskaus määritellään suostumuksen puuttumisen eikä käytetyn väkivallan perusteella. Tämä siirtää vastuun sille, kenelle se kuuluu, eli tekijälle. Lakimuutos yksinään ei kuitenkaan toteuta muutosta. Tarvitaan resursseja ja koulutusta. Hallitus kohdentaa seksuaalirikoslainsäädännön uudistamisen toteuttamiseen 1,9 miljoonaa euroa, kiitos siitä.

Lisäksi hallitus kohdentaa puoli miljoonaa euroa lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttamiseen. Lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyn nopeuttaminen on todella tärkeää. Lapset ovat rikosten uhreina erittäin haavoittuvassa asemassa, ja siksi meidän lainsäätäjien on huolehdittava siitä, että lapsiin kohdistuvat rikokset selvitetään mahdollisimman nopeasti ja oikean tuen piiriin pääsee koko perhe. Kysyisin ministeriltä, miten hyvinvointialueilla tehtävää väkivaltatyötä jatkossa kehitetään, ja erityisesti, miten yhteistyötä eri toimijoiden ja eri viranomaisten välillä parannetaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Adlercreutz.

11.33 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Det är någonting fint att man tagit tag i rättsvården under den här perioden, men helt klart har vi ju fortfarande utmaningar, och på en längre sikt behövs det stora satsningar. Det att man inte upplever sig ha råd att processa är ett problem, det att det tar lång tid är ett annat. Jag talade med en person som här nyligen arbetade som domare, och hen sade att hen ger det rådet åt människor, att ifall man är medelklass lönar det sig sällan att processa, ifall man är mindre bemedlad får man stöd. Sedan förstås, om man har mycket stora tillgångar har det kanske inte så stor betydelse. Men folk är tvungna att fatta beslut på basen av sin egen ekonomiska situation, och det är ju för all del inte idealiskt.

Man har länge talat om de här miljöloven, och det har också gjorts satsningar på den sidan vad resurser beträffar. Har ni hört något om hur de sakerna ligger i dag? Har det kommit konkreta förbättringar i hur miljölov behandlas i rättsinstanserna?

Puhemies Matti Vanhanen: Översättning.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

11.36 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä saavutus, että tuli ensimmäisen kerran tämä oikeudenhoidon selonteko, mutta se vaatii tietysti määrätietoista työtä jatkossa. Tässä on keskitytty niihin lisämiljööniin, joita tarvitaan, mutta ehkä vielä hankalampi työ on prosessien uudistaminen, toimintatapojen oikea fokusointi ja myöskin esimerkiksi rikosketjujen tehostaminen hallinnonalarajojen yli siten, että poliisissa ei jää makaamaan kymmeniätuhansia tutkintapyyntöjä, joilleka ei näy muuta tulevaisuutta kuin se, että ne jäävät hoitamatta. Nämä prosessien uudistamiset ja tehostamistoimet ovat sellaisia, joissa tarvitaan määrätietoinen suunnitelma, että ne etenevät. Siellä on tietysti tämmöistä järjestelmällistä kitkaa, että on vaikea uusia, kun on totuttu tiettyihin tapoihin, mutta se olisi välttämätöntä näiden tavoitteiden kannalta, että kansalaiset todella saisivat oikeutta kohtuujassa ja saisivat sitä ylipäänsä, ja siinä on tullut iso tehtäväsarja. Toivottavasti tätä selontekolinjaa jatketaan tuolla jämptillä ja määrätietoisella suunnittelulla myös lainsäädäntötyön ja prosessien uudistamisen puolella. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ronkainen.

11.37 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen maanpuolustuksen perusta on yleisessä asevelvollisuudessa, ja perustuslain mukaan jokainen suomalainen on maanpuolustusvelvollinen. Suomen reservin muodostavat varusmieskoulutuksen suorittaneet asevelvolliset. Samaan aikaan valtion budjetissa OM:n hallinnonalalta rahoitetaan valtionavustuksilla Aseistakieltäytyjäliittoa, joka omien sanojensa mukaan näkee asevelvollisuuden haitallisena järjestelmänä, josta pitäisi luopua. Avustusta saa myös Sadankomitea, jonka tavoitteena on muun muassa aseistariisunta ja yleisen asevelvollisuuden lakkauttaminen. Avustusta saavia rauhanjärjestöjä on monta muutakin, tavoitteet samankaltaisia. Kysyn oikeusministeriltä: Eikö valtion tukemien rauhanyhdistysten toiminta ole ristiriidassa maanpuolustuksen tavoitteiden kanssa? Miksi valtio rahoittaa esimerkiksi asevelvollisuuden purkamiseen tähtääviä järjestöjä?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eestilä.

11.38 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen kyllä edustaja Koskinen kanssa samaa mieltä, että varmaan on tärkeää, että resursseja lisätään oikeudenhoidon kautta linjan, mutta kyllä se prosessien läpikäyminen on yhtä tärkeää. Ei rahaa panna mihin tahansa ilman vaatimusta, että jotakin muutetaan ja näitä toimintatapoja muutetaan. Yksi Suomen talouden suurimpia ongelmia ja investointien suurimpia esteitä ovat pitkittyneet lupaprosessit, eli kyllä niihinkin täytyy kiinnittää jatkossa huomiota.

Arvoisa puhemies! Kyllä kai jokainen on lukenut jo aika pitkään näitä nuorten huume-kuolemista kertovia otsikoita, ja ilmeisesti ne ovat lisääntyneet, ja niiden takanahan on tietenkin rikollisuus. Toivoisin kyllä, että maan hallitus ja eduskunta pystyisivät säättämään jonkunmoisia tiukennuksia. On esimerkiksi se lakialoite, minkä Keto-Huovinen on tehnyt mukana yli sata muuta kansanedustajaa, että luvattoman aseiden kantamisesta julkisella paikalla ei selviä enää pelkillä sakoilla. On tärkeää, että tulee tästä talosta joku signaali, että me kovennetaan otteita järjestäytyneestä rikollisuudesta ja huumekauppaa kohtaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kemppi.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

11.39 **Hilkka Kemppi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Lämmin kiitos oikeusministerille kovasta työstä ja tasapainoisesta budjetista.

Toki, niin kuin keskustelustakin on käynyt ilmi, koko sali yli hallitus—oppositio-rajojen on samaa mieltä siitä, että oikeudenhoidon ketjun voimavaroja olisi vahvistettava, ja vahva sitoumus siihen myös löytyy. Kiitän tästä kuukausi sitten annetusta selonteosta, joka myös toi esille sen, että syyttäjillä ja tuomioistuimilla on valtava työkuorma ja aina vain monimutkaisempia asioita pöydällä. Väki on paikoin uupunutta tämän jonon takia, ja kansalaiset joutuvat odottamaan asioiden ratkaisuja. Toki tämä on meidän yhteinen asia.

Kiitän näistä 45 miljoonasta, minkä verran tuodaan nyt enemmän kuin mitä tälle vuodelle oli varattu erityisesti oikeudenhoidon turvaamiseen, maankäyttö- ja rakennuslupien käsittelyaikojen lyhentämiseen ja toisaalta myös seksuaalirikoslainsäädännön uudistamiseen.

Lisäksi kysyn, että kun merkittävin osa oikeudenkäyntikuluista muodostuu näistä 24 prosentin arvonlisäverokuluista, niin voisiko oikeusministeriö pohtia sitä, mikä olisi mahdollisesti seuraus, jos nämä arvonlisäverokustannukset saataisiin poistettua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kauma.

11.41 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ollut hyvin aktiivinen Euroopan unionissa puhuessaan oikeusvaltioperiaatteesta ja oikeusvaltiosta, ja sen takia olisikin todella tärkeää, että myös itse pystymme toimimaan sen mukaisesti. Vahva oikeusvaltio on varmasti se, mitä kaikki haluamme täällä edistää. Kokoomus on esittänyt vaihtoehtobudjetissaan 25 miljoonaa euroa lisäyksiä poliiseille, Syyttäjälaitokselle, tuomioistuinlaitokselle ja Rikosseuraamuslaitokselle eli koko tälle rikosprosessiketjulle, mutta kun tiedetään, mihin taloustilanteeseen Suomi on menossa, niin pidän aika epätodennäköisenä, että kovin lyhyellä aikavälillä päästään lisäyksiä siihen 90 miljoonaan euroon, mitä tarvittaisiin.

Monet asiantuntijat ovat esittäneet, että sovittelumenettelyyn satsaaminen olisi se asia, jota kannattaisi kehittää, jotta ihmiset saisivat oikeutta säällisessä ajassa. Toinen asia on laskutuskatto, jota myös on esitetty. Miten suhtaudutte näihin esityksiin, arvoisa ministeri?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Virta.

11.42 **Sofia Virta vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdenkään lapsen ei tulisi koskaan joutua minkäänlaisen rikoksen uhriksi, mutta kun joutuu, on prosessin oltava nopea ja lapsen saatava oikeutta, tekijän jouduttava vastuuseen. Sen vuoksi haluan kiittää hallitusta päätöksistä pyrkiä vahvistamaan lapsen oikeuden suojaa ja vahvistaa sitä, että ne rikosprosessit olisivat mahdollisimman sujuvia oikeudenkäyntiasteissa. Olen kuitenkin hieman huolissani, riittävätkö aidosti nämä resurssit tämän tahtotilan varmistamiseen, varsinkin kun otetaan huomioon myös poliisin tutkinnan ruuhka ja sisäministeriön alainen tilanne. Onneksi sielläkin on poliisin toimia vahvistettu.

Lapsen ei tulisi tosiaan koskaan joutua rikoksen uhriksi, mutta ei lapsen tulisi joutua aikuisten välisen riidan pelinappulaksikaan. Näin tapahtuu kuitenkin surullisen usein. Vuosittain noin 2 000 huoltajuusoikeudenkäyntiä käydään oikeusasteissa, ja osa näistä on riitaisia, hyvin pitkiä, ja tiedetään, että erityisesti nämä riitaiset, pitkät oikeudenkäyntiprosessit ovat myös lapsen kehitykselle haitallisia. Kysyisinkin arvon oikeusministeriltä: ollaan-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

ko tällä kaudella nyt vielä päivittämässä tämä huomattavan vanhentunut elatusapuohje ja ollaanko varmistamassa, että vuoroasuvilla lapsilla voisi olla kaksi virallista kotiosoitetta, jolloin vähennettäisiin painetta näiltä mahdollisilta huoltajuus-, elatus- ja tapaamissopimusriidoilta, jotka tällä hetkellä oikeusastetta kuormittavat?

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Talvitie, Meri ja Kiljunen, ja sen jälkeen ministeri, ja sitten palataan puhujalistaan. — Edustaja Talvitie.

11.43 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tärkeä oikeudenhoidon selonteko osoitti tosiaan näiden resurssien olevan riittämättömiä, varsinkin suhteessa oikeusjärjestelmän ajankohtaisiin resurssitarpeisiin. Mutta myös kiitos ministerille siitä, että muutamat pitkään tässä eduskunnassa olleet asiat ovat edenneet, muun muassa poisto maksuhäiriömerkinnästä. Viime kauden yli sadan edustajan lakialoite on siellä pohjalla, itsekin sen aikana allekirjoitin. Elikkä poisto ripeästi parin kuukauden eikä parin vuoden päästä.

Ja sitten on tämä suojaosuuden nosto. Tästä suojaosuuden nostosta kysyisin nyt: kohdistuuko tämä myös heihin, jotka tekevät osa-aikatyötä tai toimivat esimerkiksi mikroyrittäjinä eli joilla tulot voivat olla hyvinkin epäsäännöllisiä?

Sitten vielä lapsiin kohdistuviin seksuaalisiin rikoksiin: Niistä verkkorikollisuus jäi pois tämän kauden uudistuksesta. Onko oikeusministeriössä joitain selvityksiä, että se voisi ensi kauden aikana sitten edetä?

Kiitos ministerille myös tästä pitkän vaikuttamistyön tuloksesta: Vaalan vankilan edistämisestä. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Meri.

11.45 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron, mutta valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Koskinen poistui. Hän mielestäni ehkä hieman vähätteli sitä tarvetta toteamalla, että pari miljoonaa ei asiaa ratkaise. Ei tietenkään ratkaise. Meillä on se oikeudenhoidon selonteko, ja me näemme, että sieltä puuttuu 90 miljoonaa ja 1 200 henkilötyövuotta. Siellä on tämä oikeusvaltion selkäranka aivan katkeamispisteessä. Ihmiset ovat uupuneita. Vartijat työskentelevät yksin. Ja kuitenkin valtiovarainvaliokunnalta riitti yli miljoona euroa — miljoona euroa — Ihmisoikeusliitolle, rauhantyön järjestöille, Pakolaisneuvonnalle ja ihmiskaupan uhreille, mitä edustaja Hyrkkö vihreistä oikein kiitteli, mutta ei tätä kahta miljoonaa, ei edes miljoonaa sitten löytynyt oikeudenhoidolle. Elikkä tässä on se arvovalinta.

Mutta kysyn ministeriltä: Mitä mieltä olette — se ei tälle kaudelle ehdi — tulisiko meidän käydä meidän rangaistusjärjestelmä erityisesti henkeen ja terveyteen kohdistuvissa rikoksissa läpi? Tasavallan presidenttikin on nostanut tämän huolen, että meidän tulisi katella pohjoismaista tasoa näissä rikoksissa erityisesti jengirikollisuuteen liittyen. Miten ministeri näkee tämän? — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kiljunen.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

11.46 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten täällä on todettu huoli henkilöstöstä, niin itsekin kannan erittäin suurta huolta meidän oikeudenhoidon henkilöstön hyvinvoinnista, sillä se on erittäin kuormittunutta ja väsynyttä. Kuten tuossa esittelyssä totesin, niin lakivaliokunta on tuonut myös tutkimuksellista tietoa meidän kaikkien tietoon. Täällä on myös peräänkuulutettu meidän oikeusprosessien toimivuutta, ja me tiedämme, että sen oikeusprosessin ja kehittämisen toteuttaa meidän henkilöstö. Jos henkilöstö on ylikuormittunutta, väsynyttä, uupunutta, niin heillä eivät riitä enää resurssit toimintojen kehittämiseen. Sen takia tämän henkilöstön hyvinvointiin tulisi ihan erityisesti kiinnittää huomiota, tietysti henkilöstöresurssien lisäämiseen mutta myös yksittäisten henkilöiden hyvinvointiin. Tästä kysyisin nyt sitten ministeriltä: mitä toimia oikeusministeriössä ja -prosessissa tehdään ennen kaikkea meidän henkilöstön hyvinvoinnin vahvistamiseksi, jotta me saataisiin nämä meidän oikeusprosessit myös toimimaan ja jotta meidän henkilöstö jaksaa toteuttaa ja pystyy toteuttamaan ne kaikki prosessit, joita heiltä sitten tulevaisuudessa odotetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Henriksson, kolme minuuttia.

11.47 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kiitos edustajille todella hyvästä keskustelusta.

Aloitan tästä resurssipulasta, mikä meillä on. Se on toki niin ja me näemme sen, että henkilöstö on kuormittunutta. Meillä ovat aliresursoituja sekä tuomioistuimet että Syyttäjälaitos, myös ulosottopuolella ja oikeusavun puolella aliresursoituja toimintoja, ja tämä oikeudenhoidon selontekohan näyttää tämän hyvin selkeästi. Samalla hallitus on lisännyt voimavaroja ja lisännyt rahaa merkittävästi tällä vaalikaudella, ja siitä olen iloinen, mutta tässä tarvitaan yhteistä työtä tästä eteenpäin. Samalla oikeudenhoidon selontekohan näyttää myös sen, että prosesseihin tullaan puuttumaan. Tässä tarvitaan siis lisäresursointia henkilöstöpuolelle, ja tämä selonteko näyttää, että tarvitaan noin 1 200 htv:tä lisää. Se tulee muun muassa siitä, että vuodesta 2010 tähän päivään mennessä tai oikeastaan tämän hallituskauden alkuun mennessä ollaan vähennetty oikeudenhoidon henkilökuntaa yli 900 henkilötyövuodella, ja nyt tätä pitää korjata. Tässä tarvitaan näitä erilaisia toimintoja, mutta se ei ole niin yksinkertaista, että ainoastaan prosesseja kehittämällä päästään hyvään tulokseen. Me tarvitaan sekä vahvistetun perusrahoituksen että myös prosessipuolen uudistuksia. Oikeudenhoidon selonteossa on näitä toimenpiteitä lueteltu, jos muistan oikein, noin kolmisenkymmentä, ja tässä puhutaan myös siitä, että sovittelua kehitetään, myös tuomioistuinsovittelua. Meillä on kaksi keskeistä ongelmaa: oikeudenkäyntien kestot plus se, että meillä oikeudenkäyntikulut ovat liian korkeat. Kun tässä kysyttiin myös oikeuksiin pääsyn edellytyksistä, niin on todella niin, että meidän on huolehdittava siitä, että jokainen suomalainen uskaltaa myös mennä asiansa kanssa tuomioistuimeen, jos siihen on syytä. Sen takia myös tätä oikeusapupuolta on katsottava, ja sen takia on myös kehitettävä tätä puolta, mitä tulee siihen, että myös keskituloiset saisivat avun paremman kuin tänä päivänä on mahdollista antaa.

Mutta sitten, puhemies, näihin yksittäisiin kysymyksiin.

Mitä tulee esimerkiksi tähän sukuelinten silpomiseen, olen samaa mieltä edustajan kanssa, että tämä on erittäin vakava asia. Nyt se on edelleen siinä työryhmässä. Se on ollut minulle tärkeä asia. Valitettavasti se työryhmän työ on venynyt, ja nyt näyttää valitettavasti siltä, että me ei tällä hallituskaudella ehditä saamaan sitä lakiesitystä tänne eduskuntaan,

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

mutta itse toivon, että me saamme niin hyvän työryhmäraportin, että sen pohjalta seuraava hallitus voi tuoda esityksensä tänne. Se olisi tärkeää.

Mitä tulee ulosoton suojaosuuden pysyvyyteen — edustaja Huttunen kysyi siitä — tämä on nyt vuoden kokeilu. Katsotaan, miten se kokeilu toimii, ja katsotaan sen perusteella, onko syytä tehdä siitä pysyvä.

Sitten tässä on kysytty myös lapsiin kohdistuvista rikoksista, onko koko resursointi riittävä. Oikeusministeriön saamien tietojen mukaan olemme tässä esityksessä varanneet myös riittävästi voimavaroja siihen, mutta kaikkiihan liittyy nyt samaan yhteyteen, että miten me saadaan tuomareita ja syyttäjiä tulevaisuudessa.

Työhyvinvointiin on panostettava. Siellä meillä on Tuomioistuinvirasto, joka huolehtii virastona oman henkilöstönsä työhyvinvoinnista ja niistä ohjelmista. Meillä on myös ulosottovirasto ja Valtakunnansyyttäjänvirasto. Kaikissa näissä virastoissa on otettava tämä asia erittäin vakavasti, ja se viesti on kyllä mennyt eteenpäin.

Ylipäänsä, puhemies, olen iloinen siitä, että meillä aika lailla vallitsee yksimielisyys siitä, että koko tämä ketju tarvitsee sellaista perusrahoitusta, että me pystytään pitämään huolta siitä, että kansalaiset tulevaisuudessakin luottavat siihen, että pääsevät oikeuksiinsa ja että demokratia toimii. Elikkä poliisi, tuomioistuin, syyttäjät, Ulosottolaitos, vankeinhoito — kaikista näistä on pidettävä huolta.

Sitten on niin, että demokratiassa on myös hyvä, että jotkut haluavat tehdä työtä joka päivä myös rauhan puolesta, ja se kuuluu myös demokratiaan, että tätä työtä voidaan tehdä eri tavalla. Sen takia tässä myös on avustuksia siihen toimintaan. Tämä on asia, joka on ytimessä tänä päivänä maailmalla, eli pidetään huolta toimivasta demokratiasta ja siitä, että meillä yhteiskuntarauha säilyy, ja sen takia tarvitaan tarvittavat resurssit ja uudistukset myös tietotekniikkapuolella. Siitä olen huolestunut, koska meillä ei ilmeisesti ole riittävästi tietotaitoa tässä maassa, kun nämä hankkeet vievät näin paljon aikaa ja kun tulosta ei synny siinä aikataulussa, missä toivottaisiin. Tätä työtä pitää edelleen jatkaa. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt puhujalistaan. — Edustaja Virta.

11.53 Sofia Virta vihr: Arvoisa puhemies! On äärettömän raskasta ja on äärettömän traumatisoivaa istua oikeudenkäyntisalissa ja vaatia oikeutta itselleen. Äärimmäisen traumatisoivaa se on tilanteessa, jossa joutuu kertaamaan uudestaan ja uudestaan sitä väkivaltaa, hyväksikäyttöä tai sen uhkaa, jota on joutunut kohtaamaan. Vain se, joka on sen joutunut itse käymään läpi, tietää, minkälaista se on. Lienee selvää, ettei kukaan haluaisi joutua tuomioistuimilta oikeutta itselleen tai asialleen hakemaan. Oikeusprosessit ovat pitkiä, ne ovat henkisesti kuormittavia, ne ovat usein taloudellisesti varsinkin riita-asioissa kalliita, ja syyt prosesseille niiden takana ovat hyvin haavoittavia. Jo senkin vuoksi meidän päättäjien olisi kyettävä varmistamaan, että oikeudenkäynnit, oikeudenkäyntiprosessit ovat tässä maassa sujuvia. Avoimet, toimivat ja luotettavat prosessit ovat myös reunaehto demokraattiselle yhteiskunnalle.

On valitettavaa ja on äärettömän huolestuttavaa, mihin tilaan oikeudenhoito on vuosien saatossa päästetty. Oikeusministeriö on arvioinut, että oikeudenhoidon rahoitusvajeen korjaaminen ja toimintaedellytysten turvaaminen edellyttäisi keskimäärin yhteensä noin 90 miljoonan euron pysyvää vuosittaista lisärahoitusta. Kyse on siis valtavasta, mittavasta rahoitusvajeesta.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Oikeudenhoidon turvaamiseen ehdotetaan nyt 12 miljoonan euron lisäystä. Se on todella tärkeää, mutta se ei valitettavasti vielä korjaa sitä vuosien aikana kasvanutta vajetta. Eduskunta on useita kertoja kiinnittänyt huomiota siihen ja huomauttanut siitä, että käsittelyaikojen ja oikeusprosessien pituus, henkilöstön uupuminen ja alan houkuttelevuuden heikkeneminen ovat merkittävä uhka. Oikeudenhoidon pitkäjänteistä vahvistamista pohjaten tietoon ja tarpeisiin tuleekin jatkaa.

Arvoisa puhemies! Kun me puhumme lähisuhdeväkivallasta, me helposti puhumme siitä jonakin etäisenä, jossakin kaukana jollekin tapahtuvana. Todellisuudessa lähisuhdeväkivalta on kuitenkin läsnä tänäänkin monissa, ulospäin ihan tavallisilta vaikuttavissa kodeissa, ehkä paljon lähempänä kuin uskommekaan. Se harvoin näkyy ulospäin, mutta pahimmillaan se vie hengen.

Suomessa kuolee vuosittain kymmeniä ihmisiä entisen tai nykyisen kumppaninsa tekemän väkivallan seurauksena. Meidän on onnistuttava turvaamaan väkivallan uhreja paremmin. Nykyisellään lähestymiskielto tuo heikon suojan turvaa tarvitsevalle, ja siksi olen erittäin helpottunut ja kiitollinen hallitukselle päätöksestä osoittaa lisärahoitusta lähestymiskiellon tehostamiselle. Lähestymiskiellon hakeminen oltaisiin muuttamassa maksuttomaksi, ja jatkossa lähestymiskiellon rikkomista koskeva rikosasia tulee käsitellä kiireellisenä. Uutena keinona käyttöön otettaisiin sähköisesti valvottu lähestymiskielto, jolla kieltoon määrättyä voitaisiin paremmin valvoa ja kieltää oleskelemasta esimerkiksi suojattavan henkilön asunnon läheisyydessä.

Samaan aikaan tiedostan kipeän hyvin, etteivät nämäkään toimet valitettavasti pysty takaamaan, ettei väkivaltaa pääsisi enää tapahtumaan, mutta ne ovat jo symbolisesti tärkeä osoitus siitä, että väkivallan uhrien tilanteet tässä maassa otetaan tosissaan ja heitä pyritään turvaamaan mahdollisimman hyvin sen puitteissa, mitä me lainsäätäjinä, mitä me järjestelmän keinovalikoimalla pystymme tekemään. Lisäksi syytä olisi kiinnittää huomiota myös rikosprosessien koulutettujen tukihenkilöiden riittävään saatavuuteen. Henkeen tai terveyteen liittyvissä rikoksissa on uhrilla aina oltava mahdollisuus ammatilliseen, koulutettuun apuun ja tukeen. Tässä korostuu myös esimerkiksi rikosuhripäivystystoiminnan toimintatiedellisyksen turvaaminen.

On myös tärkeää, että seksuaalirikoslain kokonaisuudistus toteutui tällä hallituskaudella. Nyt tämän uudistuksen kokonaisuuteen osoitetaan 1,9 miljoonan euron rahoitusta. Se on tärkeä ja jo painava arvovalinta.

Arvoisa puhemies! Erityisen surullista on, kun rikoksen tai riita-asian uhrina on lapsi. Ei yhdenkään lapsen tulisi joutua rikoksen uhriksi, ei kokemaan väkivaltaa, ei hyväksikäyttöä tai laiminlyöntiä. On hyvä, että lisärahoituksella pyritään nyt varmistamaan, että lasten kohdalla päätös syytteen nostamisesta kyettäisiin tekemään kiireellisesti. Tuomioistuimessa pääkäsittely olisi aloitettava 30 päivän kuluessa asian vireilletulosta. On tärkeää seurata, miten tässä realistisesti onnistutaan tilanteessa, jossa jo oikeudenhoidon perusrahoituksessa on mittavaa vajetta.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä asiana haluan nostaa sen, että rikosasiat ovat järkyttäviä, kun niissä on uhrina lapsi, mutta ei lapsen tulisi joutua myöskään esimerkiksi erotilanteissa vanhempiensa välisten riitojen keskelle. Valitettavan moni lapsi joutuu, ja monen arkea tämä valitettavasti lapsuudessa on. Sen takia tulisi varmistaa myös toimijoita jo ennen oikeudenkäyntiastetta. Ei lapsen etua, lapsen oikeutta tulisi ratkoa tuomareiden pöydällä, vaan lähempänä lapsen arkea, perheiden arkea, ja sen takia esimerkiksi perheoikeudelli-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

siin palveluihin ja lastenvalvojan resursseihin ja osaamiseen tulisi kiinnittää huomattavasti nykyistä enemmän huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

11.58 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Rouva ministeri! Demokraattisen oikeusvaltion peruskiviin kuuluu perus- ja ihmisoikeuksien mukainen oikeusturva. Riittävän oikeusturvan takaaminen suomalaisille on oikeushallinnon tärkein tehtävä. Epävaakaassa maailmantilanteessa on oikeusturvasta huolehtiminen keskeinen osa sekä yksilön että yhteisön kokonaisturvallisuutta, sillä oikeusturvalla varmistetaan myös yritysten kilpailukyky ja toimintaympäristön ennakoitavuus.

Vaikka hallitus on hallitusohjelmassaan luvannut huolehtia oikeusturvan toteutumises- ta, ei sen arvostus valitettavasti näy oikeushallinnolle osoitetuissa resursseissa vieläkään riittävästi. Hallitus on toki lisännyt rahoitusta, mistä täytyy antaa kiitosta, mutta samalla on tullut myös uutta lainsäädäntöä, joka lisää työkuormaa.

Oikeudenhoidon selonteko osoitti hallituksen esityksen olevan riittämätön suhteessa oi- keusjärjestelmän ajankohtaisiin tarpeisiin. Oikeudenhoidon selonteon mukaan toiminta- edellytysten turvaaminen ja oikeudenhoidon tavoitteisiin pääseminen edellyttävät pysy- vää lisärahoitusta 90 miljoonaa euroa vuodessa. Hallitus ei ole ottanut selonteon viestiä va- kavasti ja ryhtynyt korjaustoimiin vaan pitäytyy vanhentuneessa esityksessään, joka jättää resurssit alamittaisiksi.

Myöskään valtiovarainvaliokunta ei huomioinut lakivaliokunnan yksimielistä pyyntöä kahden miljoonan euron lisärahoituksesta oikeudenhoidon toimijoille tilanteessa, jossa vuosia jatkuneen perusrahoituksen puutteellisuus on katkaissut kamelin selän. Kokeneet oikeudenhoidon ammattilaiset vaihtavat alaa. Tutkimusten mukaan tuomareista yksi kol- masosa on harkinnut työpaikan vaihtoa tai vaihtanut jo samoin kuin neljä viidesosaa syyt- täjistä. Nämä luvut kertovat paljon.

Edelleen työtyytyväisyystutkimusten tulokset ovat karua luettavaa. Henkilöstö on vaka- vasti uupunutta työkuormansa alla. En ihmettele, kun esimerkiksi syyttäjistä yli 90 pro- senttia tekee töitä vapaa-ajallaan. Sama koskee tuomareita.

Arvoisa puhemies! Oikeudenhoidon henkilöstön ahdinko heijastuu suoraan myös kan- salaisten oikeusturvaan. Vuosi vuodelta oikeusprosessien kestot pitenevät, vaikka perus- tuslakimme edellyttää, että oikeusturva tulee olla kaikkien saatavilla kohtuullisessa ajassa. Ei ole kohtuullista, että esimerkiksi raiskausasian käsittely tapahtumasta käräjäoikeuden tuomioon kestää yli kaksi vuotta.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien on antanut Suomelle useita tuomioita oikeuden- käyntien kohtuuttoman pitkistä kestoista. Vaikka koronasta aiheutuneiden jonojen purka- miseen annettiinkin aiemmin lisärahoitusta, eivät resurssit yksinkertaisesti vieläkään riitä kattamaan tarvittavia henkilötöytäunteja. Oikeudenhoidon selonteko antoi hyvän kuvan to- dellisesta 1 200 henkilötöytävuoden resurssitarpeesta. Toimiin on ryhdyttävä viipymättä.

Arvoisa puhemies! Työmäärä on vaikuttanut myös siihen, etteivät oikeudenhoidon am- mattilaiset pysty kouluttautumaan. Tältä syksyltä tuomareiden koulutuksia on peruutettu resurssien puutteen vuoksi. Tuomioistuinvirasto tiedotti jo marraskuun lopulla tuomiois- tuimia siitä, että iso osa ensi vuodelle suunnitelluista koulutuksista toteutuu vain resurssi- en sen salliessa. Tilanne vaikuttaa merkittävästi oikeusturvaan ja oikeudenhoidon laatuun,

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

emmeikä voi jatkaa näin. Lisäksi eduskunta on säätänyt paljon uutta lainsäädäntöä, kuten seksuaalirikoslainsäädännön kokonaisuudistuksen, joka edellyttää koulutusta. Kysyisinkin ministeriltä, miten aiotte reagoida tähän tilanteeseen. Tällä hetkellä kansalaisten asioita ratkaistaan valtavassa kiireessä vaillinaisilla resursseilla ja toimintaedellytyksillä. Näin ei voi jatkaa, kun oikeudenhoidossa käsitellään kansalaisten elämän kannalta jopa ratkaisevan tärkeitä asioita. Asioiden laadukas ratkaiseminen vaatii niin resursseja kuin prosessien uudistamista.

Arvoisa puhemies! Kokoomukselle vahva oikeusvaltio on yhteiskunnan perusta. Jotta suomalaisten oikeusturva voi toteutua, on koko rikosprosessiketjun oltava riittävästi resursoitu aina poliisista Syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuinelaitokseen ja Rikosseuraamuslaitokseen. Tästä syystä esitimme vaihtoehtobudjetissa yhteensä 25 miljoonan euron lisäyksiä oikeusvaltion toimijoille, Syyttäjälaitokselle, tuomioistuimille ja Rikosseuraamuslaitokselle. Esittämällämme resurssien lisäystahdilla selonteon osoittama vaje tulisi korjattuksi seuraavalla vaalikaudella.

Arvoisa puhemies! Oikeuslaitokset, sidosryhmät ja alan asiantuntijat ovat jo monesti esittäneet avunhuutonsa riittävien resurssien puolesta. Oikeushallinnon rahoitusvajeen kattamiseen käytettävät summat eivät olisi valtion kokonaistalouden kannalta suuria mutta toisivat sitäkin merkittävämmät välittömät ja välilliset vaikutukset oikeusvaltiolle. Poliittista tahtoa tulee löytyä oikeusturvan toteuttamiselle. Kansalaisten oikeusturvan toteuttamattomuudesta on yhteiskunnassamme tullut uusi hyväksytty normaali. Näin ei voi jatkaa itseään oikeusvaltioksi kutsuvassa maassa, Suomessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Soinikoski, olkaa hyvä.

12.04 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tässä yhteydessä kiittää oikeusministeriä kaikkien aikojen ensimmäisestä selonteosta oikeudenhoidosta Suomessa. Sitä on odotettu ja toivottu yli puoluerajojen. Meidän tulee turvata oikeusvaltion toimivuus suomalaisten arjessa. Käsittelyajat eivät saa enää venyä, ja henkilöstö ei saa uupua valtavan työtaakan alle. Tällä hallituskaudella oikeudenhoidon turvaamiseen on osoitettu jo yli 80 miljoonaa euroa pysyvinä määrärahalisäyksinä. Lakivaliokunta piti välttämättömänä, että tuomioistuinten resurssitarpeet arvioidaan oikeudenhoidon selonteon pohjalta ja että erityisesti tuomioistuinten perusrahoitusta vahvistetaan. Selonteossa oikeudenhoidon pysyvän lisärahoitustarpeen arvioidaan olevan keskimäärin 90 miljoonaa euroa vuodessa, ja lisäresursseja tarvitaan kautta oikeusketjun. Asioiden käsittelyä keventämällä ja nopeuttamalla kansalaiset pääsisivät paremmin oikeuksiinsa ja oikeudenkäyntikustannusten kasvu voitaisiin pysäyttää.

Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on tehnyt hartiavoimin töitä hillitäkseen suomalaisten ylivelkaantumista ja helpottaakseen ulosottovelallisten asemaa. Hallitus on nopeuttanut maksuhäiriömerkintöjen poistumista ja asettanut hintarajoituksia perintäkuluille. Tätä työtä jatketaan ensi vuoden budjetissa. Hallitus esittää velallisten vapaakuukausien lisäämistä kolmeen vapaakuukauteen, mikä helpottaa ennen kaikkea pienituloisimpien ulosottovelallisten asemaa. Lisäksi hallitus esittää ulosottovelallisten suojaosuuden väliaikaista korottamista vuodelle 2023. Näillä toimilla helpotetaan merkittävästi ulosottovelallisten selviytymistä vallitsevassa taloustilanteessa, kun velallisen käyttöön jää nykyistä enemmän tuloja. Tämä on oikeudenmukaista ja inhimillistä politiikkaa. Kenenkään maksuvaikeuksista

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

kärsivän ei pidä kärvistellä vuosikausia velkaloukussa. Suomen pitää olla maa, jossa jokainen uskaltaa unelmoida paremmasta huomisesta.

Arvoisa puhemies! Toimia suomalaisten ylivelkaantumisen hillitsemiseksi on jatkettava myös seuraavalla hallituskaudella. Viime vuoden lopussa lähes 400 000 suomalaisella oli maksuhäiriömerkintä ja yli 280 000 ihmisellä oli velkaa ulosotossa. Erityisen huolestuttavaa on, että nuorten velkaantuminen ja maksuhäiriömerkinnät ovat kasvaneet koko 2010-luvun ajan. Seuraavalla hallituskaudella meidän pitää muuttaa ulosottomaksujen lainanlyhennystä huomioimaan entistä paremmin velallisen maksukykyä. Se kannustaisi entistä useampaa velallista ottamaan vastaan työtä, kun velalliselle jää enemmän rahaa omaan käyttöön. Lisäksi meidän on kehitettävä toimenpiteitä, joilla hillitsemme etenkin nuorten lisävelkaantumista. Lainsäädännöllä pitää puuttua entistä hanakammin esimerkiksi pikavippien korkoihin ja holtittomaan lainan antamiseen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kauma poissa. — Edustaja Meri, olkaa hyvä.

12.07 Leena Meri ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Rouva ministeri! Käsittelemme tosiaan ensi vuoden talousarviota, millä lähdemme ensi vuoteen taloudellisesti liikkeelle, ja tätä oikeusministeriön pääluokkaa, joka sisältää oikeudenhoidon. Meillä on lakivaliokunnassa nyt käsittelyssä tämä oikeudenhoidon selonteko, josta täällä on paljon puhuttu, ja sieltä tosiaan ilmenee, että vuosittainen pysyvä lisärahoitustarve olisi noin 90 miljoonaa ja keskimäärin 1 200 henkilötyövuotta vuoteen 2030 mennessä. Ainakin itseni tämä luku jopa yllätti, että se oli näin paljon, ja uskon, että ministeri jakaa tämän ajatuksen, koska esimerkiksi Lakimiesliitto on puhunut arviolta noin 50 miljoonasta ja odotin, että se olisi tässä, mutta tämä oli huolestuttavan alhainen. Mutta palataan siihen. Meillä on lakivaliokunnassa meneillään kuulemisia. Kuulemme laajasti eri tahoja, ja kommentoidaan niitä sitten, kun me saamme sen mietinnön ensi vuonna valmiiksi, ja toivottavasti se on hyvään ajankohtaan, että päästään laaja keskustelu käymään siinä palautekeskustelussa.

Palaan vielä näihin valtiovarainvaliokunnan lisärahoihin. Valiokunnallahan tosiaan on aina sitten mahdollisuus jonkun verran lisätä muiden valiokuntien lausuntojen pohjalta rahaa, ja lakivaliokunta todella huolella mietti, ja tosiaan, niin kuin edustaja Keto-Huovinen toi esille, yksimielisesti halusimme kohdistaa nyt tuomioistuinlaitokseen, syyttäjälaitokseen ja vankeinhoitoon ja pyysimme sitä kahta miljoonaa, että saadaan sinne pientä helpotusta. Tästä syystä olin aika yllättynyt siitä, että vihreiden kansanedustaja Hyrkkö, joka on myös lakivaliokunnan jäsen, kuitenkin kehui sitä, että valtiovarainvaliokunta oli muihin menoihin lisännyt, esimerkiksi Ihmisoikeusliitolle, rauhantyöhön, Pakolaisneuvonnalle ja ihmiskaupan yhdistystoimintaan, rahaa yli miljoona euroa, mutta ei löytynyt lakivaliokunnalle. Tämä jotenkin särähti minun korvaani, ja olen harmissani siitä, että vaikka hallituspuolueiden edustajat kuinka täällä puhuvat, että ovat todella huolestuneita oikeudenhoidon rahoista, niin sitten sinne ei yhtä killinkä löytynyt. Siitä olen todella pahoillani. Toivottavasti tähän nyt saadaan sitten — ainakin puheiden perusteella — tulevana kautena muutosta, enkä usko, että se ministeristä on kiinni. Uskon, että ministeri Henriksson sen kyllä mielellään olisi antanut — mutta te ette ole valtiovarainvaliokunnan jäsen.

Sitten oikeastaan siitä, mistä tuossa aikaisemmassa lyhyessä puheenvuorossani kysyin: Perussuomalaisethan ovat julkaisseet kriminaalipoliittisen ohjelman, jossa teimme eduskunnan tietopalvelun kautta laajaa selvitystä meidän rangaistusjärjestelmästä erityisesti

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten osalta, ja siinä kävi ilmi, että niiden osalta Suomessa on lievempi rangaistusasteikko ja -käytäntö useissa rikoksissa — pahoinpitely-rikoksissa, tapossa — ja myös siinä, kuinka kauan vankilassa istutaan, ja jopa yhteisten rangaistusten mittaamisessa. Esimerkiksi Suomessa kun määrätään rangaistus useasta rikoksesta, se voi olla enintään 15 vuotta, mutta Norjassa se voi olla 21 vuotta. Lisäksi meillä esimerkiksi törkeästä pahoinpitelystä, jossa aiheutetaan henkilölle vamma ja pysyviä haittoja, se usein on ehdollinen. Meillä on minimirangaistus siinä yksi vuosi vankeutta, ja se on usein ehdollinen, kun taas esimerkiksi Tanskassa ja Ruotsissa se on usein ehdoton.

Presidentti Niinistö otti tämän jossakin yhteydessä esille, koski mielestäni jengirikollisuutta, ja hän totesi siihen sen suuntaisesti, että oli huolestunut meidän rangaistustasosta, ja puhui siitä, että olisi hyvä sitä tarkastella ja katsella sitä pohjoismaiseen rangaistustasoon nähden. Tästä toivoisin ministeriltä kommenttia, että olisiko hyvä ensi hallituskaudella aloittaa — tai voittehan te laittaa sen jo tälläkin hallituskaudella käyntiin — tarkastelu henkeen ja terveyteen kohdistuvasta rangaistustasosta, johon tietysti liittyy myös tämä vaarallisten vankien pitäminen lukkojen takana. Norjassa ja Tanskassahan on mahdollisuus pitää henkilö varmuusvankeudessa, elikkä jos hän on vakavasti vaaraksi muiden hengelle ja terveydelle, hänen on mahdollista olla periaatteessa vaikka loppuikänsä lukkojen takana. Meilläkin on ihmisiä, joita ei tulisi päästää vapauteen, ellei voida katsoa, että he ovat parantuneet, ja joskus se vain on näin, että henkilö on vaarallinen, niin vaarallinen, ettei hän voi tuolla vapaasti kulkea. Olisin kysynyt tosiaan tästä rikosoikeusjärjestelmän rangaistustason selvityksestä, että olisiko tämä syytä nyt tehdä pikaisesti, ja sitten tosiaan siitä, [Puhemies koputtaa] mitä tälle vaarallisten vankien niin sanotulle varmuusvankeusasialle kuuluu. Tiedän, että sitä on selvitetty.

Vielä kerran kuitenkin kiitos ministerille ja lakivaliokunnalle, ja toivotan teille rauhaa joulua ja vuodenvaihdetta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sjöblom, olkaa hyvä.

12.13 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Talousarvioesitys ei edelleenkään korjaa oikeudenhoidon rahoituksen puutteita. Tämä budjetti ei vastaa oikeudenhoidon resurssitarpeisiin, ja tämä on ongelma oikeusturvan toteutumisen kannalta, koska oikeusprosessit ovat pitkiä. Esimerkiksi raiskausten käsittelyajat rikoksen tekohetkestä tuomioon ovat keskimäärin noin kaksi vuotta. Nämä ovat aivan liian pitkiä ja kohtuuttomia aikoja myös uhrin kannalta. Vaarana on myös, että ihmiset eivät pitkien käsittelyaikojen takia uskalla hakea asialleen oikeutta. Prosessit sakkaavat tällä hetkellä kaikissa vaiheissa aina esitutkinasta tuomioistuinprosessiin asti.

Oikeudenhoidon selonteon mukaan pysyvää lisärahoitusta tulisi lisätä noin 90 miljoonaa euroa vuodessa, ja tämä vaikuttaa koko Suomen oikeudenhoidon uskottavuuteen ja tilaan. Kyse on lopulta kansalaisten oikeusturvasta ja sen toteutumisesta. Suomen on oltava oikeusvaltio myös jatkossa, resursseja ei tule jättää vajaamitoitetuiksi.

No, sitten on todella surullista, kun tätä tyttöjen silpomista ei saada rikoslilla entistä selkeämmin rangaistavaksi tämän eduskuntakauden aikana. Silpomisuhan alla elää Suomessa arvioiden mukaan jopa 3 000 tyttöä. Meidän on pystyttävä suojelemaan kaikkia tyttöjä tällaiselta järkyttävältä väkivallalta. Kyseessä on nyt kyllä tyrmistyttävä epäonnistuminen hallitukselta, kun tätä ei tämän kauden aikana saada. Tyttöjen ja naisten suojelemissa vä-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

kivallalta on otettava käyttöön kaikki keinot, myös tämä eduskunnan edellyttämä muutos rikoslakiin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Werning, olkaa hyvä.

12.15 Paula Werning sd: Arvoisa puhemies! Pidän tärkeänä, että oikeusministeriön hallinnonalan määrärahoihin esitetään lisäystä ensi vuodelle. Tämä on oikea suunta, mutta lisäpanostuksia tarvitaan aivan välttämättömästi. Toimiva oikeudenhoito on tärkeä osa sisäistä turvallisuutta, ja se heijastelee koko yhteiskunnan vakautta. Valitettavasti tosiasia on, että oikeudenhoidon perusrahoitus on auttamattomasti liian matalalla tasolla. Kannan suurta huolta niin alan pito- kuin vetovoimasta, sillä työkuorma on käsittämättömän suuri ja oikeudenkäyntien kestot venyvät kohtuuttoman pitkiksi.

Nyt esitetyjä määrärahoja on tarkoitus kohdentaa muun muassa Ulosottolaitokselle ja Rikosseuraamuslaitokselle, ja hyvä niin, sillä nämä määrärahat tulevat tarpeeseen, sillä esimerkiksi Ulosottolaitoksen ja konkurssivalvonnan kulut tulevat lisääntymään. Venäjän aloittaman hyökkäyssodan vuoksi säädettyjen pakotteiden toimeenpanoon tarvitaan lisärahoitusta. Myös yleiseen edunvalvontatoimintaan on asiakasmäärien kasvun vuoksi kohdennettu miljoonan euron määrärahalisäys. Näiden lisäksi määrärahalisäys sisältää muun muassa vuokrankorotusten kompensatiota eri oikeusministeriön hallintoalojen toimijoille.

Ylivelkaantumiseen liittyviä ongelmia pyritään vähentämään ulosottovelallisten suojaosuuteen esitetyllä väliaikaisella korotuksella vuodelle 2023. Kyseessä on yksivuotinen kokeilu. Tällä parannetaan erityisesti pienituloisten ulosottovelallisten selviytymistä vallitsevassa taloustilanteessa, jossa inflaatio on korkea ja kuluttajahinnat nousevat. Ehkä tästä kokeilusta saataisiin myös pysyvä käytäntö. Myös vapaakuukausiuudistuksella autetaan ulosottovelallisia selviämään hintojen nousussa. Suojaosuuden korotuksen arvioidaan lisäävän Ulosottolaitoksen työmäärää, ja nyt on tarpeen huolehtia riittävästä resursseista, jotta lisääntyvästä työtaakasta voidaan selvitä.

Arvoisa puhemies! Uutta, pysyvää määrärahaa kohdennetaan myös uudistuksille. Vuonna 23 rikoslain kokonaisuudistukselle kohdennetaan 1,9 miljoonaa euroa ja lapsiin kohdistuvien rikosten käsittelyaikojen lyhentämiseen 564 000 euroa. Lähestymiskiellon osalta pysyvän määrärahan lisäksi kohdennetaan vuonna 2023 myös kertaluontoisia järjestelmäkuluja, siis yhteensä tähän esitetään 468 000 euroa. Tässä oikeusministeriön hallintoalan esityksessä on hallitusohjelman mukaisesti kiinnitetty erityistä huomiota henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten, erityisesti lapsiin kohdistuvien rikosten sekä lähisuhdeväkivallan, vähentämiseen. Vuoden 2023 budjetissa lisärahoitusta osoitetaan lähestymiskiellon tehostamiseen ja lapsiin kohdistuvien rikosten kiireelliseen käsittelyyn.

Tässä puheenvuoroni loppuosassa nostan vielä esille vankeinhoidon ja laadun, ja myös tältä osin riittävät resurssit on varmistettava. Vankeinhoidon tupakointikiellon toteuttamiseksi kohdennettu 1,5 miljoonan euron lisämääräraha on tarpeen. Tällä lisämäärärahalla on tarkoitus järjestää ja valvoa suljettujen vankiloiden ulkona tupakointi sekä toteuttaa tukitoimia ja tupakoinnin korvaushoitoa.

Kiitän ministeriä erittäin hyvin tehdystä työstä ja toivotan myös lämmintä joulunaikaa.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Hyrkkö poissa, edustaja Talvitie poissa, edustaja Rantanen, Mari poissa. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

12.19 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Rikos- ja riita-asioiden käsittelyajat ovat kiistattomasti kohtuuttoman pitkiä, ja nämä räikeästi pitkittyneet käsittelyajat loukkaavat suomalaisten perusoikeutta saada oikeusturvaa ilman aiheetonta viivästystä. Riittävän perusrahoituksen lisäksi tarvitsemme prosessien sujuvoittamista, jotta prosessien kestot lyhenevät. Rikosprosessiketjun tulee olla sujuva aina poliisista Syyttäjälaitoksen kautta tuomioistuimiin ja Rikosseuraamuslaitokseen.

Oikeudenhoidon selonteossa on mainittu toimenpide-ehdotuksia niin rikosprosessin kuin riita-asioiden sujuvoittamiseksi ja siellä mainitaan muun muassa kevennetty oikeudenkäyntimenettely pienissä riita-asioissa. Olisinkin kysynyt ministeriltä: missä vaiheessa tämän valmistelu on, ja kuinka voimme varmistaa, että rikos- ja riitaprosessien kehittäminen saadaan maaliin mahdollisimman pian?

Toivotan kaikille oikein hyvää joulua.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Henriksson.

12.20 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos vielä kerran edustajille tästä rakentavasta keskustelusta. Kiitos myös lakivaliokunnan puheenjohtajalle. Me olemme kyllä tässä asiassa oikeastaan kaikki yhdessä. On kyse siitä, että meillä tulevaisuudessa on luotettava oikeudenhoito, johonka kansalaiset luottavat, ja sen eteen teemme töitä koko ajan.

Muutama kommentti:

Valiokunnan puheenjohtaja Leena Meri kysyi rangaistusjärjestelmästä ja siitä, olisiko syytä tarkastella rangaistustasoa. Suhtaudun tähän sillä tavalla myönteisesti, että aina on hyvä katsoa ja vertailla itseään myös muihin Pohjoismaihin, ja ne tiedot, jotka minulla nyt tällä hetkellä on, osoittavat sen, että Suomessa, kun meitä verrataan muihin Pohjoismaihin, olemme keskitasoa. Emme ole siinä päässä, että meillä olisi lievimmät rangaistukset, vaan me olemme pohjoismaista keskitasoa. Mutta on varmasti hyvä käydä tätä lävitse ja varmasti hyvä miettiä, onko syytä tehdä muutoksia vai ei. Tähän varmasti saadaan palata. Se ei ole tietenkään nyt budjettikysymys, vaan se on kriminaalipoliittinen kysymys.

Ylipäänsä voidaan sanoa, että kansainvälisten vertailujen mukaan suomalainen oikeusvaltio on vankalla pohjalla ja luottamus oikeudenhoitoon on tietysti tässä ratkaisevassa osassa, mutta niin kuin tässä keskustelussa on tullut esille, oikeudenhoidon keskeisiä ongelmakohtia ovat oikeusprosessien pituus ja oikeudenkäyntien kalleus ja myös se, että henkilökunta on kuormittunut. Tämän johdosta olen kuitenkin tyytyväinen siihen, että hallitus tällä hallituskaudella on lisännyt merkittävästi varoja oikeudenhoitoon, noin 80 miljoonaa euroa on tullut lisää perusrahoitukseen, ja tämä on tietysti työvoitto. Se on myös vaatinut paljon työtä, ja olen iloinen siitä, että olemme tältä osin onnistuneet, mutta tarvitaan lisää toimenpiteitä.

Tästä lähisuhdeväkivaltaproblematiikasta, joka nostettiin esille, haluan painottaa, että nythän tulee lähestymiskieltolainsäädäntöön muutoksia, erittäin tervetulleita, ja olen ylpeä siitä, että olemme sen saaneet aikaiseksi. Se tarkoittaa myös sitä, että rikoksen uhrin tilannetta parannetaan. Lähestymiskiellon on toimittava paremmin, ja sen on oltava tehokkaampi kuin tänä päivänä.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Edustaja Keto-Huovinen kysyi pienriitamenettelystä. Se on ollut nyt työryhmässä, ja se on viittä vaille lähdössä lausuntokierrokselle. Tässä hallitus toimii ja oikeusministeriö toimii niin ripeästi kuin on mahdollista, eli asia täytyy saada eteenpäin.

Tällä vaalikaudella on myös tehty merkittävästi lainsäädäntöuudistuksia, mitkä koskevat velallisten ja ylivelkaantuneitten tilannetta. Maksuhäiriömerkintöjen pituutta on lyhennetty, positiivinen luottotietorekisteri on perustettu ja velkajärjestelyyn pääsyä on helpotettu. Tämä on merkittävä panostus hallitukselta.

Också på svenska kan jag säga det att den här regeringen gjort verkligt många historiska förändringar, sexualbrottslagstiftningen är en av dem, och vi har gjort mycket stora satsningar också på att underlätta situationen för de överskuldssatta i Finland. Men vi har ett fortsatt problem med att anslagen för rättsvården fortsättningsvis är för små, och det måste vi i det här huset sköta under också kommande period. Människor ska kunna lita på att man kan få rättvisa då man behöver det.

Elikkä kiitos ja oikein hyvää joulua myös teille ja kiitos rakentavasta keskustelusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Rantanen, Mari vielä.

12.24 Mari Rantanen ps: Arvoisa puhemies! Meinas melkein mennä puheenvuoro ohi, kun olin tekemässä muita työtehtäviä, mutta ennätin vielä.

Kuten tuossa debattipuheenvuorossa totesin, niin hämmästelen täällä joka vuosi uudestaan ja uudestaan samaa asiaa: meillä on ensi vuonna 80 miljardin euron budjetti, josta oikeudenhoidolle liikenee yksi miljardi. Kuten tuossa totesin, niin turvallisuus ja oikeudenhoido ovat kaksi yhteiskunnan peruspilaria, joihin kai monet asiat nojaavat, ja siltä osin voisi kuvitella, että nämä kaksi asiaa olisi budjetissa asetettu sinne ykköstarkeysjärjestykseen, mutta tällä hallituksella ei tämä tarkeysjärjestys valitettavasti ole ollut tämä, niin kuin olemme havainneet, ja siltä osin pidän myöskin hiukan huonona sitä, että Suomi käy EU:ssa luennoimassa oikeudenhoidosta ja oikeusvaltioperiaatteesta, kun sitten oma takapiha ei ole kyllä aivan kunnossa. Sen lakivaliokunnan jäsenenä, aiemman jäsenyyteni vuoksi, tiedän erinomaisen hyvin.

Muutamia nostoja sitten asioista:

Nyt ensinnäkin, täällä on se kyllä tullut esiin, olen äärimmäisen huolissani siitä, että meidän vankiloissa on edelleen melkoisia turvallisuusongelmia. Erityisesti järjestäytynyt rikollisuus ja jengit, uusimpana tämä Mantaqa-jengi, aiheuttavat turvallisuusongelmia, ja siihen ei ole kyllä satsattu riittävästi. He joutuvat myös työskentelemään yksin, ja siellä on varsin paljon epäpätevää henkilökuntaa tai henkilökuntaa, jolla ei ole välttämättä riittävä koulutusta asiaan, ja tämä on selkeä epäkohta, joka tulisi korjata, ennen kuin jotain erittäin vakavaa sattuu. Mielestäni olisi vastuutonta olla huomioimatta tätä asiaa. Ottaen nyt huomioon tämän kehityksemme, joka on pitkälti Ruotsin tyyppinen kehitys ja joka näkyy myös vankiloissa näitten jengien jäsenten osalta, tämä tulee erityisen luupin alle nyt tässä kohtaa ottaa.

Mitä sitten tulee ulkomaalaistaustaisiin vankeihin, niin heitä on myöskin Suomen vankiloissa yhä suurempi ja suurempi määrä. Perussuomalaiset esittivät omassa kriminaalipoliittisessa ohjelmassansa, että ulkomaalaiset vangit tulisi lähettää omaan kotimaahansa lusaamaan, mikä antaisi sitten pikkusen joustonvaraa myöskin tähän työhön.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Arvoisa puhemies! Meillä on myös hallinto-oikeuksissa ruuhkaa. Siellä on valtava määrä asioita, mutta otan tässä esiin sen, että ulkomaalaisasiat vievät esimerkiksi Helsingin hallinto-oikeudessa heidän resursseistaan noin puolet. Se on aika paljon edelleen noin kymmenen prosentin väestöosuudella, ja tähän on kyllä tehtävä jotain. Viimeksi kun katsoin Migrin tilastoja, niin siellä oli jopa 14. turvapaikkahakemus vetämässä, mikä tarkoittaa sitä, että pannaan uusi hakemus, se ratkaistaan, siitä on valitusoikeus, ja kun valitus ratkaistaan, pannaan uusi hakemus. Tähän on saatava muutos. Ei tämä ole mitään oikeudensaantia, access to courts, jos sinä voit käyttää tätä 14 kertaa. Ei sitä mahdollisuutta ole muissakaan asiaryhmissä. Se ratkaistaan, ja asia on sitten niin, jos ei sitten korkeampi oikeus ratkaisua muuta. Tässä kohtaa meillä kyllä menee tolkuton määrä resursseja.

Sitten mitä tulee tähän, kun ministeri Henriksson totesi näistä 80 miljoonan euron lisäyksistä, niin on hyvä muistaa, että se ei mennyt sinne perusrahoitukseen, vaan suurin osa on mennyt siihen, että on tehty uutta lainsäädäntöä ja uuteen lainsäädäntöön pitää antaa resurssit. Lisäksi ongelmaksi on tullut se, että aika monet näistä rahoista ovat olleet korvamerkittyjä, mikä on tarkoittanut oikeuksille ongelmia esimerkiksi rekrytointien osalta. He ovat tuoneet esiin sen, että kun korvamerkitään johonkin, niin ne ovat silloin pätkätöitä ja niihin on vaikeampi löytää.

Arvoisa puhemies! Viimeisenä otan esiin tämän tyttöjen silpomisasian. On todella sääli ja suorastaan noloa, että tämä asia ei ehdi tällä hallituskaudella. Siitä on nyt kuitenkin jo jonkin verran aikaa, kun eduskunta on lausumassansa tämän velvoittanut. Pidän erityisen huonona sitä, että tätä ei ole tuotu. Sen sijaan olette oikeusministeriöstä tuonut meille erilaista symbolista lainsäädäntöä, jolla ei ole niin suurta merkitystä kuin tällä, joten priorisointi ja asiat tärkeysjärjestykseen olisi ollut tässäkin hyvä ohjenuora.

Mutta toivotan myös hyvää joulunaikaa sinne oikeusministerille ja oikeusministeriöön.
— Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.5. Pääluokka 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään valtiovarainministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 28.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 1 tunti 30 minuuttia. — Avaan keskustelun. Esittelypuheenvuoro, edustaja Anneli Kiljunen, olkaa hyvä.

Keskustelu

12.30 Anneli Kiljunen sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen valtiovarainministeriön hallinnonalan, pääluokka 28:n. Ensinnäkin todetaan, että useita määrärahoja eri momenteilta on poistettu sen takia, että asioiden käsittely on kesken. Niitä on tässä useampia — en niihin palaa tämän tarkemmalti, koska meillä on täällä kaksi erittäin tärkeää isoa kokonaisuutta: hyvinvointialueet sekä kunnat. Keskityn nyt tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnön esittelyssä näihin kahteen isoon kokonaisuuteen.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Ensinnäkin hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän rahoitus: Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on noussut esille vahva huoli siitä, että talousarvioesityksen mukainen rahoitus ei ole riittävä sote- ja pelastuspalveluihin liittyvien lakisääteisten palveluiden järjestämiseen. Rahoitusvajeen arvioidaan aiheutuvan monista eri syistä, muun muassa henkilökustannusten ja hintojen voimakkaasta noususta sekä hyvinvointialueiden uusista velvoitteista ja uudistuksista, joihin osoitetun lisärahoituksen ei arvioida vastaavan niiden todellisia kustannuksia. Myöskään rahoituslaskelmissa huomioitu tilinpäätöstietoihin 2021 ja talousarviotietoihin 2022 perustuva siirtyvien kustannusten taso ei vastaa todellista vuoden 2022 kustannustasoa, eikä laskentamalli ota riittävästi huomioon aluekohtaista väestönkasvua ja palvelutarpeen kasvua.

Rahoitusvajetta arvioidaan aiheutuvan myös siitä, etteivät kaikki hyvinvointialueille siirtyvät kustannukset ole kirjautuneet täysimääräisesti rahoituksen pohjana oleviin tietoihin, minkä lisäksi tilannetta pahentavat koronasta aiheutunut hoitovelka sekä monien hoitopalvelutuottajien esittämät suuret hinnankorotusvaatimukset. Palvelutuotannon muutosten ja integraation tuottamat hyödyt eivät myöskään vähennä kustannuksia välittömästi uudistuksen alkuvaiheessa, vaan hyödyt ovat mahdollisia vasta vuosien päästä.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa on arvioitu, että nykyisellä mallilla kaikki hyvinvointialueet ajautuvat arviointimenettelyyn. Monet alueet joutuvat harkitsemaan myös palveluiden supistamista, koska hyvinvointialueen mahdollisesti vuonna 2024 saama takautuva korjaus rahoituksen tasoon ei ratkaise vuoden 2023 rahoitusvajetta. Rahoitusvaje on arvioitu niin suureksi, että sitä on mahdotonta kattaa pelkästään tuottavuutta parantamalla.

Tämän lisäksi sitten hallintovaliokunnan saaman selvityksen mukaan hyvinvointialueiden rahoituspohja ei ole riittävä pelastustoimen lakisääteisten palveluiden tuottamiseksi.

Valtion sote-rahoitus tulee kasvamaan. Koko maan tasolla rahoitus ensi vuonna kasvaa 1,3 miljardia euroa vuoden 2022 sote-tasosta. Uusi rahoitusmalli sisältää kuitenkin siirtymävaiheessa tietopohjaan liittyviä epävarmuuksia, ja rahoitus perustuu aluksi osittain arviotietoon. Rahoitukseen liittyvät korjausmekanismit toimivat takapainoisesti, mistä on myös kannettu suurta huolta.

Sosiaali- ja terveystalouden tavoitin valtiovarainvaliokunta pitää lähtökohtaisesti oikeudenmukaisena rahoituksen perustana palvelutarpeeseen liittyville tekijöille painottuvaa laskennallista rahoitusmallia. On kuitenkin selvää, että hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy epävarmassa tilanteessa, kun monet ennalta arvaamattomat tekijät, kuten koronapandemian aikana pahentunut hoitovaje, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstövaje sekä energian hinnan ja yleisen kustannustason voimakas nousu, lisäävät tuntuvasti alueiden kustannuksia.

Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että hallitus seuraa tiiviisti hyvinvointialueiden toiminnan käynnistymistä ja varmistaa, että alueet pystyvät huolehtimaan asianmukaisesti sosiaali- ja terveystalouteen sekä pelastustoimeen liittyvistä lakisääteisistä tehtävistään. Hallituksella tulee olla myös valmiutta arvioida indeksitarkistuksen riittävyttä ja ryhtyä tarvittaessa toimiin palveluiden turvaamiseksi yhtä lailla kaikilla alueilla.

Sitten yliopistosairaaloiden rahoitus kiteytetysti: valiokunta pitää yliopistosairaaloiden tutkimusrahoituksen turvaamista välttämättömänä mutta edellyttää, ettei rahoitus vähennä muiden alueiden rahoitusta.

Sitten henkilöstön saatavuus. Henkilöstön heikko saatavuus Suomessa on jatkunut jo pitkään, ja tilanteen ennustetaan heikkenevän vuosikymmenen loppuun mennessä. Valiokunta toteaa, että osaavan ja riittävän sekä myös hyvinvoivan sote-henkilöstön turvaami-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

seksi tarvitaan monipuolisia toimenpiteitä, joilla varmistetaan henkilöstön saatavuus lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä. Ja tässä on tuotu sitten esille myös muutamia esimerkkejä, miten tämä pystytään toteuttamaan.

Sitten kohta 32, ”Hyvinvointialueiden lisärahoitus”: valtion talousarvioon lisätään vuodesta 2023 lukien erillinen arviomäärärahmomentti, jonka avulla varaudutaan tilanteeseen, jossa valtio myöntää alueelle lisärahoitusta sen tarpeeseen, ja tämä pidetään hyvänä.

Sitten kuntien tukemisesta vielä, puhemies, muutama sana.

Ensinnäkin vuosi 2023 on hyvin poikkeuksellinen kuntataloudessa. Kuntatalouden arvioidaan olevan poikkeuksellisen vahva vuonna 2023, koska kunnille tilitetään arviolta 1,2 miljardia euroa aiempien vuosien kunnallisveroja. Tilannetta parantaa myös se, ettei soteuudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa.

Vaikka kuntatalouden tilanne on kokonaisuutena poikkeuksellisen hyvä, valiokunnan huomiota on kiinnitetty kuntien erilaisuuteen ja siihen, että osalla kunnista on huomattavia talousvaikeuksia. Taustalla voi olla esimerkiksi korkea työttömyys, väestön väheneminen, korkeat sote-kustannukset sekä tulopohjan heikkeneminen. [Puhemies koputtaa] Toisaalta taas kasvukunnissa väestönkasvun edellyttämät palvelut ja investointitarpeet voivat olla mittavia.

Ja, arvoisa puhemies, aivan lopuksi totean, että valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusten kasvun hillitsemiseksi kuntien on panostettava aktiivisesti ja määrätietoisesti kuntalaisten terveyden edistämiseen ja hyvinvoinnin vahvistamiseen yhdessä hyvinvointialueiden, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Terveyden ja hyvinvoinnin edistämällä voidaan pitkällä aikavälillä saavuttaa huomattavia säästöjä, [Puhemies koputtaa] joilla on merkitystä niin kuntatalouden kuin myös hyvinvointialueiden ja koko kansantalouden näkökulmasta. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja toinen esittelypuheenvuoro, edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

12.37 Arto Pirttilahti kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan momentin 28, Tullin toimintamenot. Momentille esitetään noin 190 miljoonaa euroa, joka on noin 6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Valiokunta pitää myönteisenä, että määrärahaan sisältyy 4 miljoonan euron kohdentamaton lisäys, joka helpottaa jonkin verran tullin perustoiminnan rahoitusta. Lisäyksestä huolimatta taloudellinen tilanne tulee olemaan valiokunnan saaman selvityksen perusteella tiukka, eikä se täysin vastaa tarpeisiin.

Erityisesti tullin ict-menoihin kohdistuu kasvupaineita. Käynnissä on ollut vuodesta 2015 alkaen mittava EU-lainsäädäntöön perustuva tulliselvityksen tietojärjestelmien uudistaminen. Samanaikaisesti muut vuosittaiset ict-menot ovat kasvaneet noin 24—26 miljoonasta eurosta reiluun 34 miljoonaan euroon vuonna 2021 ja edelleen 40 miljoonaan euroon vuonna 2022.

Valiokunta nostaa esiin myös tullin valvontateknologian kehittämisen ja ylläpitämisen tärkeän merkityksen yhteiskunnan ja kansalaisten turvallisuudelle sekä laillisen ulkomaankaupan tavaroiden häiriöttömälle liikkumiselle. Tulli hoitaa EU:n ulkorajan valvonnan lisäksi ainoana viranomaisena valvontaa sisärajoilla, joilla tavaraliikenne on kasvanut. Saadun selvityksen mukaan valvonnan painopiste saattaakin nyt muuttua pysyvästi, koska Ve-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

näjän kauppa on tyrehtynyt eikä sen arvioida palautuvan entiselleen pitkiin aikoihin. Valiokunta pitää välttämättömänä, että tullin määrärahojen riittävyydestä huolehditaan, ja toteaa, että merkittävä epävarmuustekijä rahoituksen riittävyydessä on kustannustason nousu.

Arvoisa puhemies! Lisäksi valiokunta on tehnyt tullin toimintamenoihin vähennyksen, 370 000 euroa, johtuen kesken olevan budjettilain käsittelystä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Paatero, olkaa hyvä.

12.39 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Ihan aluksi kiitokset valtiovarainvaliokunnalle ja lausuntovaliokunnille näistä huomioista ja hyvästä tekstistä, johon voidaan monta kertaa varmaan palata. Käyn puheenvuorossani vain lyhyesti muutamia huomioita läpi.

Jos aloitetaan ihan täältä valtionhallinnon puolelta:

Valtiovarainvaliokunta kiinnitti lausunnossaan huomiota erityisesti ict-kustannusten voimakkaaseen kasvuun. Tässä on kaksi puolta. Toinen on se, että tällä hallituskaudella palveluiden digitalisointi erityisesti julkisella puolella on ollut yksi keskeisistä tavoitteista, ja siihen on myöskin panostettu, mutta toisaalta kun se näkyy siellä palveluiden kehittämisessä ensin menona, niin pidemmällä aikavälillä ne voivat tuottaa myöskin kustannustehokkuutta ja säästöjä. On erittäin tärkeitä, kuten valiokunta on todennut, että näitä seurataan, ja kustannusten kasvua tulee arvioida myöskin siitä näkökulmasta, vastaavatko ne aidosti siihen tarpeeseen, niihin odotuksiin, mitä on asetettu. Tässä myöskin henkilöstön huomioiminen on vartenotettavaa joka kerta.

Suomi on kuitenkin, pitää muistaa, pysynyt vuodesta toiseen EU:n kärjessä digitalisoinnissa, ja meidän julkinen hallinto on siellä huipussa. Myöskin kansalaisten digikyvykyys ja -palveluiden tarjoaminen ovat maailman huippua myöskin YK:n listauksissa. Palaamme näihin muutamiin asioihin, jotka nyt oli irrotettu budjetista, elikkä kun automaattinen päätöksenteko, henkilötunnuksen uudistaminen ja digitaalinen identiteetti ovat vielä kesken, niin siinä kohtaa, kun ne saadaan täältä eduskunnasta ulos, varmaan lisätalousarviohan on sitten se oikea paikka.

Sitten näihin isoihin kysymyksiin hyvinvointialueista ja kunnista:

Valtiovarainvaliokunnalla on hyviä huomioita tähän epävarmuuteen, jonka kaikki tunnistamme tuolla kentällä, alueilla, kun käymme hyvinvointialueiden johtajien kanssa tätä asiaa läpi, kuten viimeksi tällä viikolla. Syynä tähän ongelmalliseen tilanteeseen ovat tietenkin muun muassa henkilöstövaje ja hoitovelka koronan jälkeen, ja toisaalta inflaatio, hintojen nousu ja energian hinnat vaikuttavat myöskin tänne hoito- ja hoivapuolelle. Olemme kaikki tästä samaa mieltä, ja sen takia on hyvin tärkeitä, että kun alueet aloittavat, niin sitä seurataan tiiviisti. Tämä prosessihan on myöskin kirjattu jopa lakiin, miten tämä yhteistyö eri ministeriöiden kanssa sujuu. Tarvitaan myöskin nopeaa reagointia, jos näitä tilanteita tulee, ja siellähän on erityisesti se lisärahoitusmahdollisuus.

Malli normaalisti perustuu siihen, että sitä rahoitusta korjataan aina jälkikäteen, kuten meillä monilla kuntapäättäjillä on tiedossa, miten toteutuneet kustannukset tulevat. Ensi vuonnakin rahoitusta tarkistetaan vielä sen jälkeen kertakorvauksella — se laki on siis vielä täällä eduskunnassa teillä käsiteltävänä. Kun lopulliset tiedot kunnilta, tilinpäätöstiedot, tulevat, niin me tiedämme sen kertakorvauksen määrän.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Sote on tietenkin iso ja pitkään tehty uudistus, ja sitä on varmaan muokattava myöskin tulevaisuudessa. Se ei ole kerralla valmis, mutta nyt päästään alkuun, ja kaikki ovat siitä asiasta hyvin tyytyväisiä. Sen takia myöskin pitää ajatella, että tähän tulee mietittäväksi muutakin kuin pelkästään ensi vuosi. Pitää siellä alueilla jo tällä hetkellä katsoa ainakin koko taloussuunnittelukautta elikkä kolmea vuotta ja sitä kautta myöskin vähän pidempää aikaa. Tästä syystä katsotaan, miten alueet pääsevät kehittämään toimintaansa, koska se on se tärkeä asia, kunhan päästään tämän vuodenvaihteen yli ja päästään alkuun.

Kiinnititte huomiota myöskin yliopistosairaalarahoituksen osaan. Tämä malli, jonka Anneli Kiljunen esitteli, on lähdössä tällä systeemillä myöskin lausuntokierrokselle, jos ei tänään, niin maanantaina, ja siinä ei kerättäisi toisilta alueilta vaan pystyttäisiin se 116 miljoonaa jakamaan vain ja ainoastaan näille yliopistosairaaloiden alueille.

Sitten kuntien osalta, joittenka talous todellakin muuttuu dramaattisesti tässä hyvinvointialueiden aloittaessa, on tärkeätä, että kunnille kuitenkin turvataan lakisääteisten velvollisuuksien hoitaminen ja toisaalta mahdollisuus siihen itsehallinnolliseen päätöksentekoon tuottaa muitakin palveluita, ja verotusoikeudella sitä tietysti helpotetaan. Tulevaisuudessa aivan varmasti joudumme tai saamme käydä läpi kuntien koko rahoitusjärjestelmän, niin valtionosuudet kuin myöskin verotulojen mahdollisuudet, tuotot.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteinen tehtävä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, ja tällä hetkellä tuntumani on, että eri alueilla tässä ollaan edetty eri tavalla. Tietysti lähtökohdat ovat olleet erilaiset, koska meillä on ollut näitä kuntayhtymäpohjaisia, joissa valmiutta on varmaan ollut jo vähän pidempään, mutta se tulee olemaan aika iso tämmöinen määrittävä tekijä, miten siinä onnistutaan molemmilla, hyvinvointialueilla ja kunnilla, ja sitten siinä yhteisessä työssä.

Myöskin kuntien osalta iso muutos on tulossa. Myöskin se laki on täällä eduskunnassa, elikkä TE-hallinnon uudistuksen osalta, kun vastuu siirtyy kunnille vuoden 25 alussa, silloin elinvoimaisuuden rakentaminen ja jokaisen kunnan omanlainen elinvoimaisuuden leimallinen tekeminen tulevat yhä vahvemmin siihen mukaan.

Näillä alkusanoilla mielelläni odotan keskustelua. Kiitoksia vielä kaikille tekijöille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt menetellään sillä tavalla, että otetaan debatti, jossa on kahden minuutin puheenvuoroja mahdollisuus käyttää. Pyydän niitä edustajia, jotka haluatte osallistua debattiin, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

12.46 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin myötätuntoni ja sympatiani edellisenä ministerinä ministeri Paaterolle tässä vaiheessa, kun hyvinvointialueet ovat aloittamassa. Niihin liittyy todellakin jonkun verran epävarmuustekijöitä, kuten tässä jo edustaja Kiljunenkin omassa puheenvuorossaan totesi, erityisesti rahoituksen suhteen, myös tietojärjestelmien toimivuuden suhteen ynnä muuta, ja sitten me vielä tiedämme sen, että on näitä uhkia, jotka ovat tulleet tämän uudistustyön jälkeen, liittyen energiaan ja inflaation voimakkaaseen kasvuun ja niin päin pois. Mutta minä itse haluan sen verran sanoa, että yleensä en halua kovasti jälkiviisastella, mutta minusta, jos me katsomme sote-uudistusta ja hyvinvointialueuudistusta, kyllä se niin on, että tämä olisi pitänyt saada tehtyä huomattavasti aikaisemmin.

Toinen asia, joka liittyy tämmöiseen jälkiviisaskomentointiin, liittyy henkilöstöpuolaan. Me ollaan kyllä lisätty nyten, ja se on ollut tarpeen, että ollaan lisätty, koulutuspaik-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

koja kaiken kaikkiaan, mutta sitten ehkä yhteinen ongelmamme on — ja otan siitä osan syystä itsellenikin — että me emme ole riittävän ajoissa ennakoineet koulutusvajetta ja myös sitä, mitkä tehtävät kuuluvat minkäkin nimiselle nimikkeelle sosiaali- ja terveystyön puolella. Tämä on iso rakenteellinen uudistus, mikä alkaa nytten, ja pidän sitä aivan välttämättömänä.

Totean sen, että kun katsomme näitä Tampereen yliopistollisen keskussairaalan tai sitten Jorvin ongelmia päivystyksen suhteen, niin kyllähän se kertoo siitä, että meillä tämä systeemi ei keskenään puhu kunnolla, kulje, vaan meillä on keskitytty hyvin pitkälle erikoissairaanhoidon kehittämiseen. Myös 2000-luvulla rahoitus on painottunut erikoissairaanhoidon, ja perusterveydenhuolto ja sosiaalipalvelut ovat jääneet lapsipuolen asemaan. Jos nämä asiat nyt saadaan kuntoon tämän uudistuksen myötä, [Puhemies koputtaa] niin olen ihan varma, että me pärjätään jatkossa paremmin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

12.48 Heidi Viljanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Vehviläinen käytti hyvän puheenvuoron ja puhui jälkiviisaudesta. Olen kuullut kyllä monien kollegoiden ja muiden tahojen suusta, että uudistus olisi pitänyt tehdä jo paljon aikaisemmin, mutta olemme tässä tilanteessa ja nyt muutaman viikon päästä suurien kysymysten äärellä ja isossa uudistuksessa.

Hallinnollinen uudistus on todella kertakaikkisen iso, ja vuodenvaihteessa hyvinvointialueet käynnistävät toimintaansa. Onkin erityisen tärkeää, että hallitus seuraa hyvin tiiviisti sitä, miten henkilöstön siirto kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueille sujuu, ja että se todellakin sujuisi ongelmitta.

On tietysti useita erilaisia kriittisiä toimintoja, joiden on ihan välttämätöntä sujua vuodenvaihteessa mallikkaasti. Selvää on, että itse varsinainen toiminta, palveluverkko ja palveluiden taso muotoutuvat ja kehittyvät toki sitten pidemmän ajan kuluessa.

Monet miettivät vuodenvaihdetta ja sitä, miten ict-muutokset, tietojärjestelmät, tietojen siirtyminen hallitaan turvallisesti vuodenvaihteessa ja että palkat tulevat maksuun ja kaikki tärkeimmät asiat ovat hoidossa. Ict-muutoksiin on osoitettu jo nyt merkittävästi lisärahoitusta, mikä on hyvä, koska kyseessä on juuri yksi niistä kriittisistä osa-alueista, joiden tulee toimia.

Millainen käsitys teillä, ministeri, on siitä, missä tilanteessa valtakunnallisesti ollaan näiden tietojärjestelmien osalta, ict-asioiden osalta ja muutenkin? Voidaanko me ihan luotavaisin mielin reilun kahden viikon päästä nukkua yömmе yli, niin että tärkeät asiat hoidutvat?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

12.50 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kiitos ministerille ja edustajille Kiljunen ja Vehviläinen erittäin hyvistä puheenvuoroista.

Kannan suurta huolta rahoituksen riittämättömyydestä. Julkisuudessa on ollut tieto, että puolitoista miljardia rahaa puuttuu hyvinvointialueilta. Alueet aloittavat todellakin hyvin pian, ja minua pelottaa, mitä siellä kentällä tapahtuu, kuka vastaa siihen ensimmäiseen puheluun, kun kuntalainen tarvitsee itsellensä hoivaa ja hoitoa, ja minne mennä eli onko selvillä paikka, mistä sen hoidon saa. Työntekijöiden osuus huolestuttaa myös: Saavatko

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

työntekijät palkkansa? Millä tavalla työntekijöiden siirtyminen hyvinvointialueille oikeastan menee?

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella koimme jo ensimmäisen harmistuksen, kun huomasimme, mitä harmonisointi tarkoittaa. Koska rahaa ei ole, niin omaishoidon tukea muun muassa jouduttiin laskemaan esimerkiksi Espoossa, Kauniaisissa peräti 350 euroa siitä ylimmästä maksuluokasta, jossa omaishoitaja hoitaa kaikkein raskainta hoitoa tarvitsevaa ihmistä, ja se on valtavan iso ansionmenetys ensi vuonna, voidaan sanoa näin. 350 euroa on ihan hirvittävän iso summa monelle jo ennestään hyvin pienituloiselle ihmiselle. He ovat pienituloisia eläkeläisiä, pienituloisia ihmisiä, jotka hoitavat läheistään.

Kysyisin, oliko valmisteluvaiheessa ymmärrys siitä, että koska rahaa ei ole ja harmonisointia tehdään, niin asiakasmaksut nousevat ja esimerkiksi omaishoidon tuki laskee, koska se on väärin, se on todellakin kohtuutonta. Päinvastoin, se olisi pitänyt nostaa siihen ylimpään alueella jo voimassa olevaan maksuluokkaan, mikä esimerkiksi meillä Espoossa oli aika korkea, jotta olisi kohtuus.

Arvoisa puhemies! Jos näihin saa vastauksen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

12.52 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset aiemmille puheenvuoron pitäjille hyvistä kommentteista. Olemme suuren edessä. Hyvinvointialueet ovat aloittamassa vuoden alussa haastavissa olosuhteissa. Hoitovelkaa on paljon harteilla, päivystykset ovat ruuhkautuneet, ihmiset eivät pääse hoitoon, ja tähän yhteyteen tulee iso hallinnon muutos ja myöskin hallituksen ajamat Kela-korvausten leikkaukset. Kela-korvausten leikkaukset kohdistuvat myös fysioterapiaan, ja esimerkiksi kuljetusmatkoja ei enää korvata yksityisiin hoitolaitoksiin, jos niistä ei saa sv-korvausta, ja tämän moni tulee karvaasti kokemaan käytännössä. No, joka tapauksessa sote-muutoksen tavoitteenahan on perusterveydenhuollon vahvistaminen, mutta tämä yhtälö tällä hetkellä on kovin haastava, koska päivystykset ovat ruuhkautuneet ja erikoissairaanhoidon hoitotakuu on hankala.

Tässä edustaja Juvonen nosti esille myös nämä asiakasmaksut, ja kuten nousi esille, ne on alueilla yhtenäistettävä. Tässä kohtaa tulikin itselleni mieleen, että minkä takia asiakasmaksut eivät olisi valtakunnallisesti samanlaiset alueesta riippumatta, koska ihmiset joutuvat nyt hyvin epätasa-arvoiseen asemaan siinä: jos alueella on enemmän rahaa käytössä, asiakasmaksut ovat alemmat kuin toisaalla, ja yksittäinen kuntalainen, asukas, ei voi siihen vaikuttaa. Muutenkin rahoitusmalli tällä hetkellä on joiltain osin kuitenkin epätasa-arvoinen, ja se vaatii jatkossa tarkennuksia. Näistä asiakasmaksuista lähinnä nyt tässä vaiheessa kysyisin — toki muitakin kysymyksiä on vielä tulossa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Pirttilahti, olkaa hyvä.

12.54 **Arto Pirttilahti kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille puheenvuorosta, ja myös aikaisemmille. Ensin tuosta valtionhallinnon kehittämisestä, niin kyllä se näin on kuin tuossa Tullin osaltakin esittelin, että on voimakasta tämä ict-kustannusten kasvu. Tietenkin digitalisaatio vaikuttaa siihen, mutta monet uudistuksetkin osaltaan tulevat vaikuttamaan, kuten Tullin osaltakin oli nyt kahdessa vuodessa yli 15 miljoo-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Sitten näihin hyvinvointialueisiin. Tätä on todellakin odotettu pitkään, ja toivotaan, että saadaan se hienosti käyntiin. Paras hyvinvointialueen muodostuminenhan on, jos asiakas ei huomaa mitään palveluissa vaan palvelut ovat yhtä hyviä kuin ennenkin, ja siitä voidaan nostaa vielä eteenpäin. Kylläkin tässä rahoituspuolella meillä on hyvinkin paljon pohdittavaa, kun noita hyvinvointialueitten rahoituksia kuuntelee, paljonko siellä on lisätarvetta erilaisiin kohteisiin.

Nostan tässä myös, että pelastustoimen osuus koko hyvinvointialueen rahoituksesta on vain kaksi prosenttia, ja sekin on yksi tärkeä osa, että meillä turvallisuus säilyy ja senkin rahoitus tullaan pitämään sillä tasolla, mitä se tällä hetkellä on tai vielä parannetaan näitä meidän palveluja.

Kaikkienensa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuus on varmaan iso asia, mikä tässä on, ja näissä koronasta aiheutuneissa hoitajajonojen puruissa ja monissa muissa asioissa on kyllä meillä monella hyvinvointialueella paljon tekemistä.

Sitten kuntatalouden näkymiin. Kuntatalouttahan tulee nyt helpottamaan tämä, kun raskeampi sote-talouden paine lähtee pois hartioilta ja kunnat voivat varhaiskasvatukseen, koulutukseen, ympäristöasioihin ja elinkeinoihin ja elinvoimaan keskittyä, mutta toisaalta tämä tulee pienentämään kuntien liikkumavaraa sitten, kun budjetit pienevät ja sitten myös verotulot tulevat pienentymään. Eli vuosi 23 tulee olemaan aika mielenkiintoinen kunnilla mutta myös hyvinvointialueilla.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

12.56 Tiina Elo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovatkin jo edustajat nostaneet hyvin esiin sote-uudistuksen tuomia valtavia haasteita sen ison muutoksen myötä, mutta haluan tässä itse vielä tätä kuntien tilannetta nostaa esiin.

Myös kunnat ovat olleet suuren myllerryksen kourissa ja ovat edelleen nyt, kun hyvinvointialueet aloittavat toimintansa. Kuntatalouteen kohdistuu tällä hetkellä myös monia riskejä, jotka voivat heikentää kuntien taloustilannetta oletettua voimakkaammin. Meillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan näkyy nousseina hintoina esimerkiksi rakentamisessa. Työvoimapula koskettaa monia alueita ja aloja, ja nyt pääkaupunkiseudulla meillä on akuutti kriisiytynyt tilanne muun muassa varhaiskasvatuksessa. Koronan jälkeinen oppimisvelka on kuntien vastuulla, ja satsaukset kunnille jääviin palveluihin edellyttävät sitten toisaalta myös hyvää yhteistyötä hyvinvointialueiden kanssa, jos mietitään ihmisten hyvinvointia laajassa mielessä.

Edelleen suuri huoli on kasvukaupunkien investointikyvystä ja kyvystä turvata asukaille ne laadukkaat palvelut, mitä siellä tarvitaan. Vaikka huomio nyt keskittyy hyvinvointialueiden toiminnan käynnistämiseen, mikä on ihan oikein, niin samalla on tärkeää huolehtia kunnista ja seurata näiden uudistusten vaikutuksia erilaisten kuntien tilanteeseen.

Ja tosiaan tämän sote-uudistuksen myötä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on semmoinen asia, joka on siinä rajapinnassa, ja on tärkeätä nyt huolehtia siitä, että kukaan ei putoa järjestelmän väleihin, että hyvinvointia ja terveyttä voidaan edistää tehokkaasti ja vaikuttavasti kokonaisuutena. Olennaista tässä on just se, että me pystytään nyt rakentamaan toimiva yhteistyö valtion, kuntien ja hyvinvointialueiden sekä järjestöjen — niin kuin täällä on myös kolmas sektori mainittu — välillä.

Vielä nostan tähän loppuun kuntien erilaistumisen ja erilaiset tehtävät. Valtiovarainministerikin on tähän kiinnittänyt huomiota, että meidän pitäisi sitä pohtia tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Tiedän, että sitä työtä ministeriössä on tehty, mutta vielä kysyisin nyt ministeriltä: missä vaiheessa voidaan odottaa konkreettisia esityksiä kuntien tulevaisuudesta ja siitä mahdollisesta [Puhemies koputtaa] tehtävien eriytymisestä? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

12.58 **Sari Sarkomaa kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä kantaa valtavaa huolta vanhustenhuollosta, sosiaali- ja terveydenhuollosta, joka on kriisiytymässä, ja hallitus on osin omilla toimillaan vauhdittanut tätä kriisiä.

Tästä aluehallintouudistuksesta totean, että rahoitusmallihan on keskeneräinen. Valtiovarainvaliokunta totesi, että se tutkimuspohjainen malli, joka siellä oli, oli keskeneräinen — näin sanoivat myöskin tutkijat. Se jakaa rahaa aika sattumanvaraisesti. Sen lisäksi vielä hallitus tuunasi sitä mallia, ja se johti siihen tilanteeseen, että erityisesti Uudeltamaalta leikataan rahoitusta. Uudenmaan erityislaatuista ei ymmärretä, ja tämä on erittäin tuhoisaa kunnille. Täällä nostettiin hyvin esille se, että valtava huoli on siitä, miten kasvavat kunnat, esimerkiksi pääkaupunkiseutu, Helsinki, pärjäävät. Alle viisi prosenttia kunnallisveron tuotosta jää käteen. Sillä pitäisi maksaa koulutus, varhaiskasvatus. Paljon tulee lapsia lisää, myöskin investoidaan. Eli kysyisin: minkälaisiin toimiin ryhdytään, jotta suurten kaupunkien investointikyky säilyy?

Tämä aluehallintouudistus on vaarassa hydyttää koko Suomen, ja on todella vakavaa, että rahat menevät hallintoon. Yhtään puheenvuoroa eduskunnassa ei ole kyllä ehkä tässä keskustelussa nähty siitä, että jotain hyvää tämä uudistus toisi. Mutta työtä täytyy tehdä, että tämän uudistuksen kanssa pärjätään, ja varmasti tätä täytyy korjata. Kokoomus valmistelee omaa korjaussarjaansa.

Se, mistä olen huolissani, puhemies, on se, että tässä mallissa ei ole riittävästi kannusteita — näin myös valtiovarainvaliokunta linjasi. Nyt täytyisi löytää keinoja, miten sillä samalla rahalla saisi paremmat, laadukkaammat palvelut. Hallitus ei esimerkiksi antanut lisää valtakunnallisiin laaturekistereihin, joilla oltaisiin voitu saada tietoa, oltaisiin voitu johtaa tiedolla, ja niitä oltaisiin voitu laajentaa sosiaalipuolelle ja saada useampia sairausryhmiä. Se olisi ollut yksi esimerkki siitä, että oltaisiin saatu välineitä, joilla tästä osin torresta ja keskeneräisestä mallista oltaisiin saatu parempi tulos ja paremmat palvelut.

Toivon myöskin, [Puhemies koputtaa] että ministeri vastaa erityisesti tähän suurten kaupunkien investointeja koskevaan kysymykseen, joista täällä hallituspuolueistakin on esitetty huolta, ettei Suomi hyötyisi.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Anneli, olkaa hyvä.

13.00 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistusta on odotettu todella pitkään, ja me ollaan rakennettu sitä jo tavalla tai toisella lähes 20 vuotta. Siinä mielessä olen erittäin iloinen, että olemme vihdoinkin ja viimein tässä vaiheessa, missä me nyt olemme, mutta on selvää, että meitä kaikkia huolestuttaa tällä hetkellä sote-uudistuksen rahoitus, ja se näkyy siellä alueilla. Vaikka alueet ovat odottaneet uudistusta useamman vuoden, niin nyt tämä rahoitus ja epävarmuus tilanteesta siivittävät sitä, miten käy tässä tullessaan onnistumaan. Tämän uudistuksen tarve oikeastaan kuvaa hyvin sitä, että päivystyskriisi, joka tällä hetkellä meillä on, sehan kertoo, että meidän rakenteellinen so-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

siaali- ja terveyspalvelurakenne ei ole toimiva tällä hetkellä. Se kertoo siitä, että nyt kun meidän vanhustenhuolto, meidän laitoshoido ja meidän palvelut eivät rakenteellisesti toimi, niin sitten tämä kaikki kriisiytyy päivystykseen.

Nyt me olemme moninkertaisten ongelmien äärellä samanaikaisesti. Kun me olemme siirtymässä hyvinvointialueille, niin samanaikaisesti meillä on myös palveluiden osalta suuri kriisi, joka edellyttää isoja muutoksia. Ja sitten kun tässä on vielä epävarmuus täydennetty riittämättömällä rahoituksella, joka täydentyy tulevan kevään aikana, niin siinä ilmapiiirissä, joka eri hyvinvointialueilla on, on täysin ymmärrettävää, että siellä on epävarmuutta, siellä on eräällä lailla myös pelkoja. Siellä on myös vahvaa luottamusta siitä, että me haluamme onnistua tässä ja me onnistumme, mutta siihen tarvitaan vahvaa vuoropuhelua valtion kanssa, valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja sisäministeriön kanssa.

Nämä rakenteelliset muutokset ovat yksi asia, joista toivoisi, että niihin todellakin annettaisiin tukea, esimerkiksi palveluasumisten rakentamiseen, jotka ovat välttämättömiä seuraavien lähivuosien aikana. Toinen asia, joka on välttämätön, on palveluprosessien uudistaminen. [Puhemies koputtaa] Ja sitten se kaikkein tärkein: henkilöstö. Toivon, että me keskitytään jossain vaiheessa vahvasti henkilöstökysymyksiin, koska henkilöstö on se, joka toteuttaa tämän uudistuksen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Vehviläinen, olkaa hyvä.

13.03 Anu Vehviläinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan vielä sanoa pari sanaa tästä kuntapuolesta, koska se on kuitenkin aivan samalla tavalla tärkeä, mutta ymmärrän, että hyvinvointialueista puhutaan, koska ne ovat nyt parin viikon päästä aloittamassa toimintansa.

Ensinnäkin, minusta meidän pitää kantaa valtavasti huolta siitä, mikä on kuntien tulevaisuus lähivuosina ja tällä vuosikymmenellä, kun katsotaan meidän ikärakennetta ja myös kuntien tulopohjaa, miten ne pystyvät kaiken kaikkiaan pärjäämään. Sote-uudistukseen liittyy, kuten ministeri hyvin tietää, tätä palkkaharmonisaatio-ongelmaa ja erityisesti niiden sote-alueitten osalta, jotka ovat toimineet kuntayhtyminä, koska nythän palkkaharmonisaatiokustannukset maksavat peruskunnat, kun nämä uudet aloittavat hyvinvointialueet saavat valtion rahoituksen. Kysyisin: onko vielä jotain tehtävissä sille asialle, ettei kuntayhtyminä toimineitten peruskuntien tuleviin valtionosuuspohjiin jäisi tätä palkkaharmonisaation pienentävää vaikutusta? Se on minusta erittäin ongelmallista, koska totta kai kuntien pitää huolehtia omasta varhaiskasvatus- ja sivistyspalvelutehtävästään ja myös pystyä sitä elinvoimaa rakentamaan.

Sitten otan esille kuntien puolelta toisen suuren uudistuksen, joka on täällä talossa tekeillä, eli tämän TE-palveluitten uudistamisen ja siirtämisen kunnille. Se on erittäin tärkeää, ja olen ymmärtänyt, että siihen on laaja poliittinen tuki, mutta sitten me tiedämme, että ne taloudelliset vaikutukset yksittäisten kuntien osalta ovat aika tavalla jyräkköt. Mietin sitä, oletteko te hallituksen piirissä keskustelleet — tiedän, että on ministeri Haataisen asia — siitä, voisiko ajatella, että se palvelu-uudistaminen ei lähtisi liikkeelle vielä vuoden 25 alusta vaan tähän tulisi vähän pidempi siirtymäaika, koska meillä ovat nämä sote-uudistuksen vaikutukset tässä nyt jo hetimiten käsillä. Tätä haluaisin vielä teiltä kysyä.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

13.05 Mari-Leena Talvitie kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuntien talous puhututtaa, mutta tietenkin puhuttaa myöskin hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyys. Vahva kuntatalous on tärkeä, koska jos mietitään, niin ihmisten lähellä olevat peruspalvelut ovat kuitenkin kiinni siitä. Eli miten voidaan ne turvata? Hallintovaliokunta budjettilausunnonaan on sitä kuntatalouden puolta arvioinut. Yksi näkökulma kuitenkin tässä nykyisessä epävarmassa tilanteessa olisi entistäkin tärkeämpää eli etsiä niitä työllisyystoimia. Ne vahventaisivat valtiontaloutta, mutta ne näkyisivät myöskin siellä kuntataloudessa, toki siis puhumattakaan siitä työpaikan saamisen merkityksestä yksilölle ja perheille. Ja lähinnä nyt tähän työllisyyteen liittyen mutta muutenkin laajemmin ministeri voisi myös kerrata niitä toimia, joita kuntatalouden tasapainottamiseksi on tehty ja miten sitä kuntatalouden tilaa saadaan keskipitkällä aikavälillä myöskin kestävämmälle tasolle.

No sitten hyvinvointialueisiin: Siellä ovat investointisuunnitelmat suuria, ja varsinkin hoiva- ja hoitoalalla kaivataan työpaikoille joustoja ja mahdollisuuksia innovaatioiden käyttämiseen ja tuottavuuden nousuun. Valiokunta kysyi keväällä, mikä on rahoitusvaje, ja hyvinvointialueet ilmoittivat, että jopa puolitoista miljardia on se rahoitusvaje. Huoli on siitä, että jos me sitä rahaa sinne hyvinvointialueille annetaan, niin ratkeavatko sillä ongelmat, ja kokonaan jos rahoitus laitetaan, niin näen, että ne ongelmat eivät sillä ratkea. Meidän pitää saada ne hyvät käytännöt laajennettua, erilaisia kannustimia sen tuottavuuden nousuun muun muassa toimivalla teknologialla ja tki-toimintaa hyödyntäen. [Puhemies koputtaa] Mitä ajatuksia näihin on ensi vuodelle?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Paatero, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

13.07 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Kiitoksia! Varsin samantyyppisiä keskusteluja ollaan käyty tässä alueiden kanssa, ja samalla tavalla sekä oppositio- että hallituspuolueiden puolelta tulee näitä samoja epävarmuustekijöitä. Ehkä tässä kohtaa meille kaikille varmaan se epävarmuuden sietäminen tässä hyvinvointialueiden ison uudistuksen alussa on se yksi kysymys, jossa sitten sitä tiukkaa seurantaan tarvitaan. Toisaalta ajattelen, että kyllä tarvitaan myöskin työrauha, jotta kunnat asemoivat itseään ja omia toimintojaan siihen uuteen tilanteeseen ja samalla tavalla hyvinvointialueet pääsevät käyntiin.

Kun kysyttiin luottamuksesta siihen alkuun, niin ainakin tällä hetkellä, tälläkin viikolla — taisin kertoakin — on kaikkien hyvinvointialueiden kanssa käyty läpi tätä turvallista siirtymää, ja kyllä siellä on tehty testiajoja useampaan kertaan esimerkiksi palkanmaksun varmistamiseksi, on mietitty jo toisia päiviä, jolloinka voidaan maksaa palkkaa, jos ei ensimmäisenä päivänä onnistu, elikkä on tehty monia näitä asioita.

Tässä edustaja Juvonen kysyi myöskin, mistä ihminen tietää, minne mennä. Minun ymmärtääkseni millään alueilla palveluita ei tässä kohtaa romuteta — siis ihan samat palvelut, ihan sama paikka, lähipaikka, missä ihminen on asunut tai missä hän on käynyt terveysasemalla, tai se neuvola tai se sosiaalitoimisto, ne kaikki säilyvät. Ja niillä alueilla, joissa joudutaan tekemään esimerkiksi muutoksia yhteystietoihin, vaikka puhelinnumeroon ja muihin, on jo suunnitelmat siitä, miten jokaiseen kotiin tästä viedään viesti sekä tietenkin digitaalisesti että myöskin ihan paperilla. Ihan tällaisella konkreettisella tasolla on käyty näitä läpi, jos semmoisia tulee.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Sitten toinen huomio siihen, että tämä on iso muutos ja vuodenvaihteessa katsotaan, mutta meillä on kymmenkunta aluetta, joissa näin on tehty jo, joissa palkat on saatu maksettua, joissa palvelut ihmisille ovat siirtyneet, ict-järjestelmät on yhdistetty, ja luotan siihen, että miksei näillä muillakin alueilla. Kyllä aivan varmaan tulee ongelmia, me olemme varustautuneet kaikki siihen. Johtoryhmät jokaisella alueella päivystävät 24/7 koko joulun ajan, tilannekuvaa katsotaan ja kokoonnutaan kaksi kertaa päivässä tälläkin hetkellä, joten valmius on tosi korkealla tasolla. Mutta todella kuntayhtymäpohjaisilla malleilla, joita on ollut Suomessa jo paljon, on pystytty nämä asiat viemään eteenpäin. Ict:n osalta niitä järjestelmiä on tällä hetkellä siis yhdistetty ja yhdistetään niin, että tiedot kulkevat, mutta ei ole ollut mahdollista eikä järkevää tässä kohtaa tehdä uusia järjestelmiä, ja se on varmaan seuraavia askelmia, miten digitaalisuutta muutenkin voidaan ottaa sinne.

Edustaja Talvitie kysyi myöskin näistä innovaatioista. Kyllähän ne tämän siirtymän jälkeen ovat kevään ohjelmissa kaikilla alueilla. Siinäkin kohtaa eri alueet ovat eri vaiheissa. Joillakin alueilla näitä uusia erilaisia palveluiden toimintamuotoja, vaikkapa liikkuvia palveluita, on otettu jo käyttöön, joissakin on digitaalisuutta otettu paremmin käyttöön, ja jokainen alue katsoo sen oman. Meillä on tämä DigiFinland, jossa kaikki alueet ovat mukana, ja se tulee tietysti myöskin olemaan yksi työväline, jota alueet sitten voivat tarvittaessa hyödyntää.

Vielä tähän edustaja Sarkomaan kysymyksen: THL:hän on parantanut, tai siis lisännyt huomattavasti, sitä valikkoa, millä sitä arviota tehdään, minkälaisia kriteereitä tähän palvelutarpeen arvioon ja siihen tarveperustaisen rahoituksen pohjalle tuotetaan. Nykyisinhän se on vain muutamia, mutta nyt siellä on kymmeniä, kymmeniä ja kymmeniä, ja sinne lisättiin myöskin erityisesti näitä sosiaalisia vaikutuksia ja niitä tullaan varmaan lisäämään, asunnottomuutta, työttömyyttä, syrjäytyneisyyttä, mutta sosiaalitoimen puolella nämä tilastoinnit eivät ole olleet niin yhtenäiset kuin diagnoosit jostain sairaudesta eri puolilta Suomea, ja sitä puolta lisätään koko ajan.

Nyt on tulossa myöskin vähimmäistietoaasetus sekä hyvinvointialueille että myöskin kunnille, jotta tämä terveyden ja hyvinvoinnin seuraaminen sujuu molemmissa. Kävimme läpi semmoisen paperin, missä oli kunnille muistaakseni 162 eri kohtaa, joita seurataan, ja suurin osa niistä on tietenkin tietoja, joita tälläkin hetkellä kunnat kokoavat, mutta tietysti niiden pitää olla semmoisia, että ne automaattisesti kirjautuvat yhteisiin rekistereihin, joissa voidaan katsoa myöskin vertailutietoa, joka myöskin parantaa sitä kustannusvaikutavuutta, jolloinka voidaan seurata, parantuuko se terveyden ja hyvinvoinnin näkemys siellä alueella ja mitkä ovat sitten ne riskit, jos katsotaan, että semmoisia ei tapahdu.

No, sitten muutama sana kuntiin liittyen. Todellakin tämä on iso muutos. Kunnillekin varmaan nyt ensin tarvitaan työrauha. Ja sitten se työ, mihinkä täällä taisi edustaja Elo viitata, on visio näistä kolmesta eri skenaariosta, mihinkä kuntapolitiikkaa lähdetäisiin sitten viemään. Ja teille kaikille kollegoille: omissa hallitusohjelmaneuvoitteluisanne ja omissa kirjauksissanne varmaan otatte kantaa siihen, minkälaisella mallilla lähdetäisiin eteneeseen. Eriytymistä kuntien kohdalla on ollut tähänkin mennessä, ja sehän on yksi syy, miksi myöskin sote-uudistuksella on ollut niin kiire. Kiire on ollut 20 vuotta, mutta nyt se saatiin valmiiksi, ja kyllä täytyy sanoa, että olisihan se koronan aikana, kun näitä tilastotietoja [Puhemies koputtaa] eri kunnista koottiin, ollut pikkusen helpompaa koota ne 21 alueesta kuin yli 300 kunnasta ja sitten paristakymmenestä sairaanhoitopiiristä. Siinä on hyvin konkreettinen osoitus, mikä tämä hyöty olisi jo tässä koronan aikana ja kaikessa viestinnässä ollut.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja sitten mennään puhujalistaan. Edustaja Koskela, poissa. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

13.13 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Kohta alkaa hyvinvointialueuudistus, vuoden alusta, ja olemme nyt hyvin lähellä muutosta. Isoja asioita, iso hallintomuutos, tämän vuosisadan merkittävin hallinnon rakennemuutos, joka tehdään hyvin pian koronaviruksen jälkeisen tilanteessa, jossa meillä on valtava henkilöstöpula, päivystykset ovat ruuhkautuneita ja ihmiset eivät pääse hoitoon.

Tässä muutoksessa haastavaa on erityisesti se, että rahoitus on riittämätöntä. Useimmat hyvinvointialueista ovat ilmoittaneet riittämättömästä rahoituksesta, ja yhteensä vajee puolitoista miljardia. Erityisesti kasvavat kaupungit ovat hankalassa asemassa, koska rahoitus vähenee suhteessa siihen, mitä aikaisemmin on palveluihin käytetty. Tämä asettaa myös kunnat vaikeaan tilanteeseen, kun kasvava väestö tarvitsee kuitenkin palveluita myös kuntapuolella ja erityisesti koulutuksen ja opetuksen puolella.

Rahoitusmalli ei ole myönteinen kasvaville kaupungeille, mutta kuten tiedämme, meillä on paljon lieveilmiöitä ja tarpeita myös lapsilla ja nuorilla, ja nyt ne tässä rahoitusmallissa jäävät liian vähälle huomiolle, samoin kuin maahanmuuttajataustaisuus ja muut suurten kaupunkien ongelmat.

Yliopistosairaalisä on tulossa, onneksi niin. Se kesti turhan kauan, ja nyt se lähti vasta lausunnoille. Se on tärkeää saada, mutta olen myös huolissani tutkimus- ja koulutusmäärärahoista, niitten tilanteesta jatkossa, siitä, miten me varmistetaan Suomessa korkealaatuinen tutkimus, koska yliopistosairaalat ovat siihen paljon ottaneet osaa, mutta nyt kun rahoitus siirtyy valtiolle, niin tämä on suuri kysymysmerkki.

Hyvinvointialueuudistuksessa investointien mahdollisuus on hyvin rajallinen, ja tämä asettaa hyvinvointialueet hankalaan tilanteeseen, kun pitäisi it-järjestelmiä uusia ja jopa hankkia. On alueita, joissa ei ole olemassa omia it-järjestelmiä ja yhteistä potilastietojärjestelmää, ja lainanottovaltuudet ovat rajalliset. Myös kiinteistöt rajaavat mahdollisuuksia talouden tasapainottamiseen, koska vuokrasopimukset ovat sen kolme vuotta ja niistä ei noin vain päästä eroon, eikä tietenkään alkuvaiheessa välttämättä tiedetäkään, mitä kiinteistöjä tarvitaan, kun palveluverkkosuunnittelu ollaan vasta aloittamassa.

Isoja kysymyksiä on edessä liittyen myös palkkaharmonisaatioon ja siihen tarvittavaan rahoitukseen. Tästä voisinkin ministeriltä kysyä: millä tavalla valtio on varautunut tähän alueiden palkkaharmonisaatiokysymykseen, koska pitkään ei voi olla erilaisia palkkoja samalla alueella? Olisin myös kysynyt tästä velka-asiasta: millä tavalla se on ajateltu hoidettavan jatkossa? Nythän velkaa voi ottaa vain lyhytaikaisena esimerkiksi palvelujen rahoittamiseen, ja sitten ilmeisesti pitää ottaa semmoinen uusi pikavippi vuoden päästä ja uusia se laina, mutta tässä tilanteessa, kun palvelut ovat ruuhkautuneet ja jos tilanne alueilla kriisiytyy, kysyisin: onko minkälaisia valmiuksia valtiolla antaa lisärahoitusta, jos tilanne sitä vaatii?

Kuntien osalta vielä, kun on kuntaministeri paikalla: Millä tavalla kunnissa on varustauduttu nyt tähän terveyden edistämiseen, vastuuseen, joka tulee jäämään kunnille? Millä tavalla sitä koordinoidaan yhdessä hyvinvointialueiden kanssa? Onko tähän tulossa jotain tarkempaa lainsäädäntöä ja velvoitetta, jolloin saataisiin selkeät rakenteet myös hyvinvointialueiden ja kuntien välille?

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä. Anteeksi, poissa. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.18 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Paatero, kiitos jo selkeistä ja hyvistä vastauksista, mitä äsken esititte. Nostan muutaman teeman vielä esiin.

Perussuomalaisten mielestä monia EU:n laatimia esityksiä on leimannut kiireinen valmistelu, puutteellinen vaikutusarviointi ja kiireellinen käsittely, ja tämä ei ole hyvän päätöksenteon tai maamme kansallisen edun edistämisen näkökulmasta hyväksyttävää. Meillä on toki ollut paljon kriisejä, muun muassa koronapandemia mutta myös eurojäsenyyden tuomia rasitteita, EU-tukipakettien ja muiden takausten kasvua, Venäjän hyökkäyssota, humanitäärinen maahanmuutto, väestön vanheneminen ja energiakriisi, ja näiden seurauksena Suomen julkisen talouden kestävyys on vaakalaudalla. Kyllä nyt tarvitaan päättäväisiä toimia tulevaisuudessa, jopa myös vaikeita toimia, jotta maamme velkaantumistahti saadaan taitettua ja maltillistettua. 40 miljardia on valtava määrä velkaa.

Arvoisa puhemies! Täällä ovat nousseet esille hyvinvointialueet, jotka aloittavat 1.1.2023, ja on hienoa, että voimme käydä täällä keskustelua rahoituksesta kuten myös ihan käytännön asioista, miten asiat sitten toimivat. Julkisuudessa on kerrottu, että jopa puolitoista miljardia puuttuu rahoitusta.

Tähän kaikkeen liittyy erityisesti Länsi-Pohjan eli Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden tulevaisuus. Olen ymmärtänyt, että näiden tulevaisuus on edelleen hieman vaakalaudalla, joten kysyisin, miten näiden sairaaloiden tulevaisuus ja toimiminen erityisesti ympärivuorokautisen päivystyksen osalta toimii.

Yliopistosairaaloiden lisärahoitusta ei saada maksettua vuoden 2023 alusta, ja muutenkin nämä hyvinvointialueiden rahoitukseen tehtävät korjaukset on tarkoitus maksaa vasta jälkikäteen, vuoden 2024 puolella. Ministeri Paaterokin, totesitte, että jälkikäteen aina tätä rahoitusta lisätään, mutta toivon todellakin, että toimitaan ennakoivasti ja kun huomataan, että jotain isoa rahoitusvajetta on, niin silloin siihen reagoitaisiin. Toimeentulotuki- ja asumistukimenot varmasti kasvavat tulevana vuotena merkittävästi, ja tämä tulee myös huomioida, niin että ihmiset saavat sitten toimeentulotukensa.

Arvoisa puhemies! Elämme tällä hetkellä päivystyksen kriisissä, meiltä puuttuu hoivapaikkoja. Hoivapaikkojen alasajo alkoi vuonna 2013 suuren rakennepaketin myötä, ja nyt jopa lääkärit sairaaloiden päivystyksessä ovat todenneet, että perusterveydenhoidon hoivapaikkojen leikkaaminen on ollut virhe. Olisi toivottavaa, että niitä hoivapaikkoja lisätään. Olen itse esittänyt monta kertaa, että terveyskeskusten vuodeosastohoivapaikat takaisin, jotta ikäihmiset, jotka hakeutuvat päivystykseen, voitaisiin ohjata esimerkiksi oman alueen terveyskeskusten hoivapaikoille saamaan seurantaa ja jatkohoitoa, mitä monet ikäihmiset tarvitsevat. He eivät pysty kotiutumaan sieltä päivystyksestä, koska heillä on sellaisia vaivoja, että niitä täytyy seurata.

Nostan esiin pienen asian, mutta se on iso asia ihmiselle, joka joutuu päivystykseen. Sain yhteydenoton ikääntyneeltä pariskunnalta. He olivat menneet Jorvin päivystykseen ja joutuivat odottamaan liki yhdeksän tuntia sinne päivystykseen pääsyä. Sitten saattaja tarvitsi jo jotain syötävää, mutta todettiin, että päivystyksestä ei löydy mitään kuin muovirahalla. Eli automaatit, mitä päivystyksessä on, eivät toimi enää kolikkorahoilla ainakaan Jorvin sairaalassa. Nyt olisi erittäin tärkeää, että muovirahan rinnalle otetaan myös normaali raha käyttöön, niin että ihmiset pärjäävät siellä päivystyksessä myös siltä osin, että saavat sitten juotavaa, syötävää, jos siellä odotusajat ovat niin kohtuuttomat. Tämä on pie-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

ni asia, mutta tästä olen tekemässä juuri toimenpidealoitetta, että huomioidaan tämäkin asia.

Arvoisa puhemies! Henkilöstön tilanne on erittäin vakava. Meiltä puuttuu pelastustoi-
mesta pelastajia. Heidän palkkakehityksensä on aika karmaiseva. Vähän päälle 2 000 eu-
roa on heidän peruspalkkansa, ja mietin, mikä vastuullisuus on pelastajilla, kun he lähtevät
pelastamaan ihmisiä tulipaloista tai muista vakavista tilanteista. Kyllä meillä palkkakuo-
passa edelleenkin ollaan, vaikka perustellaan sitä sillä, että he saavat toki varallaololisia ja
yö- ja ilta- ja päivystyslisiä, mutta kuitenkin, peruspalkka vähän yli 2 000 euroa pelastajil-
la. Minusta se on todella vähän, se on liian vähän.

Henkilöstön palkanmaksu tulee turvata. Kun henkilöstö saa palkkansa, he jaksavat myös
tehdä työtä, ja tähän on ykköskysymys kuin myös se, millä tavalla me löydetään henki-
löstöä. Hyvinvointialueiden pitää olla pitovoimaisia, vetovoimaisia. Toki pyrimme kaikki
päättäjät siellä toimimaan niin, että saamme työntekijöitä myös sinne kentälle. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että ministerin aikatau-
lu on sellainen, että 13.45 hänen on poistuttava, joten nyt jos on kysymyksiä hänelle esi-
tää, niin pidetään puheenvuorot tiiviinä. — Edustaja Holopainen, Hanna, olkaa hyvä.

13.24 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on tänään jo monessa puheen-
vuorossa nostettu esiin tämä hyvinvointialueiden tilanne sekä kuntien tilanne ja nämä ra-
hoitustarpeet. Se on tosiasia, että sote-uudistushan helpottaa suurimman osan kuntien tilan-
netta, kun se siirtää tämän soten järjestämisen leveämmille hartioille. Vaikka täällä tänään
on esitetty, että kuntien tilanne heikkenisi sote-uudistuksen takia, näinhän se ei ole. Mutta
on totta kai tärkeätä nyt huolehtia siitä, että kun hyvinvointialueilla tehdään tietysti epävar-
muuden vallassa nyt näitä seuraavan vuoden budjetteja ja muuta, koska tiedetään, että ra-
hoituksen korjaaminen tapahtuu sitten jälkikäteen, se viesti sinne hyvinvointialueille on
selkeä siitä, että tällaisiin vaikka nyt palveluitten leikkaamisiin ei ole syytä mennä vaan pi-
tää luottaa siihen, että tällä rahoitusjärjestelmällä nyt lähdetään liikkeelle ja siinä ovat sit-
ten ne korjausmekanismit erikseen.

Sen lisäksi on tärkeätä huolehtia siitä, että kunnat edelleenkin tekevät määrätietoista hy-
vinvoinnin ja terveyden edistämisen työtä, koska valtaosin hyvinvoinnin ja terveyden edis-
tämisen ennaltaestävä työ edelleenkin tehdään siellä kuntien peruspalveluissa. Tässä ei saa
syntyä semmoista tilannetta, että kunnissa ei näihin panostettaisi, koska meillä ei ole min-
käänlaista rahapussia sille, että voitaisiin niitä sote-kustannuksia maksaa, jos sen ennal-
taestävän työn pallo siellä kunnissa ikään kuin putoaa. Onkin totta kai tärkeätä huolehtia
siitä, että tätä rahoitusmallia edelleenkin jatkokehitetään näitten havaintojen pohjalta. Siel-
lä on tämä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin, joka kannustaa kuntia tähän en-
naltaestävään työhön, mutta varmasti tulevaisuudessa on syytä tarkastella, kuinka sitä voi-
daan kehittää, jotta sitten edelleen tämä kannustavuus säilyy, jotta laajasti siellä ihmisten
arkiympäristössä tehtävä terveyden edistämisen työ toteutuu.

Täällä muun muassa eilen opetus- ja kulttuuriministeriön pääluokassa keskusteltiin pal-
jon esimerkiksi liikunnan ja kulttuurin merkityksestä hyvinvoinnille ja nuorisotyön merki-
tyksestä nuorten hyvinvoinnille ja mielenterveydelle, ja näihin on syytä kiinnittää jatkossa
huomiota.

Sitten nostaisin vielä esiin täältä hallintovaliokunnan mietinnöstä yhden seikan. Valio-
kunta laajasti keskusteli siitä, että kun on tosiaan ollut näitä sote-kuntayhtymiä, jotka ovat

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

jo omana toimintanaan aikaisemmin toteuttaneet näitä palkkaharmonisaatioita tai ovat valmistautuneet palkkaharmonisaatioitten rahoittamiseen, kaikilta osin tämä uusi malli ei kohtelee näitä alueita kovin reilulla tavalla. Valiokunta onkin nähnyt välttämättömänä, että jatkossa mietittäisiin, kuinka voitaisiin tätä tilannetta korjata, sillä tosiaan kun siellä sitä palkkaharmonisaatiota ovat kuntayhtymät ja kunnat omilla rahoillaan toteuttaneet, se tulee sitten vaikuttamaan tähän rahoitusmalliin sillä tavalla, että se heikentää muun muassa sitä kuntataloutta siellä. Valiokunta on tosiaan edellyttänyt, että tätä jatkossa myös näitten alueitten osalta tarkastellaan, jotta edelläkävijät eivät joudu kärsimään siitä edelläkävijyydestään.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

13.27 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun ministeri on paikalla, niin kysyn, ja oikeastaan ensin perustelen kysymystäni sen verran, että kun nämä hyvinvointialueet aloittavat ja yli 12 prosenttiyksikköä tietysti kunnan verovirtaa siirtyy tämän hyvinvointialueen käyttöön ja kuntien rahoitusasema ohenee — toki työtkin vähenevät, se on selvä asia — niin siinä on sitten se ongelma, että kun Pohjois-Karjalan alueella tämä hyvinvointialuetta edeltävä järjestelmä, Siun sote, toteutti tätä palkkaharmonisaatiota oma-toimisesti ennakoiden ja sai siitä valtakunnan tasolla kiitosta, niin nyt on se uhka ja realismi on tänä päivänä hyvinvointialue Siun sotessa sitä, että kun valtionosuusjärjestelmä uusitaan, nyt sitten tätä jo tehtyä harmonisaatiota ei huomioitaisi täysimääräisesti vaan se vähentäisi valtionosuuksia näiltä alueilta, jolloin Pohjois-Karjalan alueen, tämän Siun soten alueen, rahamäärä, mikä aloittavalla hyvinvointialueella on, on niin ohut, että siellä on arvioni mukaan noin 40 miljoonan euron vaje jo lähtökohtaisesti, ja kunnat joutuvat tietysti maksamaan tätä Siun soten alirahoitusta jälkikäteen. Ilomantsin kuntakin sen tekee tässä joulun alla, varmaan on jo tehnyt, ison laskun maksanut, mutta se on ollut ja mennyt, siihen ei voi enää vaikuttaa. Mutta miten on tämän valtionosuusjärjestelmän uusiminen: ei kai siitä nyt näitä alueita toiseen kertaan rangaista? Muilla alueilla, jotka eivät tehneet mitään, tämä palkkaharmonisaatio ei rankaise valtionosuusjärjestelmän kautta, jota parhailaan suunnitellaan. Kysyn vielä ministeriltä tästä: onko näin, että tasavertaisesti kohdellaan näitä alueita, niin ettei Pohjois-Karjala tässä tapauksessa joudu huonompaan asemaan?

Toisena asiana on sitten tämä, että toki terveyden edistäminen jää kuntien vastuulle edelleen, siihenhän saa pieniä bonuksia valtiolta, ja hyvä näin, mutta todellinen ongelma kunnille tulee olemaan terveydenhuoltohenkilöstön saaminen sinne. Meillä tänä päivänä, vaikka terveyskeskus on nyt korjattu ja rakennettu uusiksi, se on todella hyvässä kunnossa, iso remontti tehtiin ja se on juuri käyttöön otettu, tilojen suhteen ei ole mitään ongelmaa, lääkäreitä ei saa millään. Se on aivan valtava ongelma. Käytännössä sellaisella henkilöllä, joka haluaa lääkäriin nopeasti, ainoa vaihtoehto on ajaa 75 kilometriä ja mennä Joensuuun yksityislääkäriin.

Tämä on se todellinen ongelma. Toivon, arvoisa ministeri, että näihin paneudutaan kunnolla. Se sama ongelma on monessa terveyskeskuksessa, ei koske vain Ilomantsia, vaan veikkaan, että noin 150:tä Suomen kuntaa. En tiedä, miten se ratkaistaan, mutta tähän on pakko puuttua, muuten koko tämä hyvinvointialueidea romahtaa, jos ei ole lääkäreitä. Se todellinen terveydenhuoltohan, sen sairaan ihmisen auttaminen, tapahtuu vain siinä tilanteessa, että potilas ja lääkäri kohtaavat, muuta keinoa siihen ei ole. Totta kai siinä tarvitaan

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

monta muuta henkilökunnan jäsentä ennen sitä, mutta se todellinen polttopiste on se lääkärin ja potilaan kohtaaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

13.30 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Aivan ensimmäiseksi: Arvostan, että ministeri on tässä paikalla, jolloin me voimme keskustella suoraan myöskin ministerin kanssa. Minulla on muun muassa eräs huomio, ja mielellään kysyisin ministerinkin näkemystä.

Mutta ihan ensimmäiseksi haluaisin edustaja Juvoselle vastata tai pohdiskella ihan lyhyesti, kun te viittasitte tähän velkaantumisongelmaan. Aloititte oman puheenvuoronne sillä, että tämän hallituskauden aikana 40 miljardin euron velkaantumisprosessi on tapahtunut. En lähde vertaamaan kansainvälisesti, voin vain todeta yksinkertaisesti sen, että Suomen velka-aste on edelleenkin unionissa poikkeuksellisen alhainen, reilusti keskiarvon alapuolella. Haluaisin huomauttaa vain sen, että laskennallisesti aivan varmasti — en ole varmasti väärässä, jos sanon — tästä 40 miljardista eurosta vähintään 30 miljardin edestä tehtyjä päätöksiä myöskin tässä salissa oleva oppositio on tukenut. [Ari Koponen: Kymmenen miljardia ei ole mitään!] Eli se on yhtä lailla teidän vastuullanne. Tässä eduskunnassa on yhdessä tehty isoja, isoja ratkaisuja, mitkä ovat liittyneet covid-pandemiaan, isoja, isoja ratkaisuja, jotka on yhdessä tehty liittyen turvallisuuteen ja puolustuspolitiikkaan, ja oletan, että kun tässä käydään tämä sähkö- ja energiakattokeskustelu, niin melko varmasti myöskin oppositio saattaa tukea sitä ratkaisua ja siinäkin saattaa olla sitten aika iso hintalappu. Minusta on tarpeetonta käydä keskustelua tällä tavalla, kun me kuitenkin tunnistamme tämän hallituskauden täydellisen poikkeavuuden muihin hallituskausiin nähden, ja siinä mielessä olemme yhdessä kantaneet vastuuta myöskin siitä, että tulevat sukupolvet joutuvat kuittaamaan niitä asioita, jotka tällä hetkellä tehdään, koska ne on tehty kansanterveyden vuoksi, ne on tehty ihmisten turvallisuuden vuoksi, ja nämä tässä nyt täytyy tietysti huomioida. Halusin vain sanoa nämä saatesanat, kun tämä keskustelu tästä velkaantumisesta meni erikoisessa sävyssä, ikään kuin emme haluaisi samalla tunnistaa sitä, [Arja Juvosen välihuuto] että olemme vaikeiden yhteiskunnallisten ongelmien kanssa olleet tekemisissä. Tämän me tunnistamme.

Haluaisin puhua nyt nimenomaan tästä sote-uudistuksesta, ja kiitos ministerille siitä, miten johdattelitte tässä ainakin tähän tilanteeseen ja kerroitte, että hallitus tekee luonnollisesti voitavansa ja monella tavalla on valmiutta siihen, että vuosisadan hallintouudistus — voidaan sanoa — mikä Suomessa tehdään, saataisiin mahdollisimman pehmeästi ja helposti toteutettua. Aivan varmasti lapsentautiongelmia tässä on. Ei mitään tämmöisiä muutoksia voida tehdä ilman, että siellä on nikotteluja. Voidaan saada tietysti isoja otsikoita, jos halutaan, mutta kyllä olen aivan vakuuttunut, että ministerin sana tässä pätee eli että tässä hallitus pyrkii tekemään voitavansa, että se on mahdollisimman pehmeä.

Se iso kysymys — tässä tuotiin yksi iso kysymys — oli tämä digitalisaatio, ja siinäkin minä pidin erittäin arvokkaana sitä, että te tunnistatte myöskin sen, että meillä on 300 000 yli 65-vuotiasta ihmistä, joilla ei ole tietokonetta. Älkäämme jättäkö ikäihmisiä heitteille, älkäämme jättäkö heitä heitteille, vaan pidetään heidätkin mukana tässä palvelurakenteen uudistuksessa, ja olen iloinen siitä, että hallitus on myöskin tämän huomionut. Totesitte jo tässä, että paperisellakin tavalla ja henkilökohtamisilla otetaan ihmisiä kiinni.

Mutta se iso asia, jonka halusin tulla kysymään ministeriltä, liittyy tähän sote-kiinteistömassaan. Tässä lainsäädäntö on tehty sillä tavalla, että kun tämä emokunta — tai isossa

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

joukossa kunnat — on aikaisemmin pääsääntöisesti hoitanut nämä sosiaali- ja terveyspalvelut, niin ne kiinteistöt on katsottu järkeväksi omistaa eikä ottaa vuokramarkkinoilta, koska se on edullisempaa. Nyt nämä sote-kiinteistöt ovat siinä tilanteessa, että emokunta ei voi niitä omistaa suoraan. Kyllä yhtiöiden kautta se voidaan tehdä, mutta suora omistusta ei ole, ja tässä on nyt syntynyt hankala tilanne monissa kunnissa, myöskin monenlaista keskustelua käydään eri kunnissa — kun kuntien itsehallintoonhan tämä menee — siitä, mitä näille kiinteistöille tehdään, ja kunnat ovat myymässä häthätää nyt tässä siirtymätilanteessa valtavia kiinteistömassoja. [Jenna Simula: Myynyt jo!] Voin ottaa oman kuntani Vantaan tässä esimerkiksi. Me kävimme vakavaa keskustelua siitä, että julkisilla varoilla, isojen tsemppien jälkeen — käytän tällaista termiä — saadut isot terveysasemat ollaankin tässä yhteydessä myymässä sijoittajille. Tapahtuuko tässä sellainen riskitilanne, että me panemme hyvinvointialueet maksamaan vuokrasuhteesta, joka sijoittajien kanssa joudutaan rakentamaan, suuria summia näiden kiinteistöjen hallinnasta ja käytöstä tilanteessa, jossa meidän pitäisi käyttää voimavaroja niin paljon kuin vain on itse niihin palveluihin? Ja tässä tapahtuu siirtymä yhtäkkiä, että näiden kiinteistömassojen käyttö, kun myydään näin häthätää, nopeassa vauhdissa, jääkin sitten hyvinvointialueiden kustannettavaksi. Haluaisin kysyä vähän ministerinkin kantaa siihen, mitä tässä myynnissä voitaisiin tehdä. Minulla on se tuntuma, että valtiovarainministeri on jo ohjeistanut kuntia siihen, että tämä siirtymä täytyy tehdä. Jos niitä myydäänkin, niin täytyy varmistaa aina se taloudellisuus, että se on tosiaan asiakkaiden, ihmisten kannalta edullisin — ei vain yhtiön, kunnan kirjanpidon kannalta edullinen, vaan ihmisten kannalta edullinen — ja tämä palvelurakenne pitäisi varmistaa. Haluaisin vielä kysyä: mitä ministeri on tästä tämäntapaisesta [Puhemies koputtaa] myynnin kiihdyttämisestä mieltä?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean uudelleen, että ministerin aikataulu on sellainen, että 13.45 on hänen poistuttava. — Edustaja Torniainen, Ari.

13.35 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Sote-uudistusta on valmisteltu pitkään ja hartaasti, ja sitä on myöskin kaivattu, ja sen valmistelussa ovat olleet käytännössä kaikki eduskuntapuolueet mukana. Nyt, kun parin viikon kuluttua hyvinvointialueet aloittavat toimintansa, on aivan ymmärrettävää, että hyvinvointialueiden toiminta käynnistyy epävarmassa tilanteessa. Se on tosiasia, kun monelta kantilta ennalta arvaamattomat tekijät, kuten esimerkiksi vaikka koronapandemian aikana pahentunut hoitovaje, sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstövaje ja energian hinta ja niin poispäin, vaikuttavat kustannuksiin. Alueilla on nyt aidosti vahva huoli siitä, miten talousarvioesityksen mukainen rahoitus saadaan riittämään siellä sote- ja pelastuspalveluihin, niiden lakisääteisten tehtävien hoitamiseen, ja tietysti myöskin ennen kaikkea sopimuspalokunnat on huomioitava tässä muutoksessa.

Iso muutos on kuntien toiminnassa ja kuntien taloudessa vuodenvaihteessa esillä. Nyt näyttää siltä, että ensi vuodesta kunnat vielä selviävät ja kuntien talous näyttää ihan hyvältä, ja kun on budjettia laadittu, niin se näyttää ihan hyvältä siinä suhteessa, että kaikki toiminnot pystytään selvittämään ja hoitamaan. Vaikka ensi vuosi näyttää suhteellisen hyvältä, niin miten sitten jatkossa se rahoitus siellä kunnissa ja kuntien talous tulevaisuudessa? Ennusteet ovat vakavat ja aiheuttavat huolta aivan varmasti. Tietysti tässä inflaatio kasvaa, ja myös se, mihin me yleisessäkin taloustilanteessa maailmassa suuntaudutaan, on huolen-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

aihe kunnissa. Mielellään kuulisin, miten ministeri näkee tämän asian olevan tulevaisuudessa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

13.37 Mia Laiho kok: Kiitos, puheenjohtaja! Itsekin kysyisin vielä, kun ministeri on paikalla, tästä valtionosuusjärjestelmästä ja myöskin näistä tarvekriteereistä. Onko valtiovarainministeriössä jo aloitettu valmistelu ja selvitykset, millä tavalla sitä voitaisiin muuttaa paremmin vastaamaan niitä tarpeita, mitä ihmisillä on? Se on kuitenkin aika jälkeenyönyt ja perustuu vain tiettyihin mittareihin, ja se ei enää kuvasta nykyajan, esimerkiksi lasten ja nuorten ja suurten kasvavien kaupunkien, tarpeita.

Sitten toinen asia: Täällä Kimmo Kiljunen toi esille nämä kiinteistöt, ja itsekin olen huolissani näistä kiinteistöistä. Nythän hyvinvointialueilla ei ole investointimahdollisuutta, ja he käytännössä ovat sen varassa, että he vuokraavat nämä kiinteistöt. Ymmärrettävällä tavalla kunnat haluavat eroon näistä kiinteistöistä, kun tilojen hallinta ei ole kuitenkaan niiden perustehtävä. Ainakin omassa kunnassani Espoossa on tehty tätä harkitusti ja niin, että hyvin luotettavia tahoja, tammöisiä pitkäaikaisia sijoittajia, on etsitty siellä ja yritetty sitä kautta saada siihen pitkäjänteisyyttä ja luotettavuutta, mutta kyllä nämä kiinteistöt ilmiselvästi ovat tammöinen tietynlainen riski tässä koko kokonaisuudessa. Jos me ajaudutaan semmoiseen tilanteeseen, että kiinteistöjen vuokrahinnat nousevat kohtuuttoman korkeiksi, niin se rahoitus on sitten poissa sieltä palveluista. Tämä on varmasti semmoinen, mihin pitää jatkossa jollakin tavalla puuttua, ja sitäkin kysyisin, onko tähän siellä valmistelussa jo tartuttu.

Sitten edelleen kysyn näistä tutkimus- ja koulutusmäärärahoista: millä tavalla on suunniteltu, että tutkimus ja koulutus huomioidaan hyvinvointialueilla?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

13.39 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset vastustivat rankasti muun muassa elpymispakettia. Silloin kerrottiin, että Suomi tulisi saamaan takaisin 3,2 miljardia, sitten summa kitistyi 2,7 miljardiin, ja onko se lopullinen summa nyt ollut 2,3 miljardia, vai mikä onkaan se lopullinen summa, minkä Suomi sieltä elpymispaketista sai. Kyllä valtion velkaantumista on syytä kritisoida, ja siitä on syytä olla huolissaan. Toki me ymmärrämme ne perusteet ja sen taustan, missä maa on elänyt, mutta siitä huolimatta. Tulevaisuuteen pitää katsoa niin, että täytyy jostakin priorisoida, jostakin säästää, jotta sitten johonkin voidaan antaa.

Meille perussuomalaisille on ollut äärettömän tärkeää, että suomalaisten veronmaksajien tehtävänä ei voi olla esimerkiksi kustantaa laittomasti maassa oleskelevien palveluita, kuten terveyspalveluita. Olemme kritisoineet vahvasti sitä, että ensi vuoden alusta muun muassa paperittomat, laittomasti maassa oleskelevat, voivat saada kiireettömän terveydenhuollon palvelut. Kun eivät meillä suomalaisetkaan pääse lääkäriin, kun eivät meillä suomalaisetkaan pääse päivystykseen, kun eivät meillä ihmisetkään pääse leikkaukseen, niin siinä mielessä on väärin, että annamme Suomessa ohituskaistoja henkilöille, jotka ovat maassamme laittomasti. [Kimmo Kiljunen: Saako hän mennä synnyttämään?] — Synnytys on kiireellinen, synnyttämään kyllä pääsee, ja meillä on kiireellinen hoito kyllä kaikille. Sen edustaja Kiljunenkin aivan varmasti tietää.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esille erittäin tärkeän asian, THL:n erilaiset kriteerit. THL sai valmiiksi syyskuussa muun muassa omaishoitoon liittyviä kansallisia suosituksia. Olin hieman pettynyt siihen, että suositukset tulivat vasta syyskuussa, koska eiväthän hyvinvointialueet ole niitä mitenkään ehtineet käsitellä. Täällä edustaja Laiho nosti esiin muun muassa omaishoidon kansallisen yhteisen tason, mutta haluan muistuttaa, että missään nimessä ei tule THL:n tasoja ottaa käyttöön kansallisesti. Nimittäin nämä omaishoidon tuen tasot ovat todella matalat. THL on määritellyt alimman maksuluokan, se olisi 200 euroa, ja se ylin eli juuri se vaativin hoito, missä omaishoitaja hoitaa todella raskaasti hoidettavaa potilasta, läheistään, olisi 950 euroa, jos oikein sen summan muistan. Eli nämä ovat aika matalia summia, ja toivoisin, että ne voisivat kuitenkin olla enemmän.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän henkilöstöön palatakseni: Nyt kun meillä on tuo päivystyskriisi, niin toivon, että hallituksessa teette kaikkenne, että löydätte vaihtoehtoja sille, millä tavalla me päästään esimerkiksi joulunpyhät yli, millä tavalla ensi vuoden alusta myös päivystys siellä toimii. Siellä tulee tiedustella, onko henkilöstö halukas tekemään ylityöitä — heille tulee maksaa tuntuvat korvaukset siitä — onko vuokratyövoimaa saatavilla — mikä on heidän tilanteensa — ja sitten kolmas on tämä yksityissektorin mukaan ottaminen, ehdottomasti. Olen itsekin työskennellyt yksityissektorilla. Tiedän, miten hyvä työnantaja se on, [Puhemies koputtaa] ja sieltä löytyy myös hyviä työntekijöitä. Miten viette näitä eteenpäin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ministeri Paatero, kolme minuuttia.

13.42 Kuntaministeri Sirpa Paatero: Arvoisa puhemies! Monta asiaa.

Jos aloitan tästä henkilöstökysymyksestä, niin nythän muun muassa täällä pääkaupunkiseudulla ovat kaikki tahot olleet koolla ja varmaan sitä akuuttia tilannetta hoidetaan täällä STM:n sisällä. Ja sote-ministeriryhmä on käynyt läpi useamman kerran tätä henkilöstön saatavuuskysymystä, joka on siis pidemmälle jaksolle, jossa katsotaan koulutusmääriä ja uudelleenkoulutuksia ja maassa olevia ulkomaalaisia ja myöskin työtehtävien siirtoja ja kaikkea muuta mahdollisuutta. Se etenee kyllä.

Sitten näihin muutamaan erityiskysymykseen: Kemi—Savonlinna-voimaannpanolaki, jossa muutetaan se, että se kymmenen vuoden määräaika ei ole määräävä, on tulossa tänne eduskuntaan, ja siihen myöskin on sisällytetty jo ajatus, joka tulee seuraavassa vaiheessa, mikä olisi mahdollisuus rahoittaa näitä kahta aluetta erillisinä. Tämä on meillä valmistelussa, ja valitettavasti aikataulu on aika huima, mutta joka tapauksessa sitä tehdään. Mutta se ensimmäinen tähän voimaannpanolakiin tuleva muutos on tulossa jo. [Arja Juvonen: Hyvä!]

Sitten toinen, tämä kysymys tästä palkkaharmonisaatiokustannusten kompensoinnista: Semmoista mallia ei tule eikä ole tulossa, että kaikki kustannukset, joilla kaikki nämä kuntayhtymäpohjaiset ovat tehneet palkkaharmonisointia viimeisten vuosien, vuosien, vuosien aikana, kompensoitaisiin niille kunnille. Semmoista mallia ei tule tai sitä, että ne huomioitaisiin, ja pitää huomata, että myöskin monet muut kustannukset, kuten ict-kustannukset, jotka kunnat ovat tällä hetkellä sinne satsanneet, ovat olleet aika suuret. Ehkä pitää ajatella vain niin, että se on hyvä sille alueelle, koska se alue pääsee paremmassa tilanteessa aloittamaan, koska siellä ei tarvitse nyt aloittaa palkkaharmonisaatiota toisin kuin niillä alueilla, jotka nyt vasta aloittavat ensimmäistä kertaa. Mutta se pieni lainsäädännön muu-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

tos on täällä talossa sisällä, että jos on tullut takautuvia oikeuden päätöksellä tai on tehty sopimuksia takautuvista tai joudutaan tekemään varauksia sinne budjettiin niin kuin Pohjois-Karjalassa, niin nämä leikataan sieltä pois, elikkä ei tule semmoista piikkiä, joka tulee monelta vuodelta palkkaharmonisoinnista johtuvista lisäkustannuksista, eikä se vaikuta sitten siihen valtionosuuteen. Tämä muutos on tekeillä tai siis täällä eduskunnassa, ja se asetus saatiin juuri eilen valmiiksi.

Sitten tähän kiinteistökysymykseen, johonka liittyy myöskin tämä edustaja Laihon kysymys näistä lainanottovaltuuksista.

Lainanottovaltuudet tullaan tulevaisuudessakin joka vuosi käymään erikseen läpi, ja meillä on myöskin muutettu Kuntien takauskeskus -laki, joka on siinä meillä taustalla, jossa tätä voidaan sitten käydä. Ja on tehty ylimääräisiä korotuksia myöskin joittenkin, tällä hetkellä neljän alueen, osalta. Muu ylimääräinen rahoitus on todella se lyhytaikainen laina, ja kaikki lisärahoitus tarvitsee lisätalousarviomenettelyn täällä eduskunnassa, koska siellä on muistaakseni yksi miljoona ensi vuodelle.

Sitten näihin kiinteistöihin: Olemme todellakin lähettäneet alueille semmoisen, voiko sanoa, huolikirjeen, koska kunnallinen itsehallinto päättää omista kiinteistöistään, miten pitkäksi aikaa niitä vuokraa sen 3+1:n jälkeen tai mitä niille tekee. Meillä on huoli siitä, että siellä hinnat voivat nousta siinä kohtaa, kun ovat joillain pääomasijoittajilla nämä kiinteistöt hallussa, mutta tällä hetkellä osin suurempi huoli tuntuu ainakin itselläni olevan siitä, kun puhutaan huoltovarmuudesta ja turvallisuuskysymyksistä. Jos meidän — tiedätte — kaikki sote-kiinteistöt, kaikki sairaalat ovat joidenkin ulkomaalaisten pääomasijoittajien hallussa, niin mikä on se tahtotila pitää niitä, remontoida niitä tai sattumalta myydä eteenpäin? Tämä on mielestäni yksi huomio, mikä pitää huomioida, jos katsotaan yhteiskuntavastuuta — kunnat ja hyvinvointialueet — tässä valtiossa. Suosittelen, että ottaisitte myöskin tämän asian siellä huomioon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja näin, edustaja Koponen, Ari, olkaa hyvä.

13.46 Ari Koponen ps: Kiitos, puhemies! Edustaja Holopainen nosti täällä esiin tärkeän asian, mihin nyt ministeri vastasikin. Se on hienoa, että nämä kunnat, mitkä ovat tehneet jo etukäteen asioita, eivät joudu siitä nyt kärsimään. Hienoa, että asia etenee.

Sitten toisena ehkä tähän edustaja Kimmo Kiljusen täyteen vauhtisokeuteen: Te sanotte, että kun uutta velkaa on 40 miljardia, oppositio olisi siitä hyväksynyt 30 miljardia. Siihen jää 10 miljardia väliä — 10 miljardia. Se on 10 000 miljoonaa. On tämä teidän touhunne käsittämätöntä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

13.47 Eveliina Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Niin, tämä hallitushan on palauttanut muun muassa kuntien valtionosuudet sille tasolle, jolla ne ovat vuosikymmeniä sitten olleet. Voi tietenkin olla sitä mieltä ihan perustellusti, että nämä kuntien valtionosuudet ovat turhia ja esimerkiksi kuntien koulutukseen, terveydenhuoltoon ja kaikkeen kuntien tekemään työhön panostaminen ei ole järkevää, mutta ainakin sosiaalidemokraatit pitävät tätä kuntien tekemää työtä ja kuntien palveluja aivan keskeisinä hyvinvointivaltion perusrakenteina. Niihin kuuluukin panostaa, ja niihin kuuluu panostaa erityisesti siitä johtuen, että vii-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

me hallituskaudella niistä leikattiin hyvin voimakkaasti, joten tämä hallitus on onneksi tehnyt tämän kunnianpalautuksen myöskin kunnille.

Arvoisa puhemies! Tällä hallituskaudella on myös tuettu kuntia sote-kriisin ja myöskin koronakriisin hoidossa. Kuten tiedämme, kyllähän tämä koronakriisi on ollut koettelemus paljon laajemmin meidän koko yhteiskunnalle ja meidän kaikille palveluille — aivan erityisesti sote-sektorille, mutta myös kouluissa se on näkynyt erittäin, erittäin suuresti ja vaatinut poikkeusoloissa erityisjärjestelyjä. Ja nyt ensi vuoden alusta voimaan tuleva sote-uudistus on kyllä meidän koko yhteiskunnan suuri koettelemus. Valitettavasti tietenkin tässä, kun tämä koronakriisi on vieläkin päällä ja hoitovelkaa on koronakriisistä paljon, nämä ilmiöt ajoittuvat tämän sote-uudistuksen kanssa hankalaan ajankohtaan. Ja kyllä tämä vaatii meidän sote-sektorin työntekijöiltä tosi paljon. On tietenkin tärkeää, että ministeri Paatero ja koko hallitus ovat sanoneet, että hallitus on tässä valmis tulemaan vastaan ja valmis tukemaan tässä uudistuksen toimeenpanossa.

Täytyy muistaa, että edellisen hallituksen sote-malli olisi leikannut pysyvästi sote-uudistuksesta joka vuosi. Voi hyvin kysyä, miltä sellainen malli näyttäisi tässä tilanteessa, kun nyt tämän hallituksen sote-malli panostaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi kuntapuolesta: Kyllä meillä on iso työ tehtävänä kaupunkipolitiikan osalta tulevina vuosina. Pääkaupunkiseutu on tämän maan kasvun veturi, ja kaupungeilla tarvitsee olla kyky investoida sekä joukkoliikennetyhteyksiin että asuntopolitiikkaan. Nyt tulevina vuosina toivon, että tässä kuntatyössä, uudistustyössä, otetaan aivan erityiseen fokukseen kaupunkien kyky kasvaa ja huolehtia kaupunkilaisten hyvinvoinnista.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Suomela, olkaa hyvä.

13.50 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Tässä murrosvaiheessa on tärkeää varmistaa, että niin hyvinvointialueet kuin kunnat voivat onnistua perustehtävissään, sillä nämä tahot vastaavat peruspalveluiden toteutumisesta, hyvinvointialueet hengestä ja terveydestä ja kunnat taas esimerkiksi koulutuksesta, monissa määrin Suomen tulevaisuuden rakentamisesta, kuten edustaja Heinäluoma äsken hyvin totesi. Suomalaisten liikennetyhteydet, kuten joukkoliikenne, ja suomalaisten asuminen ovat paljon kunnista kiinni, ja myös näistä syistä on tärkeää varmistaa, että varsinkin nopeasti kasvavilla kunnilla on tarvittavat resurssit käytössään, kun he tulevaisuuden päätöksiä tekevät. Tämä on nähdäkseni ennen kaikkea tulevan hallituksen isoin kysymys.

Mitä hyvinvointialueisiin tulee, niin tiedämme, että monella alueella on haasteita jo nyt, ja ne haasteet eivät johdu sote-uudistuksesta, vaan taustasyynä ovat ensinnäkin jo pitempään kehittymässä olleet haasteet: henkilöstön riittävyys, jota korona on entisestään vain pahentanut, ja toisaalta koronan aiheuttama hoitovelka. Tiedetään, että monet vähemmän kiireelliset hoidot jäivät ihmisiltä hakematta tai saamatta koronan takia, ja nyt se sitten näkyy monilla hyvinvointialueilla. Samalla on pitänyt tehdä tätä historiallista, pitkään valmistelussa ollutta sote-uudistusta, ja tämä on aiheuttanut uniikin, haastavan tilanteen monille alueille. Lisäksi olemme tehneet kaiken voitavan, jotta pystyisimme parantamaan vanhusten ympärivuorokautista hoivaa, ja samalla koko ajan joudutaan punnitsemaan, miten nämä muutokset sitten sopivat yhteen koronakriisin ja sote-uudistuksen kanssa. Paljon tehtävää on siis meillä, kun seuraamme tilannetta ja yritämme puuttua ongelmiin omalta taholtamme, mutta ennen kaikkea alueille on valtavasti työtä edessä.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Toiveena on, että henkilöstöpulaan auttavat nämä kesän ja syksyn palkkaratkaisut. Monilla alueilla on myös tehty paikallisia palkkaratkaisuja. On aivan ehdottoman tärkeää, että kaikki mahdolliset keinot käytetään, jotta tähän henkilöstöpulaan löydetään ratkaisut. Pulahan on pahin nimenomaan lähihoitajien, sairaanhoitajien ja päiväkotien kohdalla eli sielä, missä tehdään aivan välttämätöntä työtä ihmisten hyvinvoinnin, hengen ja terveyden eteen.

Lopuksi: Jos yritetään asettaa nämä ongelmat oikeaan mittaluokkaan, niin tässähän puhutaan miljardien eurojen, kymmenien miljardien eurojen kysymyksestä. Sen sijaan jos puhutaan paperittomien välttämättömästä kiireettömästä terveydenhoidosta, niin kysehän on noin miljoonan euron kysymyksestä. Helsinki, jossa kaikista eniten Suomessa on paperittomia, esimerkiksi vuonna 2019 käytti 440 000 euroa paperittomien terveydenhuoltoon. Tästä noin puolet meni synnytysten ja vastasyntyneiden hoitoon. Voi hyvin miettiä, nämäkö ovat ne ihmiset, jotka me haluamme jättää hoitamatta. Se pieni vauva, joka on Suomeen syntynyt, ei ole voinut vanhempiaan valita, ei ole voinut valita, että tänne syntyy. Hänen hoitonsa tietyn pisteen jälkeen katsotaan kiireettömäksi, mutta se on silti välttämätöntä, ja ajattelen, että meillä on kyllä moraalinen velvollisuus nämä välttämättömät kiireettömätkin hoidot varmistaa. [Puhemies koputtaa] Todella tämä miljoona euroa ei ole se, [Puhemies: Kiitos!] mistä tässä rahoituksen ongelmassa on kyse, lainkaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kiljunen, Kimmo, olkaa hyvä.

13.54 Kimmo Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! En tule pitkittämään tätä istuntoa lainkaan pitkällä puheenvuorolla mutta olen kovin kiitollinen siitä, että edustaja Koponen kuunteli huolella puheenvuoron ja pystyi poimimaan sieltä jopa nämä esitetyt numerot. Kiitos oppitunnista. Minäkin tunnistan, että 10 miljardia euroa on 10 000 miljoonaa euroa, erittäin iso raha.

Mutta, arvoisa puhemies, käytin tätä lukua omassa puheenvuorossani käsitykseni mukaan ja tiedän sen kyllä, mitä tarkoitin. Sanoin, että suurin piirtein varmaan kolme neljättäosaa, kolmisenkymmentä miljardia, mitä tahansa — kun puhumme valtion velkaantumisesta, että tällä hallituskaudella on 40 miljardia velkoja tullut lisää — on sellaisia päätöksiä, jotka on tämä sali tehnyt yhdessä. Nyt voin korjata sen kahdellakin tavalla.

Ensimmäinen tapa on se, että välittömästi tämän istunnon päätyttyä tulen soittamaan eduskunnan tietopalveluun ja kysymään, kuinka paljon se on ja missä päätöksissä eduskunta on ollut yksimielinen tai oppositio on tukenut hallituksen esityksiä, kun velkaantumista on lisätty. Saatte sitten ensi viikolla sen luvun tarkasti, miljoonien tarkkuudella, haemme sen sieltä.

Mutta olennaisintahan tietysti on tunnistaa se, että velkaantuminen on Suomessa kiihtynyt ja voimakkaampaa kuin on ollut monina vuosina, syynä ennen kaikkea nämä globaali-kriisit, eurooppalaiset kriisit, joissa kaikki Euroopan maat ovat velkaantuneet ja Suomi suhteessa vähemmän kuin muut. Meillä bruttovelka-aste on suurin piirtein 70 prosentissa kansantuotteesta, kun se on unionissa yli 90 prosenttia. Meillä on unionin maita, kuten Kreikka ja jotkut muutkin, jotka ovat lähellä 200:aa prosenttia. Me olemme vielä kaukana pahimmin velkaantuneista maista ja olemme keskiarvon alapuolella Euroopan unionissa. Eli tässä maassa tällä hetkellä velka-aste ei ole suuri. Ongelma on tietenkin, että se ei saa myöskään kiihtyä. Se on ihan selvä, että se ei saa kiihtyä. Poikkeusoloissa ne kiihtyvät, ja saattaapa se kiihtyä nyt hetken kuluttua päätöksessä, jossa tekin tulette todennäköisesti ole-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

maan mukana, joka on sähköenergian kattoratkaisu, jolla silläkin on sitten miljoonien vaikutusta budjettiin. Silloin jälleen kerran yhdessä olemme tätä velkaantumistaakkaa lisäämässä.

Tämä oli se minun huomioni, että ei nyt jumiuduta tähän velkakysymykseen vaan katsotaan, mitä niillä velkaroilla on tehty. Kaikki tulevaisuusinvestoinnit myöskin usein tehdään velalla, ne tulevat myöhemmässä vaiheessa takaisin. Siinä suhteessa tämä velkakeskustelu on vähän harhaista, kun meidän pitäisi puhua politiikan substanssista, ja siitähän me olemme tänään nyt juuri puhuneet. Puhumme sote-uudistuksesta ja muusta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

3.6. Pääluokka 35 Ympäristöministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Esitellään ympäristöministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 35.

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa tunti ja 30 minuuttia. — Avaan keskustelun. Edustaja Torniainen, esittelypuheenvuoro, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.56 **Ari Torniainen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön pääluokan 35, ympäristöministeriön hallinnonala.

Ympäristöministeriön pääluokkaan esitetään yhteensä 339 miljoonaa euroa, joka on 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Lisäksi Valtion asuntorahastosta esitetään myönnettäväksi avustuksia yhteensä 287 miljoonaa euroa ja valtuuksia noin 2,3 miljardia euroa. Hallinnonalan talousarvioesitys ilman Valtion asuntorahastoa on edelleen pääluokista pienin, vaikka se on tällä vaalikaudella noussut lähes 140 miljoonaa euroa.

Sitten näihin ympäristöhallinnon toimintamenoihin: Momentille myönnetään nettomäärä rahaa kaiken kaikkiaan 31 376 000 euroa. Siinä on tuohon budjettikirjaan, esitykseen, nähden hieman vähennystä, ja se johtuu siitä, että meillä on kesken rakentamislaki ja myöskin maankäyttö- ja rakennuslain tietojärjestelmästä, ympäristön tietojärjestelmästä ja maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta hallituksen esitys 140. Samoin myöskin, kun mennään Suomen ympäristökeskuksen toimintamenoihin, sielläkin momentille myönnetään nettomäärä rahaa 25 896 000 euroa, ja siellä on tuohon kirjaan nähden 119 000 euroa vähemmän, koska se hallituksen esitys rakentamislaki on vielä kesken.

Avustukset järjestöille ja ympäristön hoitoon: Momentille esitetään 2,348 miljoonaa euroa. Valiokunta pitää määrärahaa tärkeänä tapana tukea valtakunnallisten luonnonsuojelun ja ympäristöjärjestöjen sekä asunto- ja rakennusalan järjestöjen merkittävää ja arvokasta työtä, jolla aktivoidaan kansalaisten vapaaehtoista toimintaa. Asumiskustannusten kohotessa valiokunta korostaa etenkin järjestöjen tarjoaman asumiseen liittyvän neuvonnan turvaamista. Valiokunta esittääkin momentille lisärahoitusta 950 000 euroa, josta 400 000 Luontoliitolle, 150 000 euroa asumisalan järjestöjen neuvonnan lisäämiseen, 100 000 eu-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

roa BirdLife ry:lle, 100 000 euroa Suomen luonnonsuojeluliitolle, 100 000 euroa ympäristökasvatusjärjestö FEE Suomi ry:lle ja 100 000 euroa Suomen Metsästäjäliitto ry:lle.

Sitten ympäristön- ja luonnonsuojelu, ympäristövahinkojen ehkäiseminen ja jälkihoito: valiokunta yhtyy ympäristövaliokunnan näkemykseen siitä, että hyvinvointialueille siirtyvän öljyntorjunnan rahoitukseen tulee kiinnittää erityistä huomiota ympäristövahinkojen perustamisen ja öljysuojarahaston lakkauttamisen yhteydessä.

Sitten mennään eräisiin luonnonsuojelun menoihin: Siellä Helmi-ohjelmasta todetaan, että valiokunta korostaa, että Helmi-ohjelma on keskeinen osa YK:n biodiversiteettisopimuksen mukaista kansallista luonnon monimuotoisuuden suojelun strategiaa ja toimintaohjelmaa. Valiokunta on tyytyväinen siihen, että Helmi-ohjelman konkreettiset toimet ovat edenneet hyvin.

Luonnonvaraisten eläinten hoitoon: momentilta myönnetään edelleen myös harkinnanvaraista valtionavustusta luonnonvaraisten eläinten hoitotoiminnan järjestämiseen, ja valiokunta lisääkin 50 000 euroa momentille luonnonvaraisten eläinten hoitoon.

Sitten erät ympäristömenot: momentille esitetään noin 10 miljoonaa euroa, joka on lähes 18 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa, mutta määrärahan tason aleneminen johtuu pitkälti rahoituksen siirtämisestä Itämeren ja vesien suojelun edistämiseen.

Ympäristöluvista: Valiokunta pitää tervetulleena, että talousarvioesityksessä edistetään vihreän siirtymän investointeja monella tapaa. Hankkeiden käynnistämiseen sekä hankkeja lupavalmisteluun sujuvuuden varmistamiseen esitetään 1,9 miljoonaa euroa.

Itämeren ja vesien suojelun edistämisestä: valiokunta pitää myönteisenä uuden momentin perustamista ja toteaa, että se selkeyttää määrärahojen käyttöä.

Sitten Metsähallituksen julkisista hallintotehtävistä: Valiokunta on tyytyväinen siihen, että perusrahoituksen osuus on tällä hallituskaudella nostettu aiemmasta noin 30 miljoonasta noin 41 miljoonaan euroon. Valiokunta korostaa, että tarjottavilla luontopalveluilla on terveys- ja hyvinvointivaikutusten ohella merkittävä työllisyysvaikutus, joka oli noin 550 henkilötyövuotta vuonna 21.

Kulttuurihistoriallisista kohteista: valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että korjausvelkalaskelmat päivitetään pikaisesti ja priorisoidaan kohteet sekä laaditaan pitkän tähtäimen suunnitelma kohteiden suojelemissa.

Ja Saimaan norppasaaristosta: valiokunta pitää tärkeänä, että hankkeen jatkuessa huolehditaan myös sen jatkorahoituksesta.

Kaiken kaikkiaan näihin Metsähallituksen julkisiin hallintotehtäviin valiokunta lisää momentille 1 750 000 euroa, jotka kohdistetaan — en luettele euromääriä — esimerkiksi Svartholman merilinnoituksen välttämättömien korjausten tekemiseen, laitureiden rakentamiseen Norrskärin majakalle, valmistelussa olevan Saimaan Unescon luonnonperintöalueen luontomatkailuinfraan, Selkämeren kansallispuiston saavutettavuuteen, Perämeren kansallispuiston saavutettavuuteen, Seitsemisen kansallispuiston luontokeskuksen ja Kituskosken alueen kehittämiseen, Teerisuon—Lososuon rakenteisiin ja erämatkailun edistämiseen Kuhmossa, Limingan lintutornin kunnostukseen, virkistysalueiden ja retkikohteiden kehittämiseen Suomussalmella, retkeilyn ja kulttuuriperinnön kannalta tärkeiden kohteiden rakenteiden kunnostustöihin Jääkäripirtillä ja Komulankönkällä sekä Korvatunturin majan ja Nuorttin retkeilyreitit kunnostukseen Savukoskella.

Vesien- ja ympäristönhoidon tukemisesta: Momentille esitetään 47,8 miljoonaa euroa, joka on 27,1 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 22 varsinaisessa talousarviossa. Mää-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

räraha on valiokunnan mielestä erittäin tarpeellinen, koska sillä rahoitetaan vesien- ja ympäristönhoidon käytännön toimenpiteitä. Myöskin Saaristomeri-ohjelmasta on valiokunta todennut monta asiaa ja on päättänyt, että valiokunnan käsittelyssä lisätään momentille 50 000 euroa Taipalsaaren kosteikkojen kunnostukseen.

Sitten kun mennään toiseen osioon, ”Yhdyskunnat, rakentaminen ja asuminen”, niin Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenoihin valiokunta lisää momentille 100 000 euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan. Asumisneuvontaan, josta on paljonkin käyty keskustelua, momentille esitetään 4 miljoonaa euroa. Hallitusohjelman kirjauksesta ja eduskunnan vuonna 21 hyväksymästä lausumasta huolimatta asumisneuvonnasta ei ole tulossa lakisääteistä. Sen sijaan asumisneuvontaa kehitetään ja laajennetaan. Valiokunta katsoo ympäristövaliokunnan tavoin, että kansalaisten yhdenvertaisuuden ja palveluiden selkiyttämisen kannalta pitkän tähtäimen tavoitteena tulee olla asumisneuvonnan lakisääteistäminen.

Avustukset asuinrakennusten öljy- ja kaasulämmityksestä luopumiseksi: Koska avustusten vipuvaikutus on merkittävä, valiokunta on tyytyväinen siihen, että hallitus täydensi talousarvioesitystään ja palautti siihen avustukset kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luopumiseen. Vihreää siirtymää on perusteltua vauhdittaa edelleen myös julkisten rakennusten osalta.

Sitten Valtion asuntorahaston turvaaminen: Valiokunta painottaa, että selvitystyö tulee aloittaa välittömästi, ja viittaa kehittämisohjelmasta antamaansa lausuntoon. Rahaston sitoumukset ovat vuosikymmenten mittaisia, joten rahaston ehtymiseen varautuminen on aloitettava pikaisesti.

Sitten vielä lyhyesti MAL-sopimuksista: Valiokunta toteaa, että MAL-alueille esitetään myönnettäväksi käynnistysavustuksia yhteensä 39 miljoonaa euroa, joka vastaa vuoden 22 tasoa. Keskiuurista kaupungeista valiokunta korostaa, että myös keskisuurten kaupunkien ARA-asuntokannan kehittämisestä ja korjausrakentamisen ja rahoituksen saatavuudesta on huolehdittava, jotta alueilla säilyy edellytykset hoitaa sosiaalista asumista. Tämä voitaisiin toteuttaa esimerkiksi maakuntien keskustaupunkien kanssa tehtävillä MAL-sopimuksilla kevyemmällä sopimuksilla.

Vielä erityisryhmien asumisesta todetaan, että valiokunta pitää erityisryhmien asumiseen tarkoitetun investointiavustuksen nostamista 90 miljoonasta eurosta 120 miljoonaan euroon tarpeellisenä ja toteaa sen vastaavan kasvaneeseen kysyntään.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä hyvinvointialueista. Valiokunta nostaa lisäksi esiin hyvinvointialueuudistuksen, ja on tärkeää, että hyvinvointialueet osallistuvat jatkossa erityisryhmäasuntojen ja asumisneuvonnan tarpeen arviointiin ja tarkastelevat muutenkin yhteistyössä kuntien ja maakuntien liittojen kanssa palvelutuotantoon liittyvien rakennushankkeiden sijoittumista kuten myös ennakoivaa maankäyttöä ja kaavoitus suunnittelua. Valiokunta korostaa toimintamalleista, vastuista ja yhteistyöstä sopimisen keskeistä merkitystä.

Puhemies Matti Vanhanen: Nyt punnitsen vähän. Lähes kaikki läsnäolijat ovat pyytäneet varsinaista puheenvuoroa, ja ehkä siirtyminen puheenvuoroihin voisi olla paikallaan, kaikki ehtisivät kohtuujassa ne pitää, mutta siitä huolimatta tällä johdattelupuheella tarjoan vastauspuheenvuoroille mahdollisuutta, mikäli niitä ei kohtuuttomasti pyydetä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Edustaja Kari.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

14.10 **Emma Kari vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai, kun puhemies pyytää, puheenvuoroja pidetään.

Aidosti kysymys on tärkeästä asiasta, ja erityisesti haluan kiittää ympäristöministeriötä ja koko hallitusta jälleen kerran niistä satsauksista, joita luontokadon pysäyttämiseen tälläkin budjettiesityksellä tehdään. Koko hallituskauden ne satsaukset, jotka erityisesti luontokadon pysäyttämiseen — metsien suojeluun, soiden suojeluun — on kohdennettu, ovat olleet historiallisessakin mittakaavassa merkittäviä. Erityisen tärkeitä nämä panostukset ovat tällä viikolla kuultujen uutisten jälkeen, kun saimme varmistuksen siitä, että Suomen maankäyttösektorin hiilinielut ovat romahtaneet. Metsät, suot, yleisesti Suomen maaperä toimivat totta kai luonnon monimuotoisuuden kannalta äärimmäisen tärkeänä asiana, mutta kyse on totta kai myös ilmastokriisin torjumisesta.

Tämä sali on juuri tänä vuonna hyväksynyt uuden ilmastolain, jossa me olemme sitoutuneet siihen, että Suomi on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä, ja tämä tarkoittaa, että meidän pitäisi kasvattaa meidän nieluja ja leikata meidän päästöjä. Jos me emme nyt ryhdy toimiin sen puolesta, että Suomen hiilinielut saadaan kasvamaan ja tämä romahduskehitys, joka nyt on metsissämme nähty, saadaan kääntymään, niin Suomi ei tule saavuttamaan hiilineutraaliustavoitetta. [Puhemies: Aika!] Tämän takia itsekin ajattelen, että toimiin on ryhdyttävä, ja onneksi ympäristöministeriö on jo näin tehnyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinäluoma.

14.11 **Eveliina Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän myös itse edustaja Karin tavoin näistä panostuksista luonnonsuojeluun ja ympäristöhoitoon. Tämä hallitus on tällä saralla tehnyt erittäin hyvää työtä, ja siitä kiitokset.

Sitten toinen asia liittyy asumiseen. Meillä on varsinkin kaupunkiseuduilla iso haaste asumisen hinnan kasvun kanssa, ja senpä takia tarvitsemme valtiolta erityistä tukea kohtuuhintaisten asuntojen rakentamiseen. Ja rohkenen sanoa, että tulevilla hallituksilla on tässä myöskin kirittämisen paikka: meidän täytyy tätä määrää vain nostaa vuosi vuodelta. Kiitän myöskin valtiovarainvaliokunnan ympäristöjaostoa valiokuntatyöstä, jossa panostimme erityisesti asumisneuvontaan, koska tänä aikana, kun asumisen kustannukset ja energian kustannukset ovat varsin kovassa nousussa, tarvitsemme myös paljon neuvontaa asukkaille, kun he hakevat tukea näiden energian hintojen kompensoimiseen.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Simula.

14.13 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostaisin keskusteluun ampumaradat, sillä ne eivät ensisijaisesti ole ympäristö- vaan maanpuolustuksellinen kysymys, ja siitä huolimatta nimenomaan ympäristölainsäädännöllä vaikeutetaan ampumaratojen perustamista sekä ylläpitoa, sillä ympäristövaatimukset ja byrokratia ovat aivan liian tiukkoja. Ehdotin ampumaradoille lisättäväksi rahoitusta, jotta nykyisiä ratoja saataisiin pidettyä yllä ja uusia perustettua. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaalla on upea uusi ampumaratahanke, Ruutikangas, ja se on mukavasti nyt saanut tarvitsemaansa rahoitusta eri tahoilta. On muistettava, että isojen hankkeiden lisäksi tarvitaan myös pieniä ampumaratoja. Mikäli ratoja on liian vähän ja ne sijaitsevat tarpeettoman kaukana metsästäjistä, reserviläisistä ja muista ampumaharrastajista, ampumataittoa ei kyetä ylläpitämään. Se on iso

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

ongelma. Ampumaratojen määrän kasvattamiseksi tarvitaan lisää rahoitusta ja ympäristövaatimusten kohtuullistamista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Pelkonen.

14.14 Jaana Pelkonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Luonto- ja lähimatkailu ovat viime vuosina kasvattaneet suosiotaan entisestään, ja uskon tämän trendin jatkuvan myös tulevaisuudessa, kun turismi tulee entistä enemmän puhtaan ilman ja puhtaan luonnon perässä. Kuten tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstäkin käy ilmi, on hienoa, että vuosien 20—22 määräaikaisella rahoituksella on saatu maksettua lähes kokonaan virkistyskäytön retkeily- ja opastuspalvelujen korjausvelka ja lisäksi parannettu digitaalisia palveluja ja myös tehty merkittävä panostus muun muassa kansallispuistoihimme. Uutta korjausvelkaa ei luonnollisestikaan saa päästää syntymään, ja meidän täytyy varautua siihen, että kansallispuistojemme ja luontokohteidemme kulkureitit ovat tulevaisuudessakin kunnossa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kivelä.

14.15 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla vahvistui se, mistä ennakkotiedot jo varoittivat: maankäyttösektori muuttui ensimmäistä kertaa nielusta päästölähteeksi. Tämä tarkoittaa, että metsien hakkuut ovat liian suuret. Me tarvitsemme metsiä meidän ilmastopolitiikassa onnistumiseen, ja minun ja koko meidän vasemiston ryhmän vaatimus on nyt, että hallituksen on reagoitava tähän.

Me tarvitsemme hiilinielun pelastuspaketin. Me olemme tänään esittäneet useita toimia, joilla tähän tilanteeseen voidaan puuttua ja joita pitää nyt pikaisesti edistää. Ilman lisätoimia me emme pääse hiilineutraaliuteen vuonna 2035 ja tähän tavoitteeseen olemme sitoutuneet ja tämän tavoitteen olemme vieneet lakiin, ja näitä lisätoimia täytyy nyt tehdä pikaisesti.

Ylipäättänsä me tarvitsemme lisää keinoja, joilla samanaikaisesti tuetaan maaseudun elinkeinoja ja jotka vievät meidän ilmastotyötä oikeaan suuntaan. Ilmastokriisi ei ole kadonnut yhtään mihinkään, ja on meidän vastuullamme tehdä nyt riittävät toimet. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sjöblom.

14.16 Ruut Sjöblom kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiertotaloutta tulee kehittää, ja siihen tulee panostaa aiempaa enemmän. Kiertotaloudessa tuotteiden ja materiaalin arvo säilytetään mahdollisimman pitkään ja jätemäärä pyritään minimoimaan. Kiertotalous onkin toimintamalli, jossa tuotanto ja käyttö suunnitellaan siten, että jätettä ei synny vaan materiaalit ja niiden arvo säilyvät mahdollisimman pitkään kierrossa. Kiertotalouden mukainen toimintamalli auttaa myös luomaan työpaikkoja, kasvattaa luonnon ja ympäristön hyvinvointia sekä edistää ympäristönsuojelua.

EU:n kiertotalouden toimenpideohjelmassa keskeisiä kiertotalouskohteita ovat tekstiilit ja rakentaminen. Tekstiiliteollisuuden tuotteet muodostavat merkittävän osan ihmisen käyttämistä kulutustavaroista, ja tekstiiliteollisuudella on iso rooli sekä maailmantaloudessa että myös merkittävien ympäristöongelmien ja päästöjen lähteenä. Esimerkiksi Ellen MacArthurin säätiön mukaan 73 prosenttia maailmassa valmistetuista vaatteista päätyy

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

kierrätyksen sijaan kaatopaikalle. Suomessa käytöstä poistetaan vuosittain noin 70 miljoonaa kiloa tekstiiliä, josta vain murto-osa päätyy kierrätykseen.

Nyt onkin erityisen tärkeää huomioida, että innovatiivista toimintaa syntyy kiertotalouden piiriin. Kiertotalouden edistämiseksi tarvitaan selkeää ja yhdenmukaista lainsäädäntöä sekä myös taloudellisia kannusteita.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

14.17 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nostettu aiemmissa puheenvuoroissa luontomatkailun, virkistytymisen ja retkeilyn merkitys. Nostaisin esiin alueellisesta yhdenvertaisuudesta sellaisen ongelman, kun tulen itse Etelä-Karjalasta, joka on ainut maakunta, jossa ei ole Metsähallituksen ylläpitämää kansallispuistoa, että kun tämä hallitus on todella ansiokkaasti panostanut retkeilyinfran korjausvelka- ja muihin investointeihin, niin meillä on siis yksi maakunta, jossa tästä retkeily- ja matkailupalveluitten tuottamisesta huolehtii säätiö, jota rahoittavat alueen kunnat.

Meillä toki olisi toiveita siitä, että kansallispuisto saataisiin myös Etelä-Karjalaan. Tässä on ollut myös esitys, että tämmöinen Haarikon alue, joka on monille tuttu tästä Metsän tarina -elokuvasta, olisi sovelias paikka, mutta pinta-alaltaan se ei ole sitten toistaiseksi ympäristöministeriön kriteereitä täyttänyt, mutta olisi toiveissa, että myös meidän maakunnasta jatkossa tällainen Metsähallituksen hallinnoima kansallispuisto löytyisi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

14.19 Ari Koponen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Metsästäjäliiton 100 000 euron apu lämmittää kyllä sydäntä. He pitävät yllä eräperinteitä ja suomalaista metsästyskulttuuria, mikä on monelle tärkeä elinvoiman ylläpitäjä ja mikä yhdistää eri sukupolvia ja myös ihmisen ja metsästyskoiran välistä yhdessä tekemistä. Tämä oli erittäin positiivinen asia.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Torniainen.

14.19 Ari Torniainen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tällä eduskuntakaudella on todellakin panostettu ympäristön- ja luonnonsuojeluun aiempaa enemmän — erittäin hyvä asia. Myöskin retkeilyreitistöjä ollaan ympäri Suomen parannettu huomattavasti ja saatu sitä korjausvelkaa kurottua umpeen. Se on ollut myöskin ympäristövaliokunnan yksi painopistealue.

Sitten, kun puhutaan Itämeren suojelusta, joka on erittäin hyvää — ja sinne nytten tässäkin budjetissa kohdistetaan lisäpanostuksia — itse haluaisin nostaa esille myöskin sisävesistöjen tilan. Jatkossa meillä tulisi olla enemmän panostuksia myöskin siihen, että sisävesistöjä saadaan parempaan tilaan. Siellä on todella huolestuttavia tilanteita monessa maakunnassa ja monissa vesistöissä. Se on yksi tärkeä asia.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi haluan todeta asumiseen ja asuntorakentamiseen liittyen, että kyllä kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarvitaan myöskin jatkossa entistä enemmän, etenkin täällä pääkaupunkiseudulla ja myöskin suurissa kasvukeskuksissa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

14.20 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka ympäristöministeriön hallinnonalan talousarvio on pääluokista pienin, on ympäristöministeriöllä ohjausroolinsa myötä todella suuri merkitys aikamme vakavimpien kriisien, ilmastomuutoksen ja luontokadon, ratkaisemisessa. Nämä kriisit kytkeytyvät tiiviisti yhteen, ja siksi myös ratkaisut on sovittava yhteen. Molempien ratkaisemiseen liittyy olennaisesti se, miten meidän metsiä käytämme.

Eilen saimme tosiaan vakavan vahvistuksen sille, että metsien ja maaperän muodostama maankäyttösektori oli viime vuonna hiilinielujen sijaan päästölähde. Tärkeimmät syyt tähän hiilinielujen katoamiseen ovat runsaat hakkuut, puuston kasvun aleneminen ja metsämaan ojitettujen turvemaiden päästöjen kasvu. On selvää, että tarvitsemme nyt mittavan pelastuspaketin hiilinieluille.

Haluankin kiittää ministeri Ohisaloa, joka on esittänyt pelastuspaketin valmistelua jo kesällä pikaennakkotietojen tultua julki. Maankäytön muutosmaksun valmistelu käynnistettiin tuolloin ja rahaa lisättiin ilmastokestävään metsänhoitoon. Lisäksi käynnistettiin selvitys metsälain uudistustarpeista ilmastönäkökulmasta, ja tätä työtä varmasti nyt ministerin johdolla myös jatketaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Hopsu.

14.22 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kestävän yhteiskunnan rakentaminen vaatii toimenpiteitä myös kasvatuksessa ja koulutuksessa. Yli 20 ympäristö- ja koulutusalan järjestöä on jo vuodesta 2019 asti ehdottanut Kestävä koulu -ohjelman perustamista, ja ne ovat sitä jo valmistelleet pitkälle — tämä on vähän Liikkuva koulu -ohjelman tapaan. Näistä järjestöistä nyt esimerkiksi järjestö nimeltä FEE saa 100 000 euron rahoituksen, Luonto-Liitolle tulee 400 000 euron rahoitus, joka kohdentuu erityisesti harrastusten Suomen mallin toteuttamiseen, sillä lapset ja nuoret itse ovat toivoneet lisää juuri näitä luontoharrastuksia. Tällä rahoituksella mahdollistetaan myös leirikouluja, joissa nimenomaan on luonto- ja ympäristöpainotus.

Kestävän kehityksen taidot tulisivat tällaisen kokonaisohjelman myötä osaksi koulujen arkea ja toimintakulttuuria, ja sillä mahdollistettaisiin myös opettajien täydennyskoulutus. Tämä rahoitus on nyt hyvä alku tälle, ja toivottavasti seuraava hallitus huolehtii ohjelman toimeenpanosta.

Puhemies Matti Vanhanen: Minun kirjanpitoni mukaan kaikki vastauspuheenvuoropyynnöt ovat täyttyneet. Siirrytään puhujalistaan. — Edustaja Kivelä.

14.23 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriön työ kestävän tulevaisuuden turvaamisen kannalta on meidän prioriteettilistan aivan kärjessä. Kuten täällä tuli esille, niin ministeriö vastaa ilmastotavoitteiden ja hiilineutraaliuden saavuttamisesta, ministeriö vastaa luontokadon pysäyttämisestä ja kestävän kehityksen koordinoinnista. Samaan aikaan ympäristöministeriön budjetti on tosiaan hallinnonaloista pienin, vaikka nämä ministeriön ohjausvastuulla olevat asiat ovat aivan tärkeimpien joukossa sen suhteen, mitä meidän valtion tasolla pitää saada aikaiseksi. Myös minun mielestäni on hienoa, että luonnonsuojeluun on tällä kaudella osoitettu historiallisen paljon rahaa ja ilmastotyötä on tehty, mutta samaan aikaan on myös totta, että tarve olisi vieläkin suurempi, koska nämä haasteet ovat niin massiivisia.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Suojeluohjelmien rahoitus on tietenkin aivan keskeisessä asemassa tässä käsittelyssä, jos me haluamme suojella suomalaista luontoa ja estää luontokatoa. Myös valtiovarainvaliokunta korostaa, että hallituksen tulee nyt huolehtia asetettuja tavoitteita vastaavasta rahoituksesta. Kiitos siitä valtiovarainvaliokunnalle.

Haluan tässä yhteydessä myös nostaa esille, että Luontopaneeli onkin ehdottanut, että luonnonsuojelun rahoitus tulisi sitoa bruttokansantuotteeseen ja osoittaa — heidän esityksensä on — puolesta prosentista prosenttiin bkt:stä suojelu- ja ennallistamistoimiin. Tämä on mielestäni hyvä ehdotus.

Lopuksi haluan myös kiittää valtiovarainvaliokuntaa siitä, että valiokunta nyt tässä kohottaa tosiaan lisää melkein miljoonan avustuksia järjestöille, kuten Luonto-Liitolle ja Vuokralaiset ry:lle, jotka tekevät tärkeää työtä, joka todella maksaa itsensä moninkertaisesti takaisin. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Elo.

14.25 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Montrealissa neuvotellaan parhaillaan maapallon tulevaisuudesta, kun käynnissä on YK:n luontokokous COP 15, ja tältä kokoukselta odotetaan merkittävää käännettä globaaliin luontopolitiikkaan. Se, onnistutaanko luontokato pysäyttämään, on ihmiskunnalle kohtalonkysymys, ja täällä Suomessa tietysti vastaamme ennen kaikkea siitä, miten Suomen luontoa suojellaan.

Haluan myös tässä vielä kertaalleen todeta sen, että tämän hallituksen aikana luonnonsuojelun eteen on kuitenkin tehty historiallisen paljon töitä ja ollaan satsattu historiallisen paljon rahaa, ja nyt vielä tässä viimeisessä budjettiriihessä lisättiin kuuden miljoonan euron suuruinen ylimääräinen korotus, ja se tulee myös tarpeeseen. On tärkeätä, että vapaaehtoisia toimia luonnonsuojeluun on vauhditettu ja jatketaan myös ensi vuonna Helmi- ja Metso-ohjelmien rahoituksella, ja todella toivon, että tämä työ jatkuu sitten myös seuraavalla hallituskaudella.

Viime tiistaina tässä salissa hyväksytty uusi luonnonsuojelulaki vahvistaa ymmärrystämme parhaista keinoista, tieteeseen perustuvista keinoista, uhanalaisen luontomme vaalimiseksi ja tuo myös uusia keinoja, kuten vapaaehtoisen ekologisen kompensaaation, jota esimerkiksi kunnat ja yritykset voivat omassa toiminnassaan hyödyntää. Eli monin tavoin meidän täytyy päästä uudelle tasolle luonnonsuojelutoimissa ja -keinoissa, ja sitä työtä tällä hallituskaudella on tehty, mutta työtä vielä riittää ja sitä tulee jatkaa.

Arvoisa puhemies! Tärkeää on myös, että nyt akuutin energiakriisinkin keskellä jatkamme vihreän siirtymän vauhdittamista ja että ensi vuoden talousarviossa jatketaan satsauksia puhtaisiin energiahankkeisiin ja vetytalouteen. Tärkeää on myös se, että tukia energiaremontteihin ja öljylämmityksestä luopumiseen jatketaan, autetaan kotitalouksia kestävämpiin energiaratkaisuihin, ja tähän on mittavasti rahaa myös varattu. Samoin on tärkeää, että hallitus on sitoutunut myös täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä asuinrakennusten energia-avustusten rahoituksen riittävyyden turvaamiseen.

Myös ilmastolaki itsessään ja sen täydennys, joka hyväksyttiin täällä, tuovat kunnille velvoitteen laatia ilmastosuunnitelmia. Näin saamme myös kaikki kunnat mukaan ilmastotyöhön. Osa kunnista toki on toiminut tässä etupainotteisesti, ja siitä kiitos heille.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä muutama sana vesiensuojelusta: Siinä meillä edelleen riittää tekemistä. Itämeri ja erityisesti Saaristomeri vaativat edelleen toimia ja huomiota, jotta saadaan niiden tila paranemaan. Maatalouden päästöjen saaminen kuriin on tässä

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

avainkysymys, ja sen takia on tärkeätä, että esimerkiksi lannan kiertotaloutta nyt sitten vauhditetaan tällä hallituksen esityksellä.

Ja lopuksi kiitan myös näistä ympäristö- ja luontojärjestöille osoitetuista lisärahoista, jotka todella tulevat tarpeeseen. Myös luonto- ja ympäristöpuolella kolmannen sektorin työ on äärimmäisen tärkeätä kansalaisjärjestöjen työtä vauhdittamaan ja sparraamaan luonto- ja ilmastotyötä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kettunen poissa. — Edustaja Simula.

14.29 Jenna Simula ps: Arvoisa puhemies! Ampumaratojen tilanne todellakin on huonontunut Suomessa viimeisen vuosikymmenen aikana radikaalisti. Pienempiä ratoja on suljettu ja toimintaa keskitetty. Yhtenä suurimpana syynä ratojen sulkemiselle ovat ympäristövaatimukset, jotka ovat tällä hetkellä aivan liian kireitä. Viimeistään muuttuneen maailmantilanteen vuoksi suunta on nyt ripeästi käännettävä. Luvitukseen ja itse ampumaratoihin kaivataan kipeästi lisää rahoitusta, ja tavoitteena tulee olla ratojen määrän nostaminen vähintään tuhanteen rataan. Tämä on toivottavasti kaikkien puolueiden yhteinen tavoite.

Ampumataito ei pysy harjoittelematta yllä. Kun ampumaharjoittelu keskittyy ampumaradoille eikä yksityisten omistamille maille, se on myös ympäristön kannalta kestävämpää. Ampumaratoja käyttävät metsästäjien ohessa myös muut ampumaharrastajat ja totta kai reserviläiset. Puolustusministeri Kaikkonen totesi oman pääluokkansa käsittelyssä suoraan, että puolustushallinnon mielestä ampumaratojen määrää Suomessa pitäisi kasvattaa ja byrokratiaa vähentää — tämä kun on ennen kaikkea maanpuolustuksellinen kysymys, ja se pitäisi ympäristöministeriössäkin viimein ymmärtää.

Arvoisa puhemies! Ympäristölupabyrokratia ja -vaatimukset eivät ulotu pelkästään ampumaratoihin vaan vaikuttavat myös yrityksiin ja ihmisiin muutoinkin. Se on yksi syy, miksi meidän perussuomalaisten mielestä maa- ja metsätalousministeriö sekä ympäristöministeriö pitäisi yhdistää yhdeksi ministeriöksi. Ympäristöministeriössä ei oteta huomioon näitä maanpuolustuksellisia näkökulmia, ei metsästäjien tarpeita eikä usein kuunnella kyllä muutenkaan paikallisia ihmisiä tai yrittäjiä metsäteollisuudesta puhumattaakaan. Ympäristöministeriö elää ikään kuin omassa kuplassaan, ja sillä tavoin suojellaan ihminen ulos luonnosta ja ajetaan kilpailukykyämme alas. Tämä ei varmastikaan ole ollut ympäristöministeriötä perustettaessa se perimmäinen tarkoitus.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koponen, Ari.

14.31 Ari Koponen ps: Arvoisa puhemies! Suomen metsät ovat erittäin hyvässä kunnossa, ja kiitos siitä metsänomistajille sekä yrityksille, jotka vastuullisesti käyttävät näitä metsiä. Jos jotkut, niin juuri suomalaiset osaavat metsänhoidon, vaikka täällä eduskunnassa välillä kuulostaa, ettei näin muka olisi.

Yhdyn edellisestä puheenvuorosta täysin tähän ampumaratojen tilanteeseen, ja toivon tosiaan, että näitä ampumaratojen määriä saadaan kasvatettua Suomessa. Se tulisi erittäin suureen tarpeeseen juuri tällä hetkellä.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Huru.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

14.32 **Petri Huru ps:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Perussuomalaisten eduskuntaryhmä haluaa panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle vaan myös yli vaalikausien ulottuvalle ajalle. Tämä edellyttää rakenteellista uudistusta ja uudenlaista ajattelua, jotta nykyiset epäkohdat yhteiskunnassamme voidaan korjata ja kansalaisia jakava eriarvoistumiskehitys pysäyttää, etenkin ylikireän ilmastopolitiikan ja puhtaasti ideologisten vihervaateiden osalta.

Toisin kuin hallituksen perussuomalaisten eduskuntaryhmän politiikan ytimessä ja sen lähtökohtana on aina suomalaisten kansallinen etu. Ketään ei jätetä yksin. Kaikille suomalaisille taataan hyvät edellytykset menestymiseen työn ja yrittämisen kautta. Puolustamme toiminnallamme myös kotimaisten yritysten kilpailukykyä ja huoltovarmuutta.

Perussuomalaisten valiokuntaryhmä oudoksuu kovasti siitä, että lähes kaikissa talousarvion toimenpiteissä on huomioitu niiden ilmastovaikutukset ylikireää ilmastopolitiikkaa mukaillen. Hallitusohjelman mukaan energia- ja ilmastopolitiikan päästövähennystavoitteiden on vastattava kansalliseen hiilineutraalisuustavoitteeseen, jonka mukaan Suomen tulee olla hiilineutraali vuonna 2035, vaikka se vaatii laaja-alaisia toimenpiteitä, joissa kär sijinä ovat Suomen kansa sekä kotimainen elinkeinoelämä, jolle hallituksen toimet aiheuttavat suoranaista kilpailukykyhaittaa. Tästä hyvä esimerkki on sähköistämisen tuki, jossa maksamme vähemmän tukea kuin kilpailijamaamme, jotka hyödyntävät siis EU:n maksimia. Tämän johdosta sekä valiokuntaryhmä että eduskuntaryhmä esittävät, että ainoa tie ulos Venäjän hyökkäyssodan synnyttämästä energiakriisistä on vihreän siirtymän keskeyttäminen ja sinivalkoisen siirtymän ottaminen sen tilalle.

Perussuomalaiset eivät hyväksy vihreiden investointien kiihdytyskaistaa, jossa vihreän siirtymän investointeja nopeutetaan tehostamalla ympäristölupien ja ympäristöllisten arviointien käsittelyä ohi muiden tärkeiden investointien, jotka tämän johdosta uhkaavat viivästyä. Tässä on yhteisiä hankkeita ympäristöministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön kesken. Tämän johdosta edellytämme, että epämääräisiin edellä mainittuihin ilmastoprojekteihin vaalikauden aikana tehty rahalliset lisäykset poistetaan, kuten esimerkiksi Ilmastorahasto.

Perussuomalaiset ovat huolissaan etenkin metsäteollisuudelle tehdyistä lisärajoitteista ja -vaateista, kuten ennallistamisasetus ja Fit for 55 -paketti, mitkä vaikuttavat nekin vientiteollisuuden kilpailukykyyn, varsinkin kun teollisuus ajetaan muutoinkin ahtaalle energia- ja ilmastopoliittisilla toimenpiteillä. Lisäksi istuva hallitus luo omilla ilmastopoliittisilla lisäkiristyksillä epävarmuutta sekä ennakoimattomuutta sektorille kokonaisuudessaan. Tulee myös muistaa, että EU tavoittelee hiilineutraaliutta vasta vuoteen 2050 mennessä, ja siten hallitus pyrkii tavoitteeseen jo vuonna 2035 eli jopa 15 vuotta EU:ta aikaisemmin. Tähän liittyen huomautamme, että näillä näkymin edes EU ei tule pääsemään omaan vuositavoitteeseensa.

Perussuomalaiset haluavat, että asiat laitetaan tärkeysjärjestykseen. Tällä hetkellä sähkö on niin kallista, että se vaikuttaa myös vihreisiin investointeihin. Koska energian hinta vaikuttaa kaikkeen, emme voi ikään kuin noukkia rusinoita pullasta, vaan tulee katsoa kokonaisuutta, ja se kokonaisuus tarvitsee nyt sinivalkoista siirtymää.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Haluan vielä kiittää edustaja Simulaa esille nostamastaan huolesta ampumaratojen määrän laskemisesta. Tähän tulisi hallituksen kiinnittää huomiota ja tehdä toimia, joiden myötä ampumaratojen määrä saadaan kasvuun. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Sjöblom.

14.36 Ruut Sjöblom kok: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on maailmanlaajuinen ja vakava kriisi, johon meidän on välttämätöntä tarttua voidaksemme jättää lapsillemme ja lapsenlapsillemme elinkelpoisen maailman. Meillä ei ole oikeutta käyttää maailman luonnonvaroja siten, että tuhoamme tulevien sukupolvien mahdollisuudet hyvään ja ihmisarvoiseen elämään. Kyse on lastemme tulevaisuudesta ja myös oikeudenmukaisuudesta.

Hallitus on linjannut, että Suomen tulisi olla vuoteen 2035 mennessä hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta. Tavoite on varsin kannatettava, mutta siihenkään ei päästä ilman kovaa työtä ja rakenteellisia uudistuksia. Olennainen osa näitä uudistuksia on kiertotalouden edistäminen, jotta pystymme vähentämään esimerkiksi uusiutumattomien tai hitaasti uusiutuvien tai muuten ympäristölle raskaiden raaka-aineiden kulutusta.

Yksityiset investoinnit tarvitaan liikkeelle, ja silloin on huolehdittava sujuvasta luvituksesta, osaavasta työvoimasta sekä työvoiman kannustavuudesta. Luvitusta ei nopeatempoisesti lisäämällä ja kasvattamalla vaan aidolla sujuvoittamisella, esimerkiksi keskittämällä ympäristölupien myöntäminen yhdelle kansalliselle lupaviranomaiselle. Viimeistään nyt, keskellä pahaa energiakriisiä, olisi saatava energiainvestointien kaavoitukseen sekä rakennus-, ympäristö- ja vesilupiin liittyvät prosessit ja käytännöt nykyistä sujuvammiksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

14.38 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin muutama sananen näistä ilmastotoimista ja niiden vaikutuksista kilpailukykyyn. Tilannehan on nimenomaan niin, että suomalaisten yritysten kilpailukykyyn vaikuttaa ratkaisevasti se, kuinka pystymme kannustamaan yrityksiä kehittämään uutta energia- ja ympäristöteknologiaa ja tarjoamaan ratkaisuja maailmalle, joka kipeästi kaipaa näitä ratkaisuja, ja kuinka niitä saadaan myytyä maailmalle.

Lisäksi kilpailemme globaaleista teollisuusinvestoinneista, ja kun eri kansainväliset yritykset miettivät sijoituspaikkaa investoinneille, ratkaisevana nykyään on esimerkiksi se, mistä löytyy vähäpäästöistä energiaa ja missä toisaalta pystytään todentamaan se, että raaka-aineita pystytään tuottamaan kestäväällä tavalla. Joten ehdottomasti Suomen kilpailukykyä kokonaisuutena vahvistaa se, että olemme edelläkävijöitä ilmaston-, ympäristön- ja luonnonsuojelutoimissa. Nämä eivät ole vastakkainasettelun tilanteessa vaan nimenomaan vahvistavat toisiaan, ja tämä on hyvä ymmärtää. Missään tapauksessa meidän ei pidä jarruttaa vihreää siirtymää vaan vahvistaa sitä, koska silloin olemme paljon paremmin suojautuneina siltä. Jatkossakin on ihan selvää, että fossiilienergian käyttöä täytyy vähentää ja sen hinnannousulta suojautua, joten meidän kannattaa nimenomaan tässäkin energiakriisin tilanteessa huolehtia siitä, että investointien toimintaympäristö säilyy vakaana ja meillä on näkymää siitä, että näitä määrätietoisesti toteutetaan. Millään muulla tavalla toimimalla emme pysty vakuuttamaan meidän yrityksiämme siitä, että heidän kannattaa koko ajan panostaa tähän jatkossakin.

No, sitten muutama sananen Saimaasta.

Haluan kiittää valiokuntaa siitä, että täällä mietinnössä on hyvin nostettu esiin se, että Saimaan norppasaaristo on lisätty Suomen kansallisten maailmanperintökohteiden aieluetteloon ja sille halutaan Unescon maailmanperintökohteen status. Jatkossa on syytä huoleh-

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

tia, niin kuin valiokuntakin täällä toteaa, että kun tämä hanke jatkuu, sille myönnetään rahoitus, jotta pystytään edistämään sitä, että tulevaisuudessa sitten meillä olisi Saimaan norppasaaristo Unescon maailmanperintökohteena. Tällä hetkellä tilanne on se, että Suomessa on ainoastaan yksi tällainen luontomaailmanperintökohde, ja tämä olisi sitten toinen. On ihan selvää, että sen kansainvälinen merkitys on todella suuri, ja se vahvistaisi myöskin meidän luontomatkailun brändiä. Sen lisäksi se tietenkin toisi vakautta Saimaan herkän luontoympäristön suojeluun ja myöskin näitten maailman uhanalaisimpien hylkeitten, saimaannorppien, suojeluun.

Tätä hanketta on esitelty paljon Saimaan alueella, ja se on herättänyt valtavasti kiinnostusta, ja on ollut erityisen mieleistä huomata se, kuinka positiivisesti nimenomaan yrittäjät ovat suhtautuneet tähän. Täällä eduskunnan Kansalaisinfossa järjestetyssä tilaisuudessa oli puhujana Suomen Yrittäjien toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen, joka siellä totesi, että tämä hankehan on suorastaan lottovoitto yrittäjille. Tämäkin lausunto vahvistaa sitä, että luonnonsuojelutyö on nimenomaan myöskin osa elinvoimaisuustyötä.

Nostaisin vielä täältä valiokunnan mietinnöstä kohdan, jossa puhutaan asuntorahastoista myönnettävistä avustuksista ja siitä, että meidän pitää huolta siitä, että meillä on kohtuuhintaista asumista. Tähän vielä yksi sellainen näkökulma, joka harvoin ehkä keskusteluissa näkyy. Eilen puhuttiin OKM:n pääluokan kohdalla siitä, että tarvitsemme vahvasti enemmän osaajia Suomeen. Tarvitsemme sekä suomalaisia tutkinto-opiskelijoita että myös kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita, ja arvioiden mukaan meidän pitäisi kymmenessä vuodessa kolminkertaistaa ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoitten määrä, jotta pystymme vastaamaan tähän työvoimatarpeeseen. Siinä tietenkin täytyy huolehtia, jotta tämä toteutuu, monenlaisistakin asioista, sujuvoittaa lupaprosesseja ja muuta, mutta yksi seikka, joka kuuluu tähän nyt keskustelussa olevaan pääluokkaan tämän teeman osalta, on kohtuuhintainen asuminen. Eli aika monessa yliopistokaupungissa, esimerkiksi kotikaupungissani Lappeenrannassa, on tilanne se, että näitä kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita olisi tulossa huomattavasti enemmän, mutta haasteena on se, että ei ole tarjolla kohtuuhintaista asumista. Tässä on tullut kynnykseksi muun muassa se, että kun näitä avustuksia pohdittaessa katsotaan, että esimerkiksi Lappeenrantaakin on maantieteellisesti laaja kaupunki, siellä tarkastellaan sitä koko maantieteellistä aluetta, koko kaupungin aluetta, niin sitten tätä rahoitusta ei ole saatu, vaikka nimenomaan, jos on kysymys tällaisista kansainvälisistä opiskelijoista ja opiskelijoista ylipäänsä, heidän asumistarpeensa hyvin spesifisti kohdistuu siihen, että sitä asumista pitäisi löytyä kohtuullisen matkan päästä yliopistosta, joukkoliikenteellä kohtuullisesti saavutettavissa olevalta alueelta, ja silloin tässä rahoituksen tarkastelussa tätä seikkaa ei ole huomioitu, että tässä on tällainen spesifi tarve. Eli tämän halusin nostaa tässä vielä esille. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

14.44 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Tässä budjettikirjassahan on tietysti yksi huomionarvoinen asia, se, että yli kahdeksan miljardia on alijäämää. Ja tietysti ympäristöhallinnonalan budjetti on neljän vuoden aikana liki kaksinkertaistunut, ja jos oikeasti kanssa olisi tämän puolella, niin voisi luulla, että tätä ajaneiden puolueiden kannatus olisi nykyistä korkeampi.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Täällä on esimerkiksi just tällaisia ongelmia kuin se, että pakotetaan kuntia tekemään ilmastosuunnitelmat. Ne tulevat tekemään tietenkin sen ohjelman, mutta eihän niillä raukoilla ole rahaa toteuttaa sitä, eli kaikki jää sellaiseksi unelmahötköksi.

Joka tapauksessa tässä ilmaston parantamisessa tulee käymään näitten toimien takia niin, että tästä ei tule oikein mitään, koska tästä tulee enemmänkin viherpesua. Hyvänä esimerkkinä on muovinkierrätys. Se on järjetöntä touhua, kuinka paljon käytetään fossiilista polttoainetta erillisen muovin keräämisen järjestelmässä, mitä sitten kuitenkin suurimmaksi osaksi vielä pistetään edelleen uuniin toisella puolella Suomea eikä siinä viereisessä lämpövoimalassa. Sama asiahan on vaatekierrätyksen kanssa: niitä keräillään purkkien kanssa kuorma-autoilla ja kuskailaan ensin jäteasemille, ja siellä ne käsin lajitellaan, viedään toiselle puolelle Suomea ja taas ne käsin lajitellaan, ja sittenhän ne vedetään koneesta läpi, niin että niistä tulee kuitua. Mutta kun harmittavasti ei ole kuin osalle siitä kuidusta minäkäänköisiä markkinoita, niin sitten ne viimeinään kuitenkin sielläkin taas poltetaan energiaksi. Maailma ja luontohan ei tällaisesta asiasta kyllä kiitä — voihan se tietysti näyttää siltä.

Sama homma on siinä, että olen toukokuusta asti yrittänyt ympäristövaliokunnan jäsenenä päästä tapaamaan ympäristöministeriä. Jollen väärin muista, niin tuo salissa istuvakin väliaikainen ympäristöministeri Kari taisi olla siinä jo jossain vaiheessa, kun koetin saada tapaamista — en ole siitä ihan täysin varma, ehtikö Ohisalo sitten tulla siinä kohtaa. En yksinkertaisesti ole päässyt tapaamaan edes avustajaa — tai olisin päässyt eilen. Onko siitä enää mitään hyötyä asialle tässä vaiheessa hallituskautta, että minä pääsen tässä kohtaa keskustelemaan siitä, kuinka me tuhotaan luontoa kускаamalla jääkaappeja ja pakastimia Ruotsiin sen takia, että meidän oma lainsäädäntö on pielessä? Mutta ei, vihreitten ympäristöministeri ei ole valmis tapaamaan ympäristövaliokunnan jäsentä tällaisessa asiassa, kun 20 vuotta alalla olleena tiedän, miten järjestelmä toimii. En pääse edes tapaamaan. En usko oikeasti tämän maan ympäristöarvojen parantamiseen, tämä on pelkkää viherpesua.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Torniainen.

14.47 Ari Torniainen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun keskustellaan ympäristöministeriön hallinnonalasta, niin tietysti tässä puheenvuorot jakaantuvat. Me puhutaan luonnonsuojelusta, ympäristöasioista ja sitten toinen iso sektori on asuminen ja asuntotuotanto, ja nämä asiat kytkeytyvät toisiinsa hyvin paljon. Niissä olisi varmaan kummassakin osiossa paljon keskusteltavaa. Haluan vain todeta, että kun puhutaan luonnonsuojelusta ja ympäristöasioista ja metsistä, niin kyllä keskusta korostaa, että metsäpolitiikka ei kuulu EU:lle vaan se on kansalliseen päätöksentekovaltaan kuuluva asia ja sitä linjaa tulee Suomessa noudattaa edelleen.

Sitten kun puhutaan asumisesta ja asuntorakentamisesta, niin asuminen ja asunto on meille jokaiselle tärkeä asia ja jokaiselle kuuluu oikea oma asunto, olkoon se sitten vuokra-asunto tai omistusasunto tai osuuskunnan kautta tuleva asunto. Itse koen, että asunnottomuus on semmoinen iso asia, jonka poistamiseen meidän pitää panostaa entistä enemmän, jotta jokaisella on yösija, mihin hän illalla pääsee menemään.

Kohtuuhintainen asuntotuotanto on äärettömän tärkeä asia. No mitä se kohtuuhintainen asunto tai kohtuuhintainen asuminen sitten on? Se vaihtelee eri puolilla Suomea hyvinkin eri tavalla. Se on erilaista täällä pääkaupunkiseudulla kuin vaikkapa kun mennään Kainuuseen tai on jossakin Varsinais-Suomessa. Mutta kohtuuhintainen asuntotuotanto on tärkeä

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

asia, ja itse toivon, että MAL-sopimusten kautta saadaan entistä enemmän kohtuuhintaista rakennustuotantoa. Valtio ei yksin pysty kohtuuhintaista asuntotuotantoa rakentamaan, vaan sen tekevät rakennusliikkeet ja rakennuttajat, ja kyllä kunnilla on iso osa siinä, miten kunnissa kaavoitetaan niitä rakennuspaikkoja, joihin rakennetaan aikanaan.

Arvoisa puhemies! Itse toivon, että tähän kohtuuhintaiseen asuntotuotantoon kiinnitetään huomiota etenkin pääkaupunkiseudulla ja suurissa kaupungeissa, mutta myöskin MAL-sopimusten tapaisia sopimuksia tulee kehittää kaikissa maakuntakeskuksissa ja maakuntakeskusten läheisyydessä.

Sitten vielä tästä hallituksen budjettiesityksestä haluan nostaa esille sen, että tässä panostetaan edelleen öljylämmityksen vaihtajille osoitettuihin tukiin, jotka pienentävät hiilijalanjälkeämme ja luovat myöskin työtä erityisesti lvi-alan ja rakennusalan yrityksille. Tätä toimintaa kun on, niin itse toivon, että myöskin kansalaisten neuvontaan ja opastukseen panostetaan, niin että ihmiset tietävät, miten näitä avustuksia voi hakea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

14.50 Vilhelm Junnila ps: Herra puhemies! Yleensä kun mainitaan ampumarata, ajatellaan, että se liittyy maanpuolustukseen, mutta keskusteltaessa puolustusministeri Kaikkosen ja alan toimijoiden kanssa on käynyt ilmi, että tämä on yhä enemmän ympäristöministeriön hallinnonalaan kuuluvaa asiaa.

Keskeisin ongelma tällä hetkellä on se, että kansallisesti on linjattu, että tavoite on tuhat ampumarataa, mutta ongelma liittyy vuoteen 1997, jolloin on asetettu ohjearvot melulle radan läheisyydessä. Otan esimerkiksi Liedon, jossa oleva ampumarata on toiminut jo vaikka kuinka kauan, useita vuosikymmeniä, ja nyt viime vuosina joku oli onnistunut saamaan vapaa-ajan asuntonsa sinne lähistölle. Tästä asiasta on sitten niin kunnassa kuin ministeriössä kuin sitten oikeusasteita myöten taisteltu, ja oikeusasteet ovat tulkinneet tätä vuoden 1997 melun ohjearvoa siten, että se on absoluuttinen määre. Eli jos jossakin vaiheessa on 50 desibeliä ylittynyt, niin ampumarata ei ole enää saanut ympäristölupaa, ja näin on käynyt sekä Liedossa että Kalkkisissa. Ei siis ole otettu huomioon, että tämä olisi keskimääräinen melu tai rajoittuisi tiettyyn vuorokaudenaikaan, vaan jos se on mennyt yli 50 desibelin, niin ympäristölupaa ei ole enää herunut. Toivon, että ympäristöministeriössä otetaan tämä jatkossa huomioon. Kun meillä on täällä salissa entinen ministerikin, niin on hyvä kyllä painaa tämä muistiin, ja toivottavasti viesti menee sitä kautta perille.

Tässä on myös se ongelma, että kun luodaan ampumaratoja asumusten lähelle, niin pitäisi ottaa enemmän huomioon se jo olemassa oleva olosuhde. Muutenhan tätä samaa voisi soveltaa kaiken maailman tanssilavoihin saakka, eli aina kun joku onnistuu lähelle pääsemään, niin meluarvot tulisivat vastaan. Toivon, että ympäristöministeriö päivittää tätä ohjearvojensa tulkintaa. Niitähän ei välttämättä tarvitse muuttaa vaan ainoastaan sitä, millä tavalla otetaan huomioon melumallinnukset ja niiden ajankohta ja se, onko kysymys keskimääräisestä. Ohjearvosta voisi kuvitella, että se on ohje eikä absoluuttinen maksimi, mutta näin on joka tapauksessa käynyt.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Hanna.

14.53 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Laakson puheenvuoron innoittamana muutama sananen kiertotaloudesta.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Siinä on kysymys siitä, että pyritään vaikuttamaan tuotteen koko elinkaaren aikaisiin toisaalta ilmastovaikutuksiin ja myöskin ympäristövaikutuksiin, luonnonvarojen käyttöön ja energian kulutukseen. Täytyy muistaa tarkastella sitä koko elinkaarta. Edustaja Laakso hyvin nosti esiin sen, että se on tietenkin haastavaa sitten siellä loppupäässä, kun pitää miettiä sitä loppuun käytettyä tuotetta, mikä on se jatko sille raaka-aineelle, kuinka se hyödynnetään. Se pitäisi pystyä tekemään toisaalta sillä tavalla, että se tulee hyödynnetyksi luonnon kautta tarkoituksenmukaisesti, mutta totta kai siinä pitää miettiä myös sitä taloudellista tehokkuutta, toiminnan tehokkuutta ja logistiikkaa. Edustaja Laakso on varmasti kuljetuspuolella asiantuntija, arvostan hänen näkemyksiään siltä osin. Toisaalta siinä on se kysymys, että meidän pitää ensin tavallaan luoda semmoinen järjestelmä, että nämä jätejakeet saadaan ikään kuin kerättyä talteen ja sitten tavallaan jatkovaiheessa sitä prosessia kehitettyä niin, että sitten löytyy niille käyttökohteita. Oikeastaan tosinpäin sitä ei voi tehdä, koska sitten ei voi syntyä oikeastaan yritystoimintaa taikka ei voida luoda sitä järjestelmää, jos meillä ei ensin ole kerätty niitä jättejakeita talteen. Varmastikin on näin, että joitakin jättejakeiden osalta ollaan siinä vaiheessa, että nyt luodaan sitä järjestelmää, ja sitten sitä pitää muokata sellaiseksi, että se on tarkoituksenmukainen ja toimii ja että siinä ei ole sitten myöskään tämmöistä epätarkoituksenmukaista kuljetteluä ympäriinsä. Suomessa tietysti maantiede aiheuttaa omat haasteensa, mutta toisaalta meidän yhteiskunta on aina näitten haasteitten kautta myöskin jo lähtökohtaisesti pystynyt tuottamaan tehokasta toimintaa, koska sitten tämä pitää ratkaista tarkoituksenmukaisilla tavoilla.

Mielelläni kuulisin myöskin edustaja Laaksoilta jatkossa ajatuksia siitä, kuinka näitä logistiikkaketjuja voitaisiin kehittää paremmiksi ja tarkoituksenmukaisemmiksi, että sitten voidaan hyödyntää näitä jättejakeita. Mutta silti mielestäni se, että tämä järjestelmä ei ole vielä valmis, ei saa tarkoittaa sitä, että luovutaan siitä keräilystä, koska muuten meillä ei ikinä päästä siihen vaiheeseen, että näitä raaka-aineita pystyttäisiin siellä tuotteiden elinkaaren loppupäässä hyödyntämään. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

14.56 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Laukauksen äänen päässä sijaitsee myös Saaristomeri, ja noin vuosi sittenhän Saaristomeri huomioitiin hyvin valtioneuvoston asetuksessa ja saatiin tämä kansallinen suunnitelma EU:n yhteisen maatalouspolitiikan ohjelmakaudelle. Kaikki varmaan tässä vaiheessa tietävät myös, mikä on operaatio Ainutlaatuisen Saaristomeri, sen verran aktiivisesti ovat yhteyttä ottaneet.

Mutta kun hyvin usein täällä keskusteltaessa Suomen luonnosta otetaan esiin kansallispuistot ja paljon puhutaan Lapista yleensä matkailuun liittyen, niin on syytä huomioda, että Saaristomeri on myös erittäin potentiaalinen helmi, nimittäin missään ei ole vastaavaa saaristoa — ehkä Indonesiasta lukuun ottamatta. Se on meidän potentiaalinen mahdollisuutemme, ja varsinkin verrattaessa verrokkimaihimme sitä ei tule aliarvioida. Toivonkin, että myös ympäristöministeriö entisestään ottaa huomioon Saaristomeren hyväksi tehtävät erilaiset toimet. On sitten kysymys tästä kipsin levityksestä, järviruokohankkeesta tai mistä tahansa Saaristomeren puhdistamiseen liittyvästä prosessista, niin sille varmasti löytyy tältä salilta tukea.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Laakso.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

14.57 Sheikki Laakso ps: Arvoisa puhemies! Täytyy tietysti ottaa tässä kantaa. On varmaankin lehdistä saatu lukea taustastani kuljetusalalta, mutta on pakko kertoa myös se, että olen 21 vuotta pyörittänyt yritystä, joka toimii kierrätysalalla. Tunnen alan äärettömän hyvin. Olen nähnyt sen hölmöydet tämän 21 vuoden aikana, ja olen nähnyt sen tukiviidakko-systeemin, mikä ajaa näihin kaikennäköisiin hölmöihin järjestelmiin. Siellä on hyvät rahat saatavissa näihin uusiin hankkeisiin. Kun siellä on vähän vihertävää mukana, niin ovat aika hyviäkin ne rahat, mitä sieltä ollaan saamassa.

Ongelmahan tässä jutussa on nimenomaan se — sanon aivan suoraan, edustaja Holopainen — että se ajatusmaailma on täysin väärä, että me tehdään ensin tämä logistinen järjestelmä, ennen kuin me tiedetään, mitä sillä tavaramalla tehdään. Se täytyy tehdä juuri toisinpäin. Esimerkiksi tässä vaatekeräyksessä missään nimessä ei olisi pitänyt tehdä koko Suomen laajuista järjestelmää siihen hommaan, vaan oltaisiin pilotoitu vaikka alueittain. Jos kyseinen laitos toimii esimerkiksi Varsinais-Suomessa, oltaisiin otettu Varsinais-Suomesta sitä ja etsitty ne nielut, mihin sitä tuotetta pystytään käyttämään, mikä siitä prosessista tulee.

Sama ongelma on juuri, mitä äsken puhuin muovista. Olette varmaan nähnyt — tai toivon mukaan olette nähnyt, kun olette kuitenkin puolueesta, mikä näistä asioista on niin sanotusti hyvinkin perillä ja tykkää — MOT-ohjelman, mikä tästä muovin kierrätyksestä tehtiin. Se oli, kuule, pisara valtameressä. Minä olen nähnyt sen saman asian jo aikapäiviä sitten. Silloin kun vielä kuljetusliikettäkin pyöritin, niin me kuskailtiin niitä muoveja juuri kyseiseen laitokseen, ja tiedän ihan tasan tarkkaan, kuinka hullua hommaa niitä oli kuskata ympäri Suomea. Me vain laskutettiin ja poltettiin dieseliä siellä.

Ongelma on nimenomaan siinä, kun ei ole sitä nielua siellä. Kyllä ne firmat pystyvät sen logistiikan ja järjestelmän tekemään todella nopeasti pystyyn. Tällainen koko Suomen logistiikka on oikeastaan valmiina, sitä ei tarvitse kuin vähän hieroa, ja ne tavarat saadaan kyllä kulkemaan heti, kun löydetään järkevä sijoituspaikka, mihin se tavara saadaan menemään. Ei sitä tarvitse koko Suomesta kerätä kauheita vuoria ja ihmetellä siellä, mitä näitten kanssa tehdään, ja viedä niitä polttoon.

No, onneksi tässä nyt jäteyhtiöt ovat lähteneet omatoimisesti muuttamaan vähän järjestelmää: keräävät vain sen puuvillan sieltä ja pistävät sen sekalaisen, millä ei ole minkään näköistä käyttöä, suoraan polttoon, niin ettei nyt ruveta niitäkin kускаilemaan.

Kyllä tässä nyt mennään oikeasti vähän väärinpäin. Uskokaa vaan minua. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Junnila.

15.00 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Ympäristöministeriö on hyvin jo vuodesta 90 seurannut fosfori- ja typpitaseiden kehittymistä Varsinais-Suomessa. Siinä on huomioitu sekä väkilannoitteet että karjanlannan ja kylvösiementen pellolle tuomat ravinteet ja siten myös poistunut typpi ja fosfori.

Nythän on niin, että monet maanviljelijät Varsinais-Suomessa ovat erittäin halukkaita osallistumaan näihin erilaisiin operaatioihin. Esimerkiksi kipsin levittämiseen on sinänsä suhtauduttu hyvin myönteisesti, mutta se on osoittautunut kolmesta syystä aika mahdottomaksi. Eli se on lyhyt ajankohta, jolloin tähän tukijärjestelmään voi osallistua. Toinen on se, miten se on ajoittunut eri kylvöaikoihin. Kolmas on tullut logistiselta puolelta. Sen toteuttaminen on ollut erityisen haastavaa.

Pöytäkirja PTK 142/2022 vp

Toivon, että koska tähän suhtaudutaan kuitenkin myönteisesti, niin näitä aikamääreitä ja näitä muita haasteita mietittäisiin. Sehän ei riitä, että ympäristöministeriö ja maa- ja metsätalousministeriö asettavat omat tavoitteensa, tulevat viljelijöitä vastaan, saavat riittävän fosforitaseenkin sovittua ja muutoin ottavat tähän osaa, jos sitä ei käytännön puolella pystytä toteuttamaan. Nyt viime keväänä ja tässä syksylläkin oli monta sellaista tiedossa, missä ajankohta oli määritetty siten, että käytännössä nämä autot, jotka sitä kipsiä tulivat levittämään, juutuivat sinne pellon pohjalle ja tarvittiin hinausautoa, jotta ne saatiin sieltä ulos. Uskon, että tässä on aika paljon tehtävää.

Helsingin Sanomathan kirjoitti, että tämä ei jotenkin kiinnostaisi. Kyllä tämä kiinnostaa, mutta se edellyttää myös järkeviä ja oikeasuhtaisia toimia, että tämä tukimuoto saadaan käyttöön.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

4. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on maanantaina 19.12.2022 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 15.03.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola